"YAVUZ SULTAN SELİM" ROMANI

BEDEL

TAHT-I ÂLİ BAHT-I OSMANÎ

YEDİTEPE

2. Baskı

TUFAN GÜNDÜZ

BEDEL

Taht-ı Âli Baht-ı Osmanî

TUFAN GÜNDÜZ

YEDİTEPE

BEDEL

Taht-ı Âli Baht-ı Osmanî

TUFAN GÜNDÜZ

Editör

Sahure Ergüzel

©Yeditepe Yayınevi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Sertifika No: 49829

ISBN: 978-625-7705-63-9

Yeditepe Yayınevi: 462

Tarihi Roman:11

1. Baskı: Ocak 2020

2. Baskı: Şubat 2020

Kapak Tasarımı

Yasin Çetin

Sayfa Tasarım

ademsenel.com

Baskı-Cilt

Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd.Şti.

Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi C Blok No:102 - Topkapı / İstanbul

Tel: 0212 483 47 91-92 (Sertifika No: 45097)

YEDİTEPE YAYINEVİ

Çatalçeşme Sok. No: 52/1 34410 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: (0212) 528 47 53 Faks: (0212) 512 33 78

www.yeditepeyayinevi.com / bilgi@yeditepeyayinevi.com

BEDEL

Taht-ı Âli Baht-ı Osmanî

TUFAN GÜNDÜZ

YEDİTEPE

Tufan Gündüz

1964 yılında Tomarza/Kayseri'de doğdu. 1987 yılında GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Bölümünü bitirdi. 1996'da "Bozulus Türkmenleri 1540-1640" adlı teziyle doktorasını tamamladı. 2006 yılında Doçent, 2011 yılında Profesör oldu. Hâlen Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünde öğretim üyesi olarak görev yapmakta olup Türkmen aşiretleri, Safevîler ve Bosna-Hersek üzerine pek çok akademik kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

Yazarın akademik faaliyetlerinin dışında yine yayınevimizden çıkan "Nisan'ın İki Günü" adlı bir romanı ile bu romandan uyarlanan "Bir İnce Sızı Nisan 1915" adlı tiyatro oyunu, "Men Türkmenem Men Begem", "Amerika'daki Osmanlılar: Meluncanlar" ve "Geçmişin İzleri" adlı belgesellerde metin yazarlığı, "Yamak Ahmet" adlı televizyon dizisinde senaryo yazarlığı bulunmaktadır.

1.

Sultan Bayezid gözlerini sıkıca kapattı. Sağ ayak başparmağından giren ağrı; diz kapağında topaklanıyor, oradan sanki beynine doğru hücum ediyordu. Kat kat giyinmesi yetmiyormuş gibi bacaklarını da yünlü kuşakla sarmıştı ama bu ince sızıya bir çare bulamamıştı. Sağ eliyle diz kapağını kavradı, tırnaklarını batırdı, pençesiyle koparmak ister gibi avuçladı. Huzurundakiler olmasa acıdan ağlayabilirdi. Dişlerini sıktı, avurtlarını ısırdı. Kızarmış gözlerle taht odasındakilere baktı.

Bütün vezirler, ağalar, paşalar; önünde iki sıra sağlı sollu dizilmiş, elleri göbeklerinin altından birbirine bağlamış, onu seyrediyorlardı. Uzun kavukları, ayaklarının üstüne kadar uzanan her tarafı altın sırmalı elbiseleri, defalarca sardıkları kuşaklarıyla iri göbeklerini daha da irileştirmiş hâlleriyle heybetli bir görünüm içindeydiler. O kadar ciddi ve kararlı duruyorlardı ki biri kıpırdayınca, rüzgârda salınan servi ağaçları gibi hepsi aynı anda kıpırdıyordu. Sağa veya sola doğru dönen bir baş aynı anda tüm başların yönünü belirliyordu. Yine de biri, diğeriyle göz göze gelmemeye dikkat ediyordu. Hatta birbirlerinin elbiselerine, kavuklarına, parmaklarındaki değerli taşlarla süslenmiş yüzüklerine bile gözlerini değdirmekten imtina ediyorlardı. Sessiz bir endişe yüreklerini âdeta sarmış, ihsan ve iltifat tehlikeli bir davranışa dönüşmüştü. Her divan toplantısında geçen yıl meydana gelmiş olan büyük depremin yarattığı perişanlık tartışılıyor, yıkılan evler, aç ve açıkta kalanlar üzerine bir dizi emirlere “hay hay”, “başüstüne”, “mutlaka” gibi cevaplar veriliyor; sonraki toplantıda yine aynı şeyler tekrar ediliyordu. Sultan Bayezid hiçbir şey yapılmadığının farkındaydı aslında. Büyük deprem herkes için küçük bir kıyamete dönüşmek üzereydi. Yapılmayan işlerle ilgili her defasında yeni bir suçlu bulunuyor ve padişahın hışmının önüne atılıyordu. Artık suçu yükleyecek kimse de kalmamıştı etrafta. Neyse ki bugün küçük kıyameti tartışacakları bir gün değildi. Dikkatle bakacakları tek yer sultanın gözleriydi. Ondan bir mana çıkarmak yeterliydi.

Sultan Bayezid işaret parmağının ucuyla kaşına kadar yaklaşmış olan sarığına hafifçe dokunup yukarı itti. Bunun bir işaret olup olmadığını anlamaya çalışan vezirler, kazaskerler, yeniçeri ağası, şeyhülislam hatta orada bulunan herkes ona baktı. Arada kaçamak gözlerle birbirlerine

bakışanlar bile oldu. Sultan kimseye aldırış etmedi. Sağ tarafında, ellerini göbeğinin altında kavuşturmuş hâlde duran Yunus Paşa'ya baktı. Göz göze geldiler. Paşa'nın gözleri sanki "tamam" der gibi oynadı. Sultan ağır hareketlerle taht odasındakileri yeniden süzdü.

Bugün Safevî elçisini huzura kabul edecekti.

Elçi, İstanbul'a geleli neredeyse altı ay olmuştu. Onu âdet olduğu üzere önce elçi hanına yerleştirmişler, daha sonra sultanın ihsanıdır diye babası merhum Sultan Fatih'in inşa ettirdiği camiye yakın bir konağa koymuşlardı. Aslında niyetleri ona İran'da artık okunması yasaklanan ezanı günde beş vakit dinletmekti. Osmanlıların Erdebiloğlu diye andıkları Şah İsmail Tebriz'de tahta geçtiğinden beri neredeyse sekiz yıldır ezana "Eşhedü enne aliyyen veliyullah" sözü eklenmişti. Bunu söylemeden ezan okumak için insanın canından vazgeçmiş olması gerekirdi. Üstelik ashaba karşı fena sözler sarf edildiği, sokaklarda lanet okunduğu gibi haberler de Osmanlı Sarayı'na kadar ulaşmıştı. Şimdi sorsalar Sultan Bayezid'e en büyük pişmanlığın nedir deseler, "Erdebiloğlu'nu tebrik için elçi göndermek" derdi herhâlde. Elçinin anlattığına göre Şah, emrindekileri Tebriz meydanında toplamış, kendilerini caminin minaresinden atmalarını istemiş. Kızılbaşlar o kadar heyecanlanmışlar ki önce atlamak için âdeta birbirleriyle yarışmışlar. Minareye çıkan "Kurban olduğum şahım" diye kendini aşağıya bırakıyormuş, kemik çatırtıları elçiyle birlikte olan biteni seyreden herkesin kulağına kadar geliyormuş. Bir, üç, beş derken elçi Şah'tan ricacı olmuş da neredeyse bir felaket önlenmiş. Öyle anlatmıştı. Peki, ne demekti bu? "Benim adamlarım bana bu kadar bağlıdır, karşımda kimse duramaz" demekti. Ah keşke elçi göndermek ve onun şahlığını tebrik etmek yerine, Osmanlı sarayına ulaşan yakarış mektuplarını, ağıtları, çığlıkları yollasaydı da İran mülkünde olup bitenin hesabını sorsaydı.

Sormadı. İşin nereye varacağını hesap edemedi Kendi derdine düştü. Konya'dan Karaman'dan, Sivas'tan, Tokat'tan Kızılbaş olanların önünü alamadı. Onların öte tarafa gitmesine mâni olamadı. Baktı olmuyor, Teke'de, Germiyan'da, Menteşe'de ne kadar Kızılbaş var ise adalara sürdü, Rumeli'ye yolladı. Yolda, belde Kızılbaş'a gidenlerin mallarına el koydurdu, adamları yakalatıp ya eski yurtlarına yolladı ya da sürdü. Halife namıyla dolaşıp adam devşirenlerin başına gelenleri ise Kızılırmak'ın azgın sularıyla dağların kuytu köşeleri biliyordu.

Bütün bunlar Sultan'ın canını yeterince sıkarken bir de Şah İsmail'in, kimseye haber vermeden ordusuyla Osmanlı topraklarına girmesi, Kayseri'de mola verince ahaliden satın aldıkları her şeyin bedelini fazlasıyla ödemesi ve güya âdil bir sultan gibi davranması yenilir yutulur şey değildi. Yahya Paşa Ankara'ya kadar gelmiş, Kızılbaş ordusu çekilinceye kadar olanı biteni uzaktan seyretmekle yetinmişti. Hangisi daha çok canını sıkıyordu? Elbette elçi önünde yapılan gösteri. Çünkü orada yüzüne âdeta bir tokat yemişti. O olaya layıkıyla cevap verebilmiş olsaydı, Şah İsmail Kayseri üzerinden izinsiz geçemezdi. Bu genç şahın bütün bunları tek başına akıl ettiğine kim inanır? Olsa olsa yanındaki Kızılbaş beyler buna akıl veriyordur. O taraftan kim haber getirse, Durmuş Han diye, Han Muhammed Ustaclu diye, Dev Sultan diye söze başlıyor; saymakla bitiremiyordu. "Ah onlar" diye iç geçirdi. Onlar gibi birkaç tane veziri, birkaç serdarı olsa gözü arkada olmazdı; ömrünün sonbaharına gelmişken... Peki, kendi serdarları hakikaten değersiz miydi? Yok yok, hakkını yiyemezdi kimsenin, kendi serdarları da vezirleri de namlı adamlardı. Yanı başında duran Yunus Paşa'nın adı yeterdi küffarı titretmeye. Az ötedeki Ali Paşa? İyi adamdı. Onun yanındaki Karagöz Paşa? Kudretli vezirdi. Cafer Çelebi? Yaman bir dilbazdı. Diğerleri? Allah var, kimseye söz kondurmazdı. Yine de onların içten hesaplı olduklarını, yavaş yavaş etraflarına adamlar topladıklarını, bazen görmezden gelse de gizli kapaklı işler çevirdiklerini biliyordu. Peki, Şah'ın adamları öyle miydi?

-Onların ocağına ateş düşmedi daha. Hele bir ateş düşsün, bugün "Şah, şah" diyenler, yarın "Ben, ben" derler, diye geçti aklından.

Şu elçi meselesi de can sıkıcıydı. Ali Kulu Sultan adlı bir Türkmen'di. Şah İsmail'in en gözde adamlarındandı. Vaktiyle Akkoyunlu ordusunda da bulunmuş, sonra Şeyh Haydar'ın yakınında yer almıştı. İnce söz söylemeyi bir türlü beceremez, her söze ortasından başlardı. Bu yüzden seçilmiş, kulağına ne yapacağı fısıldanmış, hediyeler yüklenmiş, yola çıkarılmıştı. Yoksa bir sözü yüz bin parçaya bölüp anlaşılmaz şekle sokan ve kelime oyunlarıyla karşısındakinin aklını alan, yüzüne sahte tebessüm yapıştırdığında ikna edemeyeceği kimse kalmayan Tacik dilbazlardan biri de seçilebilirdi. Anlaşıldığına göre Şah İsmail'in sözü eveleyip geveleyecek hâli yoktu ve her ne söyleyecekse doğrudan söylemeye başlamıştı. Sultan

Bayezid de anlamıştı anlayacağını. Elçinin niçin geldiği, niye geldiği önemli değildi. Artık iki devlet arasında bağlar çoktan kopmuştu.

Diz kapağına yapışmış olan sağ eli hafifçe kıpırdadı. İşaret parmağı ile orta parmağı yapışık hâlde kalktı, gelsinler der gibi belli belirsiz oynadı. Oradaki herkes, iki sıranın uzak tarafındaki kapıya doğru dalgalanarak döndü. Kapıdaki kadife perde aralandı.

Reisülküttap Efendi içeri süzüldü. Birkaç adım ilerledikten sonra kenara çekildi. Sıralı duranlar arasında yine bir dalgalanma oldu, bir adam sığacak kadar bir boşluk açıldı. Reisülküttap Efendi yavaşça oraya sokuldu.

Kapının önünde duran zülüflü baltacılar perdeyi iki tarafa doğru çektiler. Kapı tam olarak açılmış oldu. Şah İsmail'in elçisi Ali Kulu Sultan iki Kapıcıbaşı'nın arasında içeri girdi. Sultana doğru ilerledi. Kapıcıbaşılar, sultana on adım kala onu durdurup iki yana çekildi. Elçinin peşinden omuzlarında sandıklarla altı adam daha salona girdi. Onun yanına kadar gelip sandıkları yere bıraktılar, ellerini göğüslerine bağlayarak durdular. Sultanın huzurunda bu duruş şekli görülmüş, duyulmuş bir şey değildi. Taht odasındaki herkesin yüzü asıldı, dişleri gıcırdadı. Kapıcıbaşılar sandık taşıyan adamları geri çekecek oldu, kimseyi yerinden kıpırdatamadılar. Yunus Paşa'nın sert bakışlarını görünce sessizce geri çekilip kapının eşiğinde durdular.

Ali Kulu Sultan elini göğsüne bastırarak selam verdi. Kalın kaşlarının altından sultana baktı. Taht odasındaki herkes bu iri yarı adamları dikkatle seyrediyordu. Hepsi ustura tıraşlı, parlak yüzlü, çatık kaşlı, hafif çekik gözlüydü. Kalın pala bıyıkları dudaklarını da kapatarak iki yana doğru sarkıyor; yüzlerine ayrı bir haşmet katıyordu. Başlarındaki on iki dilimli kırmızı boğmalı, beyaz destarlı sarıklar bu iri cüsseli adamların kendilerine mahsus işaretleri gibi duruyordu.

Sultan Bayezid sakin bir tavırla elinin içini gösterdi. Ali Kulu Sultan başını arkadaki adamlarına doğru hafifçe döndürüp işaret etti. Adamlardan birinin koynundan çıkarıp uzattığı kozalağı sakin bir tavırla alıp üç kere öpüp başına koydu. Kozalağın içinden mektubu çıkardı. Binbir edayla mektubu yine öptü, kokladı. Ucunu bırakıverdi. Kâğıt dürümü aşağı doğru açıldı, ucu yere yakın yerde durdu. Gürültülü bir sesle okumaya başladı;

- İran mülkünün sultanı... Şahımız, Şeyhimiz, Mürşid-i Kâmil Efendimiz, İskender Şanlı, Ebu'l-Muzaffer, Şah-ı Şahan Şah İsmail'in, atası yerine

koyduğu hünkâra yazdığı mektubudur.

Sultan Bayezid donuk bir edayla Ali Kulu Sultan'ın gözlerine bakıyordu. Ali Kulu Sultan, zafer sarhoşluğuna kapılmış gibi hiçbir şeye aldırış etmeden devam etti;

-Ben ki İsmail Bahadır, sözümüz...

Övücü sözler, ağdalı ifadeler, şiirler, darbımesellerle süslü sonu gelmez ifadeler arasında "Allah katında din İslâm'dır" sözü sultanın kulağına yapışıverdi. Acıdan kıvranan bedeni sinirle sarsıldı. Yunus Paşa'ya baktı. Paşa kıpkırmızı olmuş, nefesini biraz daha bırakmasa patlayacak gibi bedeni şişmiş ve bütün kan beyninde toplanmış, duruyordu. Bayezid;

-Bu ne cüret, diye fısıldadı.

Ali Kulu aldırış etmeden okumaya devam ediyordu.

"Bizim dergâhımıza bağlı sufiler ülkenizde pek çoktur. Onların dergâhımıza gelmeleri, nezirlerini ve adaklarını getirmeleri, dilerlerse kalmaları hususunda hünkârın müsaade edeceğine dair şüphemiz bulunmuyor; lakin bazı söz bilmez kimseler hünkârın haberi olmadan onları yolda ve yolakta tutup, yakalayıp evini ve eşyasını yağmalarlar ve güya hünkârın emridir diye sağda solda konuşurlar, sufileri beri canibe geçirmezler. Biz bunların hünkârın etrafında olan biteni görmediğine yorarız."

Bayezid'in diz kapağındaki ağrı bu defa belinin ortasına saplandı. Böğründen yukarı doğru bir hançer gibi girip sızlamaya başladı. Elini böğrüne götürecek oldu ama diz kapağını bırakmayı göze alamadı, tahtında geriye doğru kaykılırken dilinden,

-Bu ne cüret, sözleri döküldü.

Elçi devam ediyordu;

-Bizim Rum ülkesinin mamurluğundan memnun ve mesrur hâlimiz ortada iken Allah göstermesin Timur zamanında ortaya çıkan fetret yeniden zuhur eder diye korku içinde yaşıyoruz.

Sultan Bayezid'in parmak uçlarındaki ağrı, kör bir bıçağın etinin üzerinde kayması gibi hışırtılı bir sese dönüşüp bütün kaslarını sardı. Etlerinin lime lime çekildiğini hissetti. Ağır bir ok gibi böğrüne saplandı, yol bulup ciğerlerini deldi. Öksürecek oldu. Ciğerlerindeki güç soluğu dışarıya atamadı. "Pıhh" diye bir ses çıktı. Kanla karışan tükürüğü en fazla burnunun hizasına kadar uçtu, düşüp sakalına yapıştı.

Sultan Bayezid, Yunus Paşa'ya baktı. Onun da nefesini tutmaktan yüzü mosmor kesilmişti. Uzun kollu kaftanının altından göbeğine bağladığı ellerinin zangır zangır titrediği belli oluyordu. Sultan oracıkta işaret verse; küçük bir işaret, bir göz kırpma, bir parmak hareketi onun sert adımlarla elçiye doğru yürümesi, boynundan tutup yere bastırması ve taş zemine yüzünü yapıştırması herhâlde bir sinek vızıltısı kadar çabuk olabilirdi. Yine de bununla yetinmez, Ali Kulu Sultan'ın ağzına elini sokar, dilini avuçlayıp dışarı çıkarır, boğazından söküp alır, ciğerlerine dolan kanını sultanın ayakucuna doğru şorlatırdı ama öldürmezdi. Onu sırf ibret-i âlem için bir eşeğe ters bindirip ülkesine doğru yola çıkarırdı. Osmanlı Sultanının huzurunda bu kadar edepsizce konuşmak, onun reayasını talep etmek, onu ülkesini ve ahalisini koruyamayan bir sultan durumuna düşürmüş olmak yetmezmiş gibi bir de atası ve adaşı Yıldırım Bayezid'i hatırlatıp Timur'a kinaye yapması da ne demek oluyordu şimdi. "Müsaade edin sultanım şuracıkta parçalayayım" diyecek oldu, diyemedi. Göz göze geldiklerinde küçük bir izin koparmak için yalvarır gibi baktı. Fakat Sultan Bayezid'in donuk bakışından başka bir şey göremedi.

-Hakikat budur ki Hünkâr Sultan Bayezid...

Bayezid'in mektubu dinleyecek hâli kalmamıştı. Dudaklarının arasından ne döküldüğü de anlaşılmıyordu. Taht odasında bulunan herkes şaşkın gözlerle olanı biteni izliyor, sultanın söyleyeceği bir sözü anlamaya çalışıyorlardı.

-Mürşid-i Kâmil Şahımız efendimizin hediyeleri...

Ali Kulu Sultan'ın arkasında duran adamlar çevik hareketle sandıklardan birini onun önüne koydu. Ali Kulu Sultan sandığı açtı. Gösterişli hareketlerle renkli ipekli kumaşlar çıkarıp yere serdikten sonra yine aynı edayla etrafına kıymetli taşlar işlenmiş altın bir kap çıkardı. Kapağını kaldırdı, ağzını yere doğru çevirdi. Bir su testisi sallar gibi sallamaya başladı. Kabın içinden ipekli kumaşların üzerine doğru inciler saçılmaya başladı. İnciler bir oluktan akar gibi akıyor, yere düşüp tekrar havalanıyor, etrafa sıçrıyor, orada bulunanların ayaklarının dibine doğru yuvarlanıyordu. Kimseden ses çıkmıyordu. Az önceki şaşkınlık yerini öfkeye bırakalı çok olmuştu. Taht odasının yüksek kubbeleri yere düşüp sağa sola yuvarlanan incilerin çıkardığı seslerle doluyordu. Ali Kulu Sultan, oradakilerin öfkesini

daha da kabartmak istercesine yeni kaplar çıkarıyor ve sağa sola inci saçmaya devam ediyordu.

Sultan Bayezid, tükürüğünün iyice sulandığını, tadının hafif tuzluya kaçtığını hissetti. Belli ki acıyla sıktığı avurtları kanamaya başlamıştı. Yutkundu. Ağzında biriken onca kana rağmen su içmek geçiyordu içinden. Bütün bedenini yıkarcasına boğazından aşağıya oluk oluk su akıtmak. Testinin dibinde kalan son damlanın dudaklarının üzerine düşünceye kadar tepesine dikmek. Yine de o an bunlar da yetmezdi. Bütün acılarını, ağrılarını, sızılarını unutup serin suların içine kendini bırakmak da güzel olabilirdi. Yavaş yavaş akmak, suların gittiği yere kadar gitmek, serinlemek, köpüklenmek, bir dala takılıp kalmak. Etlerini balıkların, yılanların, çayanların, börtünün, böceğin parçaladığını hissetmek. Bir yılanın gözüne doğru dişlerini yaklaştırdığını görmek...

-Küstah, kelimesi döküldü ağzından belli belirsiz.

Yunus Paşa duydu bu mırıldanmayı sadece. Hafifçe kıpırdadı. Taht odasındakiler Sultan Bayezid'in sarhoş bakışından ümidini kaybetmişçesine olan biteni izliyordu. Osmanlı Sultanının huzurunda zenginlik gösterisi yapmak insanı en fazla güldürebilirdi fakat elçinin tavırları o kadar iğneleyiciydi ki oradakiler ister istemez sinirleniyorlardı. Onun; "Bu da kıymetli validelerine... Bu da kıymetli şehzâdelerine..." diye peş peşe saydığı, değersiz görüp ayakaltına savurduğu hediyelerin hepsini onun boğazına dizmek varken ne sultandan ne veziriazamdan ne de Yunus Paşa'dan küçücük bir işaret geliyordu. Az önce yanlış anlaşılmak kaygısıyla birbirlerinin yüzüne bile bakamayan namlı paşalar, bu küstahlığın cezasız kalmasından dolayı birbirlerine kaş göz işaretleri yapmaya başlamışlardı bile.

İnciler, altınlar, gümüşler, yeşim ve yakut taşlarının şakırtısı kesilince taht odası aniden sessizleşti. İki çift ayak sesi salonun zeminindeki taşlara sürtünerek öne doğru geldi. O anda herkes gözlerini kapatsa bile Safevî elçisinin adamlarının önceki boş sandıkları götürüp yeni bir sandık getirdiklerini, sandık açıldıktan sonra elçinin dilinden yine bir sürü herze dökülеceğini kestirebilirlerdi.

Ali Kulu Sultan gösterişli hareketlerle yeni sandığın kapağını kaldırdı.

-Hünkâr hazretleri... Size zafernâme ulaştığında söylendiği üzere, İskender Şanlı Şahımız Horasan mülkünü zapta gelen Yeşilbaş'a karşı ceng-

i sultanî yaptı ve bizzat girdiği savaşta Özbek Hanı Şeybani Han'ın ömrünü ecel kafesinden uçurdu. Şeybani Han'ın eli, vaktiyle onun dizinin dibine oturup "Benim elim senin eteğinde" diyen Mazendaran hâkimine gönderilerek "Şimdi onun eli senin eteğinde" denildi. Duyduk ki eli görünce benzi sararmış, üç güne varmayıp yataklara düşmüş; bugün yarın öleceği mukaddermiş. İskender Şanlı Şah İsmail Bahadır, Özbek Han'ın başını ise...

Ali Kulu aniden sustu, sakin hareketlerle sandıktan bir bohça çıkardı. Yavaş yavaş açtı. İçi saman doldurulmuş bir insan başı ortaya çıktı. Eline aldı, yerinden doğrulup Bayezid'e doğru uzattı;

-Özbek Hanının başı ise sizin mızrağınızın ucunu süslesin diye, size gönderildi.

Sultan Bayezid, saatlerdir vücudunu kemiren, derisini parçalayıp etlerini parça parça eden ağrılarının intikamını alırcasına hışımla ayağa kalktı.

-Küstah, diye bağırdı. Küstaaaaaaaahhhhh!

Taht odasına aniden bir uğultu çöktü. İçeri giren iri yarı baltacılar elçinin arkasında duran adamları çevik hareketlerle yere yatırdılar. Ali Kulu Sultan'ın omuzlarına çöküp yere yıktılar, yüzünü taşlık zemine yapıştırdılar. Yunus Paşa bulunduğu yerden ona doğru yürüdü. Şeybani Han'ın kesik başını yeniden bohçaya sardı. Oradakilerden biri fırlayıp bohçayı elinden aldı, taht odasından dışarı çıkardı. Paşa, sinirli bir şekilde yerde yüzükoyun yatan elçinin yanına geldi. Ayağını, topuğu tam da kulağının üzerine gelecek şekilde elçinin başının üzerine koydu; ezmek ister gibi bastırdı. Elçi öyle bir çığlık attı ki taht odasının duvarları zangırdadı.

-Şeybani Han rahmetli için yarın cenaze namazı kılalım, bu da bulunsun, dedi Yunus Paşa. Hem de safın en önüne koyun.

Kargaşa anında sultanın taht odasını sessizce terk ettiğini ise kimse görmedi. Oysa küstah elçinin ve adamlarının sürüklenerek dışarı atılmasından sonra Veziriazam Ali Paşa; "Hemen sefere çıkalım, bu densizliğin haddini bildirelim!" diye söze başlayacak; sonra Yunus Paşa sözü alacak, o da "Sultanım, böylesine büyük bir hakareti Devlet-i Âliye kabul edemez. Bütün ordumuzu Erdebiloğlu'nun tepesine yığmazsak yarın ardımızda duracak er bulamayız." diyecekti. Sonra diğer vezirler, kazaskerler, defterdarlar, nişancı, şeyhülislam efendi… Bir bir söz alıp "savaşalım" diye ikna etmeye çalışacaklardı sultanı. Bazen kahırlı sözler

çıkacaktı ağızlarından, bazen sinirli. Yine de hepsi savaş isteyecekti, “Gün beklemeden, saat beklemeden, dakika beklemeden yola çıkalım, ordu-yı hümayunu toplayalım, sancak-ı şerifi çıkaralım, sefer davullarını çaldıralım, tuğları dikelim.” diyeceklerdi.

Bayezid’in de sözü olacaktı belki. Veziriazam Ali Paşa’ya dönüp “Anadolu’dan ve Rumeli’den yeterince sipahi toplayamazsın çünkü sayenizde sipahiler de tımarlarını pazara çıkarır olmuşlar.” duymadım sanma, diyebilirdi. O zaman Ali Paşa’nın dili boğazına kaçardı muhakkak. Sonra Yeniçeri Ağasının gözlerine bakarak, “Bu yeniçerilerle değil savaş, İstanbul’un öte yakasına bile gitmem, onlara güvenemem.” diye söylenirdi. Bu defa da o kıpkırmızı kesilirdi herhâlde. Defterdar Hüsameddin Efendi’ye de dönüp “Asker çekecek para mı bıraktınız hazinede.” diye söylenirdi; onun, “Zinhar, haşa, yemin olsun…” demelerine fırsat bile vermeden. Sadece, “Çok hastayım, bir sefere sağ giderim ama sağlam dönemem.” demesi kimseyi şaşırtmazdı ama o zaman da oradakilerin aklına şehzâdelerden biri düşüverirdi. Kim bilir, belki de düşmüştü.

Divanhânedekiler gergin bir şekilde sarayın avlusuna çıktılar. Rüzgâr yüzlerine öyle bir çarptı ki neredeyse hepsinin sakalı donacaktı.

1511 yılının karakışıydı. Topkapı Sarayı’nın kalın duvarları soğuğun şiddetinden kaskatı kesilmişti; fakat bugün Divanhânede yaşananlar, ondan daha büyük çatlaklar meydana getirmek üzereydi. Oradakiler zihinlerinde sayısız hesap, dudaklarında binbir lanet, kalplerinde hınca hınç hırs olmasına rağmen birbirlerine hiçbir şey söylemeden dağıldılar. İnce hesaplar, gizli görüşmeler, haber yollamalar veya haber taşımalar için güneşin doğmasını beklemelerine gerek yoktu. Nasıl olsa dedikodu rüzgârdan daha hızlı yol alıyordu ve onlar artık her sözün içinde olacaklardı.

2.

Tan ağartısı ile gecenin son karanlığının ortasındaydı. Kıyıda durmuş deniz ufkuna bakıyordu. Ay ışığının çarptığı dalgalar yalazlanarak kıyıya vurdukça etrafa sıçrayan sular Antalya Limanı'nın yosun kaplı taşlarını daha da kayganlaştırıyordu. Açıkta bekleyen yelkenlinin karanlığın içine karışan silueti dalgalar çarptıkça hafif hafif bir o yana bir bu yana sallanıyor, denizden sahile doğru akan dalga seslerine yelken direğinin gıcırtısı ekleniyordu. "Ben Şehzâde Korkut! Ben Şehzâde Korkut!" diye bağırası geliyordu gemiye doğru. Bir ip ya da bir ağaç bile yeterdi gemiye ulaşması için. Elini karanlığa doğru uzattığında sadece bir boşluk doluyordu avuçlarına: "Ben Şehzâde Korkut!" diye fısıldıyordu sürekli ve karanlığa baktıkça heyecanı artıyor, kalbi küt küt vuruyordu.

Sanki biri bu sesi duymuştu. Dalgaların arasından aniden küçük bir sandal belirdi. Kıyıya doğru hızla yaklaşıp önünde durdu. Heyecanı daha da arttı. Karanlığı yırtmak istercesine gözlerini iri iri açıp baktı. Kimse yoktu. Sandala doğru yaklaştı. Yosunlu taşların çok kaygan olduğunu fark etti bir an. Adımını atacak oldu. Ayakucunda dipsiz, derin bir boşluk açılıverdi; bir anda sulara gömüldü. Çırpındıkça daha da derine doğru çekiliyordu. Çığlık atmak için zorladı nefesini. Sonuna kadar boşaltmak istedi ciğerlerini. "Ihhh" diyebildi sadece, ciğerlerindeki tüm nefesle... Sular ciğerlerine doldu, "Ihhh" dedi tekrar.

Bir el omuzundan yakalayıp yukarı doğru çekti, silkeledi.

-Sultanım uyan!

Derin bir nefes alıp bıraktı.

-Sultanım, Korkut Han'ım uyan, dedi yeniden.

Gözlerini iri iri açtı. Eliyle bulunduğu yeri yokladı. Yataktaydı. Karanlık yavaşça aralandı. Duvardaki çıranın kıpırdayan alevinin tesiriyle tavana yansıyan gölgeleri seçti önce. Sonra pencereden içeri sızan ay ışığını. Nefesini topladı. Çıranın ışığından yansıyan güzel yüzüyle Gülru'yu seçti. Yatakta doğrulmuş, ona bakıyordu,

-Yine aynı rüya mı, dedi fısıltıyla.

Şehzâde Korkut rüyasında korkmuş olmayı kendine yediremedi. Boş boş baktı.

-Su, dedi hırıltılı bir sesle. Su getir.

Gülru kalktı. Odanın köşesinde duran toprak testiyi alıp getirdi, ona doğru uzattı. Yatağında doğruldu. Elinde testiyle bir süre bekledi.

-Bu kaçıncı rüya, diye söylendi Gülru, Korkut'un su içmesini izlerken. Sonra yavaşça yatağa sokuldu.

-Yine mi aynı gemi?

-Evet.

"Bir uçuruma yuvarlandım, nefes alamadım ve orada boğulup öldüm." diye başlayıp anlatabilirdi rüyasını ama anlatmadı. Suyu kana kana içti, testiyi yatağın kenarına koydu. Tavana baktı bir süre, sonra arkasını döndü, uyuyormuş gibi yaptı.

Gülru, hiç kıpırdamadan Şehzâde Korkut'u seyrediyordu. Sultan Bayezid'in en büyük oğluydu Korkut. Neredeyse elli yaşına değmiş, kısa sakallarına yer yer beyazlıklar serpilmişti. Güzel yüzlüydü. Gülru'ya kalsa bu yakışıklılığı bile Osmanlı Sarayında tahta oturması için yeterliydi. Gerçi etrafındakilerden zaman zaman Şehzâde Ahmet'in, Selim'in hatta rahmetli Şehinşah'ın bile çok methini duymuştu ama onları hiç görmemişti.

Korkut zarif bir insandı. Teke Sancağının idaresini bile yüksünüyor, günlerini eser yazmak, fikir tartışması yapmak, şiirle, nesirle uğraşmakla geçiriyordu. Konağında şairler eksik olmaz, meclisinde her gece bir başka şenlik kopardı. Şimdi ne olmuştu da o zarif şehzâde birden bire değişmiş, geceleri uyuyamaz hâle gelmişti? Etrafında toplanan kişilerden mi bir mesele çıkmıştı, yoksa gelip gidenlerden mi?

Gülru'nun, onun meclisinde toplanan kişilerden hoşlandığı söylenemezdi aslında. Şair kılıklı pek çok adam gelirdi konağa ama o biliyordu ki bunların bir kısmı ne aruz bilirdi ne kafiye. Ya yaltaklanmak için uğrarlardı ya da bir yerlerde topladıkları dedikoduyu taşırlardı. Gülru'nun her şeyden haberi vardı. Yine de son günlerde konağa uğrayanların sayısının artmasını anlayamıyordu. Sürekli birileri geliyor ve Korkut'la fıs fıs fıs bir şeyler konuşuyorlardı. Bu gelenler her ne söylüyorlarsa bazen yüzü asılıyor, günlerce tebessüm bile etmiyordu. Bazen de neşeleniyor, keyifli keyifli şiirler okuyordu.

-Sultanımız ağır hasta dediler, diye fısıldadı Şehzâde Korkut.

Gülru yatağından fırladı.

-Kim getirdi bu haberi?

Korkut, cevap vermedi. Çıranın sürekli oynayan ışığından tavana düşen gölgeleri izlemeye devam etti.

-Deli Birader mi getirdi bu sözü, diye ısrarla sordu Gülru. Eğer oysa eğer onun aklıyla yola çıkacaksan...

Gözlerinin içine doğru baktı Korkut'un. Göz bebeklerine düşen alevin içine kadar soktu gözlerini.

-Yoksa sana fısıl fısıl fitne taşıyanlar mı getiriyor bu haberleri? Onlar yılan gibi, ifrit gibi giriyorlar kanına. Her gün biri zehrini akıtıyor, her gün biri fitne kazanının altına bir odun daha atıyor. Her gün...

Korkut parmaklarıyla Gülru'nun dudaklarına bastırdı. Gülru çevik bir hareketle Korkut'un elini yakalayıp defalarca öptü. Korkut'un canının sıkkın olduğu belliydi;

-Erdebiloğlu, Sultan babama Şeybani Han'ın başını göndermiş.

-Duyduk bunu.

-Büyük hakaret. Cezası olmalı bunun.

-Sultan babamız cezasını verir.

-Hayır. Kimseye güvenemiyor, bir sefere çıkmaktan aciz. Devlet-i Âliye bu hakaretin cezasını vermezse ne Teke Vilayeti kalır, ne Karaman.

-Eee?

-Bunu kendisi yapamıyorsa oğullarından biri yapmalı; ya serdar olarak ya sultan.

Gülru irkildi.

-Kurbanın olayım şehzâdem, iki kızımın başı için...

Şehzâde Korkut donuk bakışlarını tavandan hiç ayırmadı. O anda aklından geçenleri sevgili eşine söylese, onun oracıkta aklı çıkardı korkudan. Tahtın nasıl bir ateş olduğunu ve ruhunun bu ateşe doğru hızla aktığını anlatamazdı. Tavandaki gölgeleri izledi bir süre daha. Gölgenin içinde oynaşan kılıçları, fırlayan mızrakları, rüzgâr gibi uçan okları, çatlayan kalkanları, kişneyen atları, tozu toprağı, yere yüzükoyun kapaklanan korkuları gördü. Göz kapakları ağırlaştı, Gülru'nun gözlerinin içini görmeye gücü yetmedi, kapandı.

-Sabah olsun, hayır olsun, dedi yavaşça.

Gülru ona doğru iyice sokuldu. İnce parmaklarını Korkut'un saçlarının arasında gezdirdi. Başını göğsüne doğru bastırdı. Korkut'un nefesi bir süre

sonra yavaşladı. Tüm vücudu gevşedi. Gülru eliyle onun saçlarını taramaya devam etti.

-Sultan olmak kolay mı sanıyorsun? Bu ateşin bizi nasıl yakacağını bilmiyor musun? Kardaşların Ahmet var, Selim var, diye fısıldadı.

Eğilip şakağından öptü. Nefesini Korkut'un sıcak nefesine doğru yaklaştırdı, öylece uyudu.

3.

Şehzâde Ahmet sarığının ucuyla şakaklarından boynuna doğru akan terini sildi. Gömleğinin düğmelerini göbek hizasına kadar açtı. Eliyle havalandırarak serinlemeye çalıştı. Yetinmedi. On on beş adım gerisinde onu izleyen hizmetkârına doğru elini kaldırıp getir işareti yaptı. Hizmetkârı Solak Pîrî çevik hareketlerle su tulumunu alıp ona doğu koştu. Şehzâde tulumdan birkaç yudum içti. Sonra başından aşağıya boşalttı. Her tarafı ıslandı. Hiçbir şey vücudundan çıkan ateşi serinletmeye yetmiyordu.

Gökyüzünde hiç bulut yoktu. Kaç gündür yağmurdan dışarı çıkamazken, nasılsa o gün rüzgâr uzak ufuklardan bulut taşımamıştı Amasya şehrinin üzerine. Sanki kış mevsimi hiç yaşanmıyordu ve o gün bunaltıcı bir sıcak âdeta her tarafı kavuruyordu.

Şehzâde Ahmet yavaş adımlarla Amasya Kalesi'nin güney burcunun en uç noktasına kadar yürüdü. Kalın duvara yaslanıp ufka doğru baktı.

Kalenin görebildiği en uzak yer sadece uçsuz bucaksız ormanlarla kaplı dağlardan ibaretti. Öyle ki kalenin eteklerine kurulmuş olan şehir olmasa gözün görebildiği tek şey yüksek çam ağaçlarıyla kaplı dağlardan ibaret olurdu. Bu tek düze manzarayı sadece şehir değil, yerden göğe doğru birer çivi gibi yükselen iki kayanın üzerine inşa edilmiş olan kale ve kalenin eteklerinden akan ırmak bozuyordu. Kalenin yıkılmaya yüz tutan surları ırmağın yatağını kapatmak ister gibi dağın eteklerine kadar iniyor, sonra aniden yolunu değiştirip yeniden yükseliyordu.

Şehir, surların dışına taşalı epey zaman geçmiş, ırmağın her iki yakasında, sanki akan suya tutunmak ister gibi mahalleler kurulmuştu. Ahmet'in gözleri birkaç yıl önce babası adına yaptırdığı külliyeye takıldı. Ne kadar çok özenmişti inşaatı sırasında. Güya Bayezid Han, sultanlığı kendisine müjdelenince şehre cami yaptırmaya söz vermiş ve onun hatırına bu külliyeyi inşa ettirmişti. "Ben nezaret ettim, en küçük taşından minaresindeki aleme kadar." diye iç geçirdi. "Benim de payım var ama o, sultan babamın. Ola ki bize de bir müjde müyesser olursa oğlum Murat da..." devamını getirmedi. Bir suç işleyecekmiş gibi sildi aklından geçenleri. Şehre bakmaya devam etti.

Kaleden bakıldığında evler sanki üst üste kümelenmiş, birbirine yapışmış gibi duruyordu. Taştan yapılan iki katlı küçük avlulu yeni evler kireç taşıyla

boyanınca yeşilin ve kahverenginin arasında beyaz bir leke gibi görünüyordu. Irmağın iki yakası ise ağaçtan köprülerle birbirine bağlanıyordu. İnce bir yol ırmakla beraber şehre giriyor ve yine onunla beraber kıvrıla kıvrıla dağların arasından geçip ormanın içine gömülüyordu.

Kale eskiden beri Erzurum'dan gelip İstanbul'a ulaşan bu yolun muhafızıydı. Derin vadinin üzerindeki dik kayalıkta, kartal yuvalarının yanındaydı ve bir kartal gözü gibi vadiyi izliyordu. Sadece bu vadinin bir bekçisiydi ama tüm Osmanlı'nın da kalbi gibiydi. Dağların arasına sıkışmış kalmış gibi duran bu küçük şehrin, bu kadar önemli olmasının sebebi Şehzâde Ahmet'in varlığıydı.

Ahmet duvarın üzerine oturdu, ayaklarını aşağıya doğru sallandırdı. Gözleri ayaklarının dibinde derinleşen uçuruma takıldı bir süre. Durmakla devam etmek arasında sıkışıp kaldığını düşündü. Bir boşluğa sürüklenip bir belirsizliği çözmek, mukadderatı önceden görmek, sezmek, güvenmek, inanmak istiyordu; ya da bu boşluğa hiç düşmemeliydi. Uçurumun kenarında durup etrafı seyretmenin sakinliği ile uçuruma yuvarlanırken gözlerinin önünden akıp giden her şeyin şiddeti arasında kalmıştı bugün. İçi kaynıyor, yüreği oynuyordu. Şimdi ya da sonra bir karar vermeliydi. Gökyüzü bulutlarla dolu olsa yağmur yağacak, rüzgâr birazcık kıpırdasa fırtına kopacak diyebilirdi ama yerin yarılmasını göğün çekilmesini bilemezdi çünkü vereceği kararın Osmanlı mülkünde yerin yarılması, göğün çekilmesi gibi etki yaratacağını herkes bilebilirdi. Kesin olan bir şey var ki o da yarın ne olacağını kestirememesiydi.

Artık Amasya ona dar geliyordu. Şehri çevreleyen dağlar yıllardır onu da kendi kıskacına almış, hiçbir yere kıpırdayamaz hâle getirmişti. Böyle mi oluyordu sahiden? Babası Sultan Bayezid de bu şehirde yirmi yıldan fazla kaldığında onun da yüreği sıkışmış, gönlü daralmış, nefes bile alamayacak hâle gelmiş miydi hiç? O da beklemiş miydi yıllarca, İstanbul'dan gelecek bir ölüm haberini?

Batı tarafından şehre giren yola baktı uzun uzun. Birkaç deve birkaç katırdan ibaret bir kervan ağır ağır şehre giriyordu. O kadar yavaştılar ki toprak yoldan toz bile kaldırmıyorlardı. Oysa o anda dörtnala gelen bir çaparın arkasında büyük bir toz bulutu bırakarak şehre girmesini, sokaklardan müjdeler olsun çığlıklarının yükselmesini ne çok isterdi: "Müjdeler olsun şehzâdem, sultan babanız öldü! Taht size kaldı!" Sevinçten

çılgına dönmüş olan hizmetkârları İstanbul yolu için hazırlıklara başlarlar, süslü atlar, gösterişli arabalar, ipekli elbiseler içinde şehirden süzülerek çıkar, yolun iki yanını tutmuş olan ahalinin arasından geçerken adamları sağa sola altınlar saçarlardı. Oğlu Murat, onunla beraber şehrin kapısına kadar gelir, gösterişli uğurlamaya katılır, sonra bu defa o, yeni Sancak Beyi olarak konağa yerleşirdi. Kim bilir belki o da yıllar sonra Amasya Kalesi'ne çıkıp İstanbul'dan gelecek müjdeli haberleri gözleyecekti. Ağabeyi Korkut da Teke Vilayetinde İstanbul yolu gözlüyordu muhakkak. Küçük kardeşi Selim, Trabzon'da ondan geri kalmazdı.

Hangisi müjdeydi? Sultanın ölmesi mi, yoksa tahtın kendisine kalması mı? Bir insan, mesela şu geride duran hizmetkârı Solak Pîrî, babasının öldüğü haberini getiren birine müjdelik verir miydi?

Duvarın ucuna doğru daha da yaklaştı. Yol boşalmış, kervan çoktan şehre girmişti. Eğilip aşağı doğru baktı, gözlerini sıkıca kapattı, derin bir nefes aldı. Bir elin yavaşça kemerine yapıştığını hissetti. Döndü, hizmetkârı Solak Pîrî'ydi.

-Sultanım, düşersiniz Allah korusun, dedi ürkek bir ses tonuyla Solak Pîrî.

-Korkma, düşmem, dedi Solak Pîrî'nin koluna dokunarak.

Solak Pîrî yine de sıkıca tuttuğu kemeri boşlamadı.

-Söylesene Solak, Baba İshak'ın başını burada mı vurmuşlardı?

Solak Pîrî düşündü, bir cevap bulamadı.

-Baba İshak kim?

-Sultan olmak isteyen biriymiş.

-Haşa Sultanım. Kimin haddine.

Gülümsedi. Yönünü tekrar şehirden tarafa çevirdi. Solak Pîrî daha sıkı sarıldı kemere.

-Irmak ne zamandan beri akıyor burada, biliyor musun, diye sordu. Solak Pîrî hiç düşünmedi.

-Onu kimse bilmez, ezelden beri, kimsenin bilmediği zamandan beri akar gider.

Bu cevap Şehzâde Ahmet'in hoşuna gitti.

-Peki, bu şehir ne zamandan beri var?

-Onu da kimse hatırlamaz. Gâvur zamanında da bu şehir varmış derler.

Şehzâde Ahmet yerinden doğruldu. İç kalenin duvarının dibinde gölgeleyen atına doğru yürüdü. Solak Pîrî hızlı hareketlerle öne geçip atın yularını tuttu, üzengisini düzeltti.

-Peki ben buraya geleli ne kadar zaman oldu, bunu söyle.

Solak Pîrî dudağını hafifçe büküp gözlerini kıstı, zihninden bir hesap yapar gibi başını sağa sola oynattı. Eliyle yere doğru bir metrelik bir yükseklik yaptı;

-Şu kadarcıktım, diye gösterdi.

Şehzâdenin içi burkuldu, yüzü asıldı. Atına bindi. “Sen bile hatırlamıyorsun.” diye söylendi. Atını kapıya doğru sürdü.

Solak Pîrî hatırlamış gibi çığlık attı.

-Otuz bayram geçti, herhâlde.

“Otuz bayram.” diye iç geçirdi. “Otuz yıldır şu iki dağın arasında sıkışıp kaldım.” Elindeki küçük kırbacı hırsla atına yapıştırdı. Irmak kenarına doğru kıvrılan cılga yolda güçlükle inen at, hızlanmak yerine daha da yavaşladı.

- Geldiğimde on beşindeydim. Otuz bayram geçmiş Solak Pîrî, otuz yıl eder ha?

-Doğru.

-Atam Bayezid kaç bayram kaldı Amasya’da?

-Ben bilmiyorum, belki dedem bilir, diye seslendi Solak Pîrî, sorarım aşağı inince.

-Yok sorma, ben biliyorum ne kadar kaldığını... Senin hesabınla yirmi altı bayram.

-Sultanımızın ömrü uzun olsun.

Şehzâde Ahmet atının yularını çekti. Durdu. Solak Pîrî’ye baktı. Solak Pîrî, efendisiyle göz göze gelince şaşırdı.

-Ömrü dedim, sultanımızın uzun olsun, dedim, diye kekeledi.

Şehzâde Ahmet’in yüzünde acı bir gülümseme belirdi.

- Solak, sultanların ömrü hep uzun olur, şehzâdelerinki kısa, söyle bakalım niye?

Solak bu sorudan hiçbir şey anlamadı. Bir kusur işlediğini, yanlış bir söz söylemiş olabileceğini düşündü. Cevap veremedi.

Artık iyice düze inmişlerdi. Şehzâde topuklarıyla atının böğrüne dürttü. At tırısla gitmeye başladı. Solak Pîrî cevabı bulmuş olmanın heyecanıyla bağırdı.

-Haşa sultanım. Sizin de ömrünüz uzun olsun, diyecektim.

Şehzâde Ahmet yol boyunca onu görüp saygıyla eğilenleri, el sallayanları, alkış tutanları bazen elini göğsüne bastırarak bazen el sallayarak selamladı.

Atı alışkın olduğu üzere yolu kendi seçiyor, tırısla giderken sanki sırtında bir sultan taşıdığı edasıyla kişniyor, toynaklarını taşlık yola belli bir ritimle vurup şakırtılar çıkarıyordu. Nihayet büyük bir konağın önüne gelip durdu. Kapı hizmetkârları telaşla gelip atın yularını tuttular. Şehzâde çevik hareketlerle inip büyük kapıdan avluya girdi. Eyvanda oğlu Murat duruyordu. Babasını görünce saygıyla ona doğru yürüdü. Karşısına gelince yarı eğildi,

-Sultan baba... Divan hazır, sizi bekler.

Şehzâde Ahmet hızını kesmeden merdivenleri üçer beşer çıktı. Hizmetkârlardan biri büyük bir ibrikle bekliyordu. Onun döktüğü suyla elini yüzünü yıkadı. Bir başka hizmetkâr beyaz bir gömlekle belirdi. Hızlı hareketlerle üzerindekileri çıkarıp onu giydi. Üzerine kaftanını geçirdi. Bir başka hizmetkâr elinde bir aynayla önüne geçti. Baktı, sarığını düzeltecek oldu. Gözü sakalına takıldı. Neredeyse yarıdan fazlası beyazlamıştı. Eliyle sakalını avuçladı. Bir süre öylece kaldı.

Her zaman baktığı aynada, her zaman gördüğü sakalı bu defa ona ihtiyarlık hissi vermişti.

-Otuz bayram az değil, diye geçti aklından.

Sakin adımlarla konağın Divanhâne olarak kullanılan geniş salonuna geçti. İçerde Lalası Mustafa Paşa, Amasya Kadısı, Alaybeyi, Divan kâtipleri ve Amasya Subaşısı ayakta bekliyorlardı. Onu görünce başlarını eğerek selam verdiler. Aralarından geçip duvar yastıkları ve minderlerle donatılmış sedire oturdu. Eliyle oturun işareti yaptı. Oradakiler yavaş hareketlerle yerlerine oturdu.

Şehzâde Ahmet lalasına baktı. Artık iyice yaşlanmış olmasına rağmen hala dinç ve mücadeleci bir görünümü vardı. Sakallarına düşen aklar bile onun çatık kaşlarını eğmemiş, sert bakışlarını yumuşatmamıştı. Onunla göz göze gelmeyi kimse istemezdi. İri yarı biri sayılmazdı ama özenle sardığı

sarığı ve geniş kaftanının altından dışarı taşan kuşağı onu heybetli bir adama dönüştürüyordu. Kuşağının arasına soktuğu zümrüt kabzalı hançeri ise göz kamaştırmaya yetiyordu. Divanhâneye belinde hançerle girebilen, hatta Şehzâde Ahmet'in yanında hançerinin kabzasına dokunabilen tek kişiydi. Girdiği savaşların, yediği kılıç darbelerinin, aldığı ok yaralarının sayısını kendi de bilmezdi.

Bu kadar sert görüntüsüne rağmen ince ruhlu biri olduğunu sadece Şehzâde Ahmet biliyordu. Belki de sadece ona karşı nazik ve yumuşaktı. Amasya'ya onunla birlikte gelmiş, ok atmayı, kılıç kullanmayı, dövüşmeyi, vuruşmayı, barışmayı ondan öğrenmişti. Bilgindi. Konağında binlerce kitap vardı. Şehzâde Ahmet onun bütün bu hengâme arasında nasıl kitap okuduğuna hayret ederdi her zaman. Bazen tarih okurdu Ahmet'e, bazen siyasetnâme şerhleri yapardı. Anlattığı her olayın, her hikâyenin veya darbımeselin bir hikmeti vardı elbette. Gariptir ki okudukça yumuşak huylu olan bu adamın kimsenin sezmediği bir yanı daha vardı: Hırslıydı. Bu hırs Şehzâde Ahmet'e karşı beslediği derin sevgiden kaynaklanıyordu ve ne pahasına olursa olsun onu saltanat tahtında görmek istiyordu. Bu uğurda yapamayacağı şey yoktu. Sorsalar, her lala şehzâdesini sultan olarak görmek ister derdi açıkça, bu niyetini asla inkâr etmezdi. Yine de her doğru her yerde söylenmez deyip ulu orta konuşmazdı.

Lala yorgun başını yavaşça kaldırdı, Ahmet'le göz göze geldi. Sanki acele edelim, konuşacaklarımız var der gibi baktı. Ahmet, bir an boş bulundu, onun sabahtan beri içinden geçenleri anladığını sandı, telaşlandı.

-Bismillah, dedi yavaşça. Lala Paşa, nedir?

Lala Paşa elindeki kâğıtları tek tek kontrol etti. En üsttekini okur gibi yaptı.

-Çorum ve İskilip Kazası köylüleri beldelerinin eşkıya yatağı olduğundan, mal ve davarlarını devamlı surette eşkıyaya kaptırdıklarından, artık yolların emin olmadığından böyle giderse dağılıp başka mahallere gideceklerinden şikâyet ediyorlar.

Şehzâde Ahmet'in dişleri gıcırdadı.

-Sancak beyleri, subaşılar, sipahiler ne iş görürlermiş?

Lala Paşa cevap vermedi. Şehzâdenin kızgınlığı daha da arttı.

-Çorum ve İskilip Kadısına hüküm yazılsın, bizi gelmeli eylemesinler, beldede eşkıya namına kimse bırakılmasın.

Lala Paşa başıyla onaylayıp kâtiplerden tarafa döndü. Kâtipler hemen kaydını aldılar. Lala Paşa diğer kâğıtlardan birini okudu.

-Merzifon Beyi mektup gönderip kaza ve köy ahalisinden bazılarının Kızılbaş canibine gittiğini, bazı tımarların boş kaldığını bazısında ise ahalinin gücü yetmediğinden vergi alınamadığını...

Ahmet, Lala Paşa'nın sözünü kesti.

-Lala ne diyorsun? Merzifon dediğimiz yer şuracıkta değil mi?

Lala Paşa başını öne arkaya sallayarak evet işareti yaptı.

-Ahali başka diyara gidiyor da nasıl kimsenin haberi olmuyor? Sultan babamızın fermanı yok mu? Her ne isimle Kızılbaş'a giden olursa koyvermeyin, malını esvabını elinden alın, ibret için kendilerini ırmağa atın denilmedi mi?

Ahmet bir cevap arar gibi bekledi ama kimseden ses çıkmadı.

-Merzifon Beyi'ne, diğer beylere, her kim ki beldesinde söz sahibiyse ona hüküm yazılsın, fermana yeniden işaret edilsin.

Lala Paşa sükûnetini hiç bozmadan devam etti. Elindeki kâğıtlardan hangisini okusa ya boş kalan tımardan, yahut evlere dadanan hırsızlardan şikâyet ediliyordu. Ahmet her defasında biraz daha geriliyor, sinirleniyor, dişlerini avurtlarına daha çok yapıştırıyordu. "Hüküm yazılsın, teftiş edilsin, eğer öyle ise haklarından gelinsin" demekten yorulmuştu. Lala Paşa'nın elindeki kâğıtların bittiğini görünce sevinir gibi oldu. Yönünü kapıya doğru döndü, ellerini iki yana açıp "Ağalar, buyurun" dedi. Divandakiler saygıyla salondan çıktılar.

Ahmet, bulunduğu yerde hiç kıpırdamadan duran Lala Paşa'ya baktı. Eliyle yanındaki minderi işaret etti.

-Paşa buyur.

Lala Paşa yavaş hareketlerle gelip sedire oturdu.

-Paşa, ne oluyor, nedir bu şikâyetlerin sebebi?

Lala Paşa, elini Şehzâde'nin kolunun üzerine koydu.

-Devlet elimizin altından kayıyor sultanım. Eğer biraz daha böyle giderse atımızı da arpamızı da kaybedip biz şikâyet eder olacağız.

Ahmet ne diyeceğini biliyordu aslında ama yine de aklından geçeni söylemeye dili varmadı. Dudaklarının arasından belli belirsiz, "Çare?" sözcüğü döküldü.

Lala Paşa kuşağındaki hançerin kabzasını hafifçe okşadı.

-Çare her zaman vardır, dedi. Çare her zaman vardır, yeter ki zaman bu zaman olsun.

Ahmet "Zaman bu zaman mı?" diye soracak oldu, vazgeçti. Kalktı, avluya çıktı. Lala Paşa ardından geldi.

-Zaman bu zaman, dedi fısıltıyla Ahmet'in kulağına doğru eğilip. Sonra karşısına geçti; kahırlı bir şekilde konuştu;

- Taht odasına o baş girdi mi?

-Girdi.

-Benimle uğraşma senin de başını koparırım denildi mi?

-Denildi.

-Buna cevap Tebriz'i, İsfahan'ı yerle yeksan etmek miydi?

-Elbette.

-Bayezid Han layık cevabı verdi mi?

-Veremedi.

-Devlet-i Âliye'nin itibarı yere düştü mü?

-Düştü.

-Dağdaki eşkıyayı bile zapt etmek kolay değil artık. Kimse bizi küreğe koymadan, tövbeler olsun kimse bizim başımızı gövdemizden ayırmadan… Bizim bütün yolları tutma zamanımız geldi. Artık yola çıkma zamanı…

Ahmet lalasının gözlerinin içine baktı, ateş fışkırıyordu neredeyse.

- O zaman, bu zaman diyorsun?

-Öyle diyorum.

-Payitahttakiler de öyle mi düşünüyor?

-Payitahttakiler de sizi bekliyor.

-Sultan babam?

-O sizi veliahdı bilir, bugün değilse yarın, yarın değilse üç güne varmaz sizi payitahta çağırır.

Ahmet belki de yıllardır duymak istediği sözleri duymuştu. Kendine yakıştırsa sevinç çığlıkları atabilirdi.

-Hazırlanın o zaman, dedi neşeyle. Yolumuz uzun ve meşakkatli. Herkes hacetini görsün. Etraftan da ne kadar gönüllü varsa toplayın, bugün onların bize iyiliği dokunur, yarın bizim onlara cömertliğimiz.

Bir anda duyan herkesin gözleri çakmak çakmak oldu. Şimdiden kılıçlar keskinleştirilmeye oklar sivriltilmeye başlandı. Şehzâde İstanbul'a yürüyordu ve belki de yıllardır herkesin üzerine yapışmış olan uyuşukluk onun sayesinde kalkacaktı. Eğer sultanlık müyesser olursa önce ahaliye zulmeden mütegallibenin hakkından gelir, sonra küffar üzerine sefere çıkardı. Hayır hayır… Herkes Ahmet'in Şah İsmail meselesine çok içerlediğini biliyordu ve tahta oturur oturmaz Azerbaycan üzerine sefere çıkacağını tahmin ediyordu. Peki, Şehzâde Korkut ve Şehzâde Selim de İstanbul'a yürürse, "Bizim de o tahtta hakkımız var derlerse?" Diyeceklerdi elbette ama Ahmet'i herkes seviyordu; payitahttakiler de Sultan Bayezid de. Öyleyse tahtın sahibi şimdiden belliydi.

4.

-Kenara! Kenara!

Kuru ayaza rağmen Trabzon surlarının dibinde kurulmuş olan pazar yerindeki hummalı alışveriş elinde uzun bir sopayla kalabalığın arasına giren şatırın bağırışıyla kesiliverdi.

-Kenara! Kenara!

Şatır elindeki sopayı her iki tarafa doğru hafif sertlikle savurdukça alışveriş yapanlar sağa sola çekildiler. Pazar yerinin ortasına doğru iki atlı sığacak kadar yol açıldı. Şatır bu yolu beğenmedi, sağda solda duranları sopanın ucuyla dürterek yolu genişletmeye çalıştı. Sertçe bağırdı;

-Kenara! Kenara!

Pazar yerindeki alışveriş bir anda durmuş, satıcıların bağırış çağırışları kesilmiş, sağa sola saldıran martıların çığlıkları dışında hiçbir ses kalmamıştı. Oradaki herkes bir yandan şatırın kime değeceği belli olmayan uzun sopasından sakınırken diğer yandan açılan yolun ucuna doğru bakıyorlardı.

Rahvan yürüyüşlü bir grup atın toprağa değen nallarının çıkardığı tok sesler duyuldu önce. Sonra birkaç yaya askeri koşuşturdu önden. Nihayet Şehzâde Selim ve adamları pazar yerinin ortasına doğru açılan yolun başında belirdi. Selim beyaz bir atın üzerindeydi. Sağında artık yaşlılığı üç ev öteden bile fark edilebilen hocası Halimî Çelebi vardı. Arkalarında ise üç atlı sipahi geliyordu. Daha geride ise kalabalık bir süvari grubu aynı yavaşlıkta onları takip ediyordu.

Selim iri cüsseliydi. Uzun pala bıyıkları şişman yüzünü sanki ikiye bölerek aşağıya uzanıyordu. Sakalsızdı. Başına ince bir sarık dolamıştı. Sol tarafından uzun eğri kılıcı, sağ tarafından okluğu ve yayı sarkıyordu. O sırada pazarda dolaşan herhangi birinin şehzâdeyi tanımıyor olması imkânsızdı. Selim neredeyse otuz yıldır bu şehirdeydi ve adeti olduğu üzere sık sık pazar yerlerini dolaşır, kendisini gösterirdi. Yine öyle yapıyordu.

Atın rahvan yürüyüşüne rağmen o sağa sola sallanma belirtisi göstermeden, âdeta mermerden bir heykel gibi duruyordu. Uzun bacaklı Arap atının üzerine yapışmış duran iri vücudu büyük bir gücün varlığını göstermeye yeterliydi. Bu haşmetli duruşu sadece sağa sola çevrilen baş hareketi bozuyordu. Yolun kenarına dizilmiş olanlar onu bir kez daha

görebilmek için birbirlerini ezebilirlerdi ama hiçbirinin onunla göz göze gelmeye cesareti yoktu. Selim bakışlarını hangi yöne çevirse o taraftakiler başlarını öne doğru eğip sağ ellerini göğüslerine bastırarak selamlıyordu.

On, on beş metre kadar öndeki şatırın "Kenara! Kenara!" diye bağırışları arasında Şehzâde Selim pazar yerinin ortasına kadar gelip durdu. Arkasındaki atlıların da durmasıyla yerden kalkan toz bir an etrafı bulanıklaştırdı. Az önceki bağırış çağırışlar yerini atların burun seslerine ve toynaklarını huysuzca yere vurmalarına bıraktı. Süvarilerin yorgun bakışları atların burnundan çıkan buhar bulutu arasında kayboluyordu. Uzak yoldan geldikleri belliydi.

Pazar yerinde hiç kimse bulunduğu yerden kıpırdamıyordu. Selim sert bakışlarla etrafına göz gezdirdi. Halimî Çelebi atını Selim'in atının hizasına kadar yaklaştırdı.

-Senden korkuyorlar, dedi yavaşça. Selim hiç aldırış etmeden etrafını süzmeye devam etti. Sağ elini yavaşça havaya kaldırdı.

-Pazar olsun, dedi tok bir sesle. Pazar yerinden gök gürültüsü gibi bir cevap yükseldi.

-Sultanımız sağ olsun! Ömrü var olsun!

Selim topuğuyla atının böğrüne dürttü. At hareketlendi. Şatırın açtığı yoldan ilerleyip pazar yerinden çıktılar. Atların ayaklarından çıkan toz bulutunu arkada bırakarak şehre hâkim noktadaki şehzâde konağına doğru atlarını sürdüler.

Halimî Çelebi, Selim'e iyice yaklaştı.

-Senden korkuyorlar, dedi. Selim yine aldırış etmedi.

-Korksunlar, dedi.

Halimî Çelebi sözünü söyleyip söylememekte tereddüt geçirdi bir an. Düşündü, atını iyice yavaşlattı.

-Şehzâdelerimiz Ahmet'ten ve Korkut'tan bu kadar korkmazlardı herhâlde, dedi.

Selim, kardeşlerinin adını duyunca rahatsız oldu. Yüzü asıldı. Atının yularını çekti, aniden durdu. Hocasına baktı.

Bunca yıllık hocasının kendisini tanımamış olmasına kızabilirdi ama kızmadı, başını çevirip gülümsedi. Bu gülümseyiş Halimî Çelebi'yi daha da cesaretlendirdi.

-Duyduk ki ahali şehzâdelerimizi seviyor. Çünkü onlar her daim güleç yüzlü. Siz de öyle olsanız, gün olur ki ahalinin sevgisi de lazım olur.

Selim'in iri bıyıkları yüzüne daha da yayıldı, tebessümü belirginleşti.

-Üstad, epey akçen var diyorlar.

Halimî Çelebi bu sözü anlayamadı, bir an şaşırdı. Kendini toparladı.

-Dünya malıdır, sultanımızın bahşişidir hepsi.

-İpekli halılarını da hep söylüyorlar.

Halimî Çelebi yine hiçbir şey anlamadı, boğazı gıcıklandı, öksürdü.

-Vardır, Tebriz'den gelen tüccar…

-Evinde kapını da kilitlemezmişsin, ha?

-Öyle, gecedir gündüzdür kapımız kilitlenmez.

-Hiç hırsızdan, uğursuzdan korkmaz mısın?

Halimî Çelebi sözünü toparlama fırsatı bulmuş gibi atıldı.

-Haşa, semtimizde hırsız, uğursuz olmaz.

Selim ciddileşti.

-Çünkü onlar benden korkar, değil mi?

Atını sürdü. Halimî Çelebi bu defa onun verdiği örnekleri çözmeye çalıştı. "Demek istediydim ki." diyecek oldu, diyemedi. Selim onun yaklaştığını görünce sözlerine devam etti;

-Üstad, bizler hâkimleriz. Ahali bizden asık suratlı göründüğümüz için değil, gazabımızın nereye varacağını kestiremediği için korkar. Azıcık güleç yüz görürlerse sen, değil akçeni, altındaki döşeği bile kurtaramazsın, böyle bil.

Halimî Çelebi, atının yularını çekti, durdu. Yıllardır emek verdiği talebesinin cevabı karşısında utancını gizleyebilmek için başka yolu kalmamıştı.

Şehzâde konağının hizmetkârları yola çıkmışlar onları bekliyorlardı. Selim hızlı hareketlerle atından indi. Çevik hareketlerle merdivenleri çıkıp konağın büyük salonuna geçti. Hizmetkârlar ona temiz elbiseler getirdiler. Elbisesini değiştirip konağın geniş eyvanına çıkıp etrafı seyretmeye başladı. Şehir denize yan vermiş olan dağların arasından denize ulaşan büyük derenin açtığı vadinin kenarında kurulmuştu. Eskiden muhkem bir yapı olan kalesi şimdilerde önemsiz bir taş yığını gibi duruyordu. Hâlbuki yüzyıllar boyunca kim bilir nelere şahit olmuştu.

Trabzon Sultan Fatih'in emanetiydi. Fetihten sonra buradaki Rumların bir kısmı başka beldelere gönderilmiş, yerlerine Ordu'dan, Şebinkarahisar'dan ve diğer beldelerden Türkmenler getirilip yerleştirilmişti. Karaman topraklarından bile hatırı sayılır Türkmen yollanmış şehir kısa zamanda Türk beldesi hâline döndürülmüştü.

Burası, Devlet-i Âliye için o kadar değerliydi ki şehzâde sancağı yapılmış, önce ağabeyi Abdullah buraya sancak beyi olmuş, onun vefatı üzerine bu defa kendisi gönderilmişti. Nerdeyse yirmi dört bayram geçmişti, sancağa çıkalı. Oğlu Süleyman da burada doğmuştu.

Şehrin tek gelir kaynağı limanıydı. Buraya gelen mallardan alınan gümrük vergileri de olmasa sancakta hiçbir iş yapılamayacaktı çünkü ne şehir ahalisinden ne de etraftan bir şehzâdeyi memnun edecek kadar vergi toplanabiliyordu. Selim sanki böyle bir beldeye gönderilmekle cezalandırılmış gibiydi. Bu yetmiyormuş gibi bir de Şah İsmail çıkmış, Akkoyunlu ülkesini ele geçirmiş, Azerbaycan ve İran'ın ahvalini büsbütün değiştirmişti. Kaç yıldır ne o taraftan bir kervan gelir olmuştu, ne de bu taraftan oraya bir kervan hareketleniyordu. Yük gemileri bile limana uğramaz olmuştu. Payitahta, Azerbaycan ahvalini arz eden kaç mektup yolladığını, kaç akıl sahibini aracılık etsin, meseleyi anlatsın diye gönderdiğini kendisi de hatırlamıyordu. Şah İsmail'in hızla güçlenmesinin Devlet-i Âliye için hayra alamet olmadığını anlatmaya çalışmaktan yorulmuştu. Belli ki Sultan Bayezid, onun Şah İsmail'le çekişmesini istemiyordu. Bu yüzden kendi göbeğini kendisi kesmeye karar vermiş, etrafına adamlar toplayıp akınlara çıkar olmuştu. O an tek derdi sahip olduğu sancağın sınırlarına tecavüz edilmesine mani olmak, limanı da daha işler hâle getirmekti. Bu bile ayrı bir dert olmuştu sarayda. Sultanın kulağına kimler ne fısıldıyor bir öğrense onlara yapacağını kimse tahayyül bile edemezdi. Ne var ki şu sıralar dedikodularla ve dedikoducularla uğraşacak zaman değildi. Yıllardır Sultan Bayezid'e anlatmaya çalıştığı hususlar şimdi ayniyle vaki olmuş, Osmanlı Sarayı o zamana kadar hiç uğramadığı bir hakaretle karşılaşmıştı. Bırakın duyduğu andaki hiddetini, şimdi aklına geldiğinde bile hırsından eli ayağı titriyordu. Sultan Bayezid, Şah İsmail'in tüm meydan okumalarına ses çıkarmamış, bir bildiği varmış gibi davranmıştı. Sonunda Şeybani Han'ın başı önüne atılmıştı. Bundan sonra bildiği ne olabilirdi ki?

-Üç kardaşız, diye geçti içinden. Buna bir cevap veremedik ya üçümüz de beş üç etmez hâldeyiz.

Halimî Çelebi'yi bir bahaneyle İstanbul'a yollayıp olan biteni öğrenmeli miydi? "Olur, öyle yapalım." diye geçti aklından. İçeri geçip hizmetkârlarına Halimî Çelebi'yi çağırmalarını istedi.

5.

Sultan Bayezid elindeki kâğıdı gözlerine doğru iyice yaklaştırarak okumaya çalıştı. Canı sıkıldı, yüzü ekşidi. Sinirli bir şekilde diğer kâğıtların üzerine savurdu. Başka bir kâğıt aldı.

Kerevetin diğer köşesinde sanki hemen kalkacakmış gibi oturan Veziriazam Ali Paşa, bütün dikkatiyle kâğıtlarda yazılanları görmeye çalışıyordu. Sultanın yüzünün renkten renge girişine bakılırsa şikâyetnâmeler olmalıydı bunlar. Kim bilir hangi meymenetsiz neden şikâyet ediyordu? Daha beteri kendisinden habersiz kimler bunları sultanın kucağına atıvermişti? Öyle ya kendisinin bilgisi olmadan saraydan içeri değil bir adam, onun gölgesinin bile geçmesine izin verilmiyordu artık. “Yunus Paşa namussuzunun işleri bunlar” diye geçirdi aklından. Ondan başkası olamazdı.

Yunus Paşa’yı sevmezdi. Şimdiye kadar öl dese ölecek kadar sadakatini sınamıştı ama bir türlü aynı tastan çorba içememişlerdi. Yunus Paşa’nın üzerindeki kaftanın altında sanki kısa boylu, iri göbekli bir adam değil de bir sır küpü dolaşıyordu. O sırlar etrafa bir saçılsa, kimlerin başı omuzuna yük olurdu Allah bilir. Bir an “O namussuz beni de sultana gammazlamış olmasın?” diye geçti aklından. Düşündü, hafızasını yokladı; kendisine yöneltilecek her soruyu cevaplayabileceğinden emindi.

-Bütün bunlar ne demek oluyor, diye sızlandı Bayezid.

Ali Paşa o kadar boş bulundu ki ne diyeceğini bilemedi.

-Han... Hangisi? Ne... n... Nedir? Diye kekeledi.

Sultan Bayezid önündeki kâğıtları ona doğru iteledi.

-Her taraf eşkıya, her taraf mütegallibe dolmuş... Uyuyor musunuz?

Ali Paşa düşüncelerinden sıyrıldı.

-Sultanım, devran kötü geldi. Bazı eyaletlerde çekirge çıkmış...

-Çekirge mi? Senin karşında Defterdar Efendi mi duruyor köpoğlu?

-Haşa...

Sultan Bayezid hışımla yerinden kalktı. Kerevette duran kâğıtları avuçladı. Ali Paşa’nın önüne geldi. Kâğıtlardan birini aldı, hızla göz gezdirdi.

-Bu mütegallibeden şikâyet ediyor.

Kâğıdı Ali Paşa'nın yüzüne fırlattı. Bir başka kâğıt aldı, göz gezdirdi.

-Bunun evini eşkıya yağmalamış.

Aynı sertlikle bu kağıdı da paşanın yüzüne doğru savurdu. Sonra hepsini birden kafasından aşağı saçtı. Sultan o kadar hızlı hareket etmişti ki Ali Paşa yerinden doğrulmaya fırsat bulamamıştı. Tepede tırnağa kâğıtların arasında kalıvermişti. Üstüne başına yapışan şikâyet mektuplarının arasından korkuyla efendisine baktı. Sultanın gözlerindeki ateş sanki diline yapışmış âdeta ateş püskürüyordu. Bütün gücüyle bağırdı;

-Tez yola çıkın, ahir ömrümde bir kulumun incindiğini duyarsam… Paşa bilmiş ol...

Sultan sendeledi. Sözünü tamamlayamadı. Dizlerindeki ağrı dişlerine vurmuş gibi zangırdadı. Şilteye doğru kendisini atıverdi. Diz kapaklarını avuçlayıp ovmaya başladı. Ali Paşa fırsatı ganimet sayıp hemen sultanın dizinin dibine oturdu.

-Sultanım gönlünüz rahat olsun, sizin eyyam-ı devletinizde bir karıncayı dahi...

Sultan Bayezid güçlükle elini kaldırıp dışarı çık işareti yaptı. Ali Paşa ayağa kalktı.

-Bir husus daha var ki...

Sultan Bayezid'in onu dinleyecek hâli yoktu.

-Çık artık, diye inledi.

Ali Paşa, geri geri giderek kapıya yöneldi. Çevik bir hareketle dışarı çıktı. O an gazaba uğramadığı için Allah'a ne kadar şükretse yeriydi. Eliyle kuşağını düzeltti. Kaftanının eteğini toparladı. Uzun taşlığın diğer ucunda Yunus Paşa'nın geldiğini görünce canı sıkıldı. Yine ne iş çeviriyordu bu? Ona doğru yürüdü.

-Hayrola Paşa, dedi dişlerinin arasından.

-Sultanımız emir buyurmuşlar, belli ki canı sohbet ister, dedi Yunus Paşa karşısındakinin gıcırdayan dişlerine aldırış etmeksizin. Ali Paşa ısrar etti;

-Bir dileği mi var, söylemek istediği bir husus mu var?

-Onun yanında en son siz vardınız Paşa Hazretleri. Size söylemedi mi?

Ali Paşa bir an bilinen bir şey var zannetti, şaşırdı.

-Hayır...

Yunus Paşa tebessüm etti. Onun kulağına doğru eğilir gibi yaptı.

-Bana da bir şey demedi.

Ali Paşa'nın kızgın bakışları arasında önünden geçip sultanın bulunduğu odaya yöneldi. Kapıda duran odacılardan biri içeri seğirtti, kapı yarı aralıklı kaldı bir süre. Yunus Paşa adımlarını yavaşlattı. Odacı dışarı çıktı. Başını yere doğru eğip eliyle içeri buyurun işaret yaptı. Yunus Paşa sakin tavırlarla Sultan'ın yanına doğru ilerledi. Saygıyla eğilip eteğini öptü. Şiltenin ucuna ilişti. Sultan Bayezid ayak parmağından diz kapağına doğru yürüyen ağrının verdiği ıstırapla inledi.

- Öyle sızlıyor ki sanki kemiklerim parçalanıyor, sanki derim yüzülüyor. Hekimbaşı... Ah o serseri, ah o hain, dindiremedi şu sızıyı. Ah Paşa... Şu hâle bak, ben Sultan Bayezid, Mehemmed Fatih oğlu... Osmanlı mülküne hükmediyorum lakin bir ağrıya yeniliyorum.

-Sıhhatinize duacıyız…

-Hoş kendi mülkümde de sözüm saraydan dışarı ne kadar çıkıyor bilmiyorum.

-Hâşâ...

-Oğullarım bile sancaklarını bırakıp payitahttan haber bekler olmuşlar.

-…

-Neler oluyor Paşa? Bunlar... Benim oğullarım, Devlet-i Âliye'nin tahtını boş mu zannediyorlar. Osmanlı'nın ocağına bu fitne yine nereden düştü? Ataya isyan nerde görülmüş? Kim sokuyor bunları akıllarına, kimler var yanlarında Yunus, tez teftiş et.

Yunus Paşa kıvrandı. Verecek cevap bulamadı. Diline gelenleri söylese Sultan'ın aklı oracıkta çıkardı. Onun yüzüne baktı bir süre. Zayıflıktan içine çökmüş gözleri kapanacak gibi duruyordu. Cesareti kaybolmuş aslan pısırıklığı gibi bir çekingenlik gözlerine yapışmıştı sanki. O görüyorsa Ali Paşa da, Mahmut Paşa da, Yeniçeri Ağası da, kapıkulu da, sipahi de görmüş olmalıydı aynı korkaklığı. İçinden Sultan'ın karışık sakalını düzeltmek geçti, ne var ki buna cesareti yoktu henüz. Onun uzun kemikli parmaklarını yavaşça tuttu. Odada sadece ikisi olduğu hâlde başka birileri de varmışçasına kolaçan etti etrafını. Yavaşça kulağına doğru eğildi.

-Sultanım, Şehzâde Korkut Saruhan'a doğru yol çıkacakmış.

Bayezid'in dizinin bağı çözüldü. Bir külçe gibi yığıldı şiltenin üzerine.

-Korkut vilayetten mi çıkıyor, diye inledi.

Yunus Paşa sultanın gözlerinin ta derinliklerine kadar baktı. Korkut'un vilayetten çıkacağını duyunca onun dizlerinin bağının çözüldüğünü, ellerinin gevşediğini ve soluğunun hançer saplanmış gibi kesildiğini, kalbinin titrediğini görüyordu. Korkut sanki sihirli bir kelimeydi ve duyanın bedenini kaskatı kesiveriyordu.

Sultan Bayezid dalgın bir hâlde yerdeki halıya bakıyordu. Yunus Paşa zihin okuyabilse, efendisinin o anda ne büyük hesaplaşmalar içinde olduğunu anlayabilirdi. Dikkatli bakınca onun dudaklarının kıpırdadığını gördü. Eğildi.

-Sultanım?

-Korkut, diye fısıldadı Bayezid, Korkut'a söyleyin, Teke Vilayetinden çıkmasın.

Neden diye soramazdı Yunus Paşa. Çünkü o da pekâlâ biliyordu ki herkes Korkut'un çıkışını bekliyordu. Korkut'un çıkışı demek İstanbul yolunda kavga demekti ve diğer şehzâdeler de İstanbul'a diğerinden önce ulaşmak için harekete geçecekti. Eğer böyle olursa Osmanlı mülkünde yeni bir taht kavgası başlardı. Fitne kapıdaydı. İşte o zaman kimse Sultan Bayezid'in yerinde olmak istemezdi.

-Çeşm, dedi gayriihtiyari. Çeşm, baş üstüne, göz üstüne.

Yunus Paşa saygılı tavırlarla sultanın huzurundan ayrıldı. Odasına geçti. Raflarda duran kitaplardan birini çekti. Geceye kadar kitap okumakla meşgul oldu. Etraftan el ayak çekildiğine kanaat getirince elbisesini değiştirip sakin tavırlarla saraydan ayrıldı.

Çatıları neredeyse birbirine değecekmiş gibi duran evlerin iyice daralttığı sokaklardan birine girdi. Bir kişi saraydan çıktığından beri onu takip ediyordu. Fark etmemiş gibi bazen karanlık bir sokağa girdi, bazen düğün kalabalıklarına karıştı, kayıkçıların arasında durdu, külhanbeylerle oturdu. Nihayet peşindeki kişiyi atlatınca adımlarını hızlandırıp yüksek duvarla çevrili bir konağın önüne geldi. Sağını solunu kolaçan etti.

Kapının demir tokmağına birkaç defa vurdu. Bir süre sonra kapı hafifçe aralandı. Yunus Paşa içeri süzüldü. Burası Yeniçeri Ağasının konağıydı ve Ağa, konak kapısında onu bekliyordu. Birlikte geniş salona geçip oturdular. Uşakların bile duyamayacağı kadar fısıltılı bir sesle konuşmaya başladılar.

6.

1511 yılının baharıydı.

Gece zifiri karanlıktı. Yağmur bulutları göğü büsbütün kapattığından ne ay ışığından bir nebze parlaklık düşüyordu Yalınlı'nın üzerine ne yıldızlardan küçük bir sızıntı vardı. Karanlığın orta yerinde varlığıyla yokluğu zorla seçilen birkaç ev, Toros Dağları'nın yamacına sığıntı gibi yapışmıştı. Sanki bütün börtü böcek uykuya dalmış, kurt kuş yuvasına çekilmişti. Evlerin hiçbirinde hayat belirtisine dair bir iz yoktu. Rüzgârın etkisiyle hışırdayan söğüt dalları olmasa ağaçların bile karanlıktan korktuğuna, köydeki sessizliğe uyduğuna inanılabilirdi. Köyün en büyük evinin damında bir adam silueti belirdi. Kıpırdamadan bir süre bekledi. Kollarını havaya kaldırıp karanlığa doğru salladı.

Köyün üst tarafındaki küçük tepeden karanlığı yırtarcasına çınlayan bir ıslık sesi duyuldu önce. Köyün aşağısından bir başka ıslık kesik kesik çınlayıp ona cevap verdi. Bir anda köyün her yerinden köpek havlamaları birbirine karışmaya başladı. Birkaç köpek ıslığın geldiği yere doğru gidiyormuş gibi yapıp geri döndü. Kızgın ve korkak hâlleri belli oluyordu. Birkaç kapı açıldı kapandı. Birkaç siluet sokakları kolaçan edip döndü. Bir ıslık köyü canlandırmıştı âdeta.

Evlerden çıkan ikili üçlü gruplar sakin adımlarla yürüyüp üzerinde gözcü bulunan evde toplanmaya başladılar. Gözcü siluetini gizlemeden bir o yana, bir bu yana el kol hareketleri yapmaya devam ediyor, her hareketi bir başka yönden gelen ıslık sesiyle birleşiyordu. Her defasında bir başka kapı aralanıyor, eşikte bekleşenler yavaş adımlarla aynı eve doğru yürüyorlardı.

Yağmur bulutlarının arasında parlayan şimşeklerin yeryüzünde düşecek yer arar gibi yarattığı kıvrımlı yollar, bir alev topu gibi köyün üzerinde parladıkça keskin gözler büyük eve doğru yürüyen insanları seçebiliyordu. Sonra yeniden siyaha bürünüyordu ortalık. Şimşek her çaktığında duvar diplerine avlu köşelerine saklanan köpekler karanlık basınca birden cesaretleniyor ve hiçbir karşılığı olmayan havlamalara başlıyorlardı. Hâlbuki sokakta hareket eden siluetler sahiplerinden başkası değildi. Önceden alışkın oldukları usulde kadınlı erkekli küçük gruplar hâlinde yavaş ve korkusuz adımlarla yürüyorlar, sokak aralarında birleşiyorlar, ellerini göğüslerine bastırarak selamlaşıyorlar, aynı sessizlikte birbirlerine

karışıp gözcünün bulunduğu eve doğru gidiyorlardı. Onları takip eden köpeklerin yaltakçı tavırlarından, inleyip sızlamalarından ve ara sıra karanlığa doğru havlamalarından başka gürültü yoktu.

Bu derin sessizlik köylülerin toplandığı evin içine de yansımıştı. Evin büyük odası hıncahınç dolmuştu. Deminden beri toplanan kadınlar ve erkekler bir yay şeklinde oturmuşlar, sanki dışarıdaki sessizliği içeri taşımışlar, bakışlarını meydanın ucunda oturan Şahkulu Halife'ye dikmişlerdi.

Şahkulu, Teke Türkmenlerinin kocalarından Hasan Halife'nin oğluydu. Babası her vesileyle Erdebil'in ulusu Şeyh Haydar'ı gördüğünden, ondan el aldığından, kendisini Teke Vilayetine şeyhinin gönderdiğinden bahsederdi. Erdebil'den gelen Buyruklar önce onun eline ulaşır, yine onun diliyle Türkmenler arasında yayılırdı. Hasan Halife'nin bütün hayali şeyhine yeniden kavuşmaktı. Ne var ki yıllarca yol gözlediği hâlde ona gel diyen olmamıştı. Şeyhinin Kafkas ellerinde cihada gidişi, savaşları, dövüşleri dilden dile dolaşıyordu da bir kerecik olsun ona "Sen de sufileri toplayıp yola çık, şeyhine katıl." diyen olmamıştı. Bir kerecik olsun çağırsalar, tüm Teke Vilayetini toplar giderdi. Belki de şeyhinin bir bildiği vardı, çağırmamakta. Belki de unutulmuştu. Şahkulu'na her defasında bütün Kızılbaşları toplayacağından ve yola çıkacağından söz eder, hazır olmasını isterdi ama o gün bir türlü gelmezdi. Köyün aşağısından kopan her tozda çağrı müjdesi getiren bir atlının geldiğini sanır, heyecanla Şahkulu'na "Hazırlan." derdi; "Her yana haber sal gelsinler, yolumuz var!"

Bir defasına boş bulunup babasına "Teke Vilayetinde ne kadar sufi var?" diye sorduğunda o gülümsemiş, "Sayıya gelmeyiz." demişti. Bunu çözememişti bir türlü. Âl-i Osman'ın ordusundan daha mı kalabalığız demek istemişti, yoksa cümle ins ve cins bizden mi diyecek olmuştu. Ben sayıya gelmem, sen sayıya gelmezsin, biz sayıya gelmeyiz; biz biriz. Bir sayıdır ama sayıya gelmez. Biri saymak hem günahtır hem sevaptır. Bir, bir tanedir. O da birin içindedir. Bir, bütün sayıların içindedir. Bir Hakk'tır. Bir Âdem'dir. Âdem Hakk'tır, Hakk Âdem'dedir. Ne Hakk sayılabilir, ne Âdem. Sır buradaydı, bunu anlamadaydı.

O atlılardan biri çağrı müjdesi yerine şeyhinin Şirvanşahlar tarafından öldürüldüğü haberini getirince Hasan Halife de o gün ölmüştü aslında. Uğrunda harcayamadığı bedenini bir kara habere teslim etmiş, elden

ayaktan düşmüştü o gün. Akkoyunlu sultanlarının korkusundan Erdebil'den kaçıp Teke Vilayetine kadar gelen sufilerden şeyhinin oğulları Sultan Ali'nin de öldürüldüğü, İsmail ve İbrahim'in gizlendiği, cümle sufilerin küçük İsmail'i şeyhi bildiği haberlerini duysa da Hasan Halife için dünya kararmıştı artık.

Kara ecel kuşu onun da ömür kafesinin kapısını aralayınca Teke Türkmenleri toplanıp bu defa Şahkulu'nu Halife seçmişler, tıpkı babasına olduğu gibi ona da sıdk ile bağlanmışlardı. Henüz otuz yaşına bile gelmemişti ama ünü, tıpkı babası gibi, sadece Teke Vilayetinde değil, Germiyan'da, Saruhan'da, Karaman'da bile anılıyordu.

Şahkulu kendisini izleyen müritlerine doğru başını kaldırıp baktı. Bu defa kendisine sorsalar ne kadarsınız diye tıpkı babası gibi o da "Sayıya gelmeyiz." derdi. Çünkü bunun sırrını şimdi çözebiliyordu. Bunlar ve burada olmayanlar, bu köydekiler ve diğer köydekiler, yayladakiler ve kışladakiler, bütün Türkmenler, bu coşkun kalabalık benliğini kendi özünde eritmiş ve sıdk-ı candan önce ona sonra Şah İsmail'e bağlanmışken sayılabilirler miydi? Birdeki birler karşısında duruyorlardı işte.

Şimdi babasının yapamadığını yapacak, Teke Türkmenleriyle yola düşecekti düşmesine de içlerinden biri çıksa, "Hasan Halife'ye gelmeyen çağrı sana mı geldi?" diye soracak olsa ne cevap verecekti? "Bana da gelmedi. Şeyhimiz önce babamı unuttu burada, şimdi de beni ama yine de düşüyorum o ulunun yoluna." der miydi?

Derdi tabi. Dulkadir Vilayetinden gidenlere gelen çağrı ona da gelmişti. Şam'dan, Urum'dan, Karacadağ'dan, Sarıkaya'dan, Erzincan'dan Tokat'tan, Karaman'dan gidenler nasıl gittiyse, Avşar'ın, Ustaclu'nun, Şamlu'nun, Karacadağlu'nun, Rumlu'nun aşiretleri nasıl gittilerse o da Tekeli'yi toplayıp gidecekti. Dağlarda, kıyılarda, koyaklarda, yaylaklarda, kışlaklarda kaç zamandır Türkmenler akın akın gitmiyor muydu ona? Âl-i Osman da kaç zamandır düşman kesilmişti kendilerine zaten. Kim ki Erdebil sufisidir, kim ki şahın halifesidir ya da "Şaha gidiyorum." diye yola çıkıyor; tuttuğunu tuttuğu yerde dövüyor, kovuyor, hapsediyordu. Bununla kalsa iyiydi belki ama kalmamıştı. Etrafta nice köylüler sırf Erdebil'e nezir gönderiyor diye gemilere bindirilip adalara yahut Rumeli'ne sürgün edilmişlerdi. Kim bilir yarın sabah sıra onlara da gelecek, Erdebil'de Şah'a kavuşmak varken soluğu bilmedikleri bir diyarda alacaklardı.

Yine de yollara düşüyorlar, dağları, ovaları aşıyorlar; ırmakları, belleri geçiyorlar o dergâha ulaşıyorlardı. Onların bu hâlini görenler alay edercesine “Bunca zahmete katlanıp Erdebil’e varacağınıza Mekke’ye gitseniz de Resulullah’ı ziyaret etseniz daha iyi değil mi? diye soralardı. Bir defasında Hasan Halife buna çok kızmış, “Biz ölüye değil, diriye varırız.” demişti. Bu defa da “Bu sözlerini açıkla ölü kim, diri kim?” açıkla diye sıkıştırmışlardı. Çok iyi hatırlıyordu işte bunu. Hasan Halife “Gelin bakalım, oturun şöyle karşıma demişti” soruyu soranlara. Sonra sakin bir şekilde başlamıştı anlatmaya: “Haşa kim demiş Medine’de Resulullah’ı ziyaret etmeyiz diye. Ederiz elbette. Bizler sufileriz. Kur’an’da dört kapı ve kırk makamda ne buyuruldu ise ona uyarız. Bu dört kapı nedir? Şeriat, hakikat, marifet, tarikat. Kırk makamın hepsi olursa ne olur? Hakikat olur. Şeriat kapısını bilmeyenin şeriatı tamam olmaz. Şeriat kapısına uymayanların zahiri Müslüman olmaz. Zahiri Müslüman olmayanın da batını sufi olmaz. Şeriat kapısı Resulullah’ın kapısı değil mi? Şeriat kapısında olan talip de oruç, zekat, hac ve namazını yerine getirir. Şimdi Kâbe iki tanedir. Birini Azer oğlu İbrahim bina etti, Beytullah’tır, Mekke’dedir. Müslümanın gücü yeterse hacca gider, Beytullah’ı tavaf eder, içine girmeye çalışır. Diğerini ise Allah bina etmiştir. O müminin gönlüdür, kalbidir. Kâbe’yi insanlar seyreder, kalbi ise Allah. Kim ki bir gönlü kazanırsa, bir kalbe girerse gerçekte Allah’a daha çok yaklaşmış olur. Kâbe’ye gidenlerin kılavuzu Kur’an’dır, kalbe giden yolun kılavuzu ise Allah’tır. Biz şimdi diriye gideriz derken, hâşâ demiyoruz, Kâbe’ye gitmeyiz. Diyoruz ki gönül peşindeyiz. Dünyayı gezmek değil muradımız, bir kalbe girmektir. Allah’ı tanımayı, hakkıyla öğrenmeyi talep edenler, Gönül Kâbesi’ne gelsinler deriz. Biz daima Gönül Kâbesi’ni tavaf ederiz. Şimdi anladınız mı ölü zahirdir, diri batın. Gözünüzle gördüğünüz değildir mesele, göremediklerinizdir ve onlar hep yaşayıp gider.” demişti ama yine de kimseyi ikna edememişti.

Önce bir şimşek çaktı. Ardından büyük bir gök gürültüsü duyuldu. Yağmur başlamıştı dışarıda. Bir alev parladı odanın köşesinden, bir kandil yandı. Sonra peş peşe bütün çerağlar uyandırıldı. Odanın içi iyice aydınlandı. Elinde bağlama tutan gençlerden biri tellere yavaş yavaş dokunmaya başladı. Şahkulu’nun sesi odayı doldurdu.

- Bism-i Şah! Bism-i Şah! Bism-i Şah! Allah, Allah! Allah, Allah! Allah, Allah! Akşamlar hayr ola, hayırlar feth ola, şerler def ola, hizmetiniz kabul ola, muradınız kabul ola, hazıran, gaiban, zâhir, bâtın, âyin-i cem erenlerinin nur cemallerine aşk ola! On sekiz bin âlemle birlikte mümin, müslim cümle kardaşlarımızı Muhammet Ali eşiğinden mahrum eylemeye, gerçek erenler demine hû.

-Hûûû, diye bir dalgalanma oldu. Şahkulu devam etti.

- Cenab-ı Hak cümlemizi münkir münafık şerrinden, onların düşmanlık ve mekrinden hıfz u emin eyleye. Namerde muhtaç eylemeye…

Şahkulu'nun duası uzadıkça uzadı. Oradakiler bazen coşkuyla bazen hüzünle bütün dualara âmin diyorlardı. İçerden göğe doğru yükselen hû sesleri köydeki sessizliği bozmuş, köpek havlamalarına gök gürültüleri karışır olmuştu. Az önce başlayan yağmurun şiddeti artmasına rağmen gözcüler yerinden ayrılmamışlardı. Bazen el kol hareketleriyle bazen keskin ıslıklarla birbirlerine işaret vermeleri devam ediyordu. İçerde saatlerdir süren cemde olamamayı nasiplerinde eksiklik, kaderlerinde karalık sayıyorlardı. O an orda olmak, Şahkulu'nun eteğine yapışmak için neler vermezlerdi. Tek tesellileri cem sırasında baskın yememek için gözcü olarak seçilmiş olmalarıydı.

Şahkulu'nun sesi bir kez daha yükseldi.

-Yolumuz var, bu yol Şah-ı Merdan Ali'nin ve onun evladından Şah İsmail'in yoludur.

-Şah! Şah! diye etrafı çınlattı oradakiler.

-Durmayın, kaydınızı görün. Vaktimiz hayır gele. Dil bizden nefes Şah-ı Merdan Ali'den ola.

Ali sözcüğü geçer geçmez oradakiler tam bir sadakatle ellerini göğüslerine bastırdılar.

-Oturanın, duranın, koğsuz, gıybetsiz evine varıp başını yastığa koyanın, sağ yatıp selamet kalkanın Ali yoldaşı, Hızır kılavuzu ola. Gerçek erenlerin demine hûûû.

-Hûûû, diye karşılık verdi odadakiler.

Gençlerden biri bağlamanın tellerine yeniden dokundu.

Alınmış abdestim aldırırlarsa

Kılınmış namazım kıldırırlarsa

Sizde şah diyeni öldürürlerse

Ben de bu yayladan şaha giderim

Türkü uzayıp yağmur şakırtılarına karıştı. Şahkulu;

-Batın oldu çerağ-ı nur-ı Muhammed… Zahir oldu şems u mah-ı Muhammed… Allah, eyvallah, hu dost, diye mırıldandı.

Bir nefes çerağları birer birer söndürdü. Cemdekiler yavaş adımlarla dağıldılar.

Gün ağarırken Yalınlı'dan çıkan birkaç atlı, "Yola çıkıyoruz!" haberini etraftaki sufilere duyurmak için dörtnala at sürdü.

7.

Halimî Çelebi, İstanbul'a vardığından ayrılışına kadar tüm duyduklarını, gördüklerini bir bir anlattı Şehzâde Selim'e. Hiçbir sözü atlamadı, hiçbir selamı kesmedi. Veziriazam'dan Yeniçeri Ağasına kadar kimden ne haber aldıysa; kimin lehinde, kimin aleyhinde ne öğrendiyse sıraladı. Selim de her sözü dikkatle dinledi. Arada sorular sorup konuyu deşti. Halimî Çelebi'nin fikrini sordu. Onun gerçekte bir şeyler söylemeye çalıştığı belliydi. Söz döndü dolaştı Sultan Bayezid'e geldi.

-Bayezid Han ağır hasta, dedi Halimî Çelebi.

Selim bu sözün anlamını çok iyi biliyordu. Sultanın hasta olduğu dedikodusu yayılmaya görsün ne vezirler rahat dururdu, ne yeniçeriler. Ahali de kıyıda köşede tahta hangi şehzâdenin oturacağına dair fal açardı. Bundan sonra sultan sağlıkta olsa, değil herkesin içinde at üstünde dolaşmak, kalkıp ordunun başında sefere bile çıksa inandırıcı olmazdı. Adam ayartmalar, asker toplamalar, gizliden gizliye şehzâdelerle irtibat kurmaya çalışmalar, daha neler neler, alır yürürdü.

-Artık ok yaydan çıkmış, diye ekledi Halimî Çelebi.

Selim düşüncelerinden sıyrıldı.

-Ne yapmalı?

-Şehzâde Korkut Teke Vilayetinden çıkıp Saruhan'a gidecek diyorlar.

-Biliyorum.

-Şehzâde Ahmet de Amasya'da hazırlık yapıyor.

-Onu da biliyorum.

-İkisinin de türlü bahanesi var ama herkes de biliyor ki bugün yarın İstanbul'a yürüyecekler.

-Bilirim.

-Sen?

-Ben? Kendi sancağımdayım işte. Çıkmadım.

Halimî Çelebi oturduğu yerden kalktı. Masanın üzerinde duran şamdanı aldı. Yerdeki halının göbek deseninin üzerinde durdu. Halıyı göstererek,

-Burası Memâlik-i Osmaniye.

Şamdanı halının orta yerine koydu.

-Burası da payitaht.

Selim’in şaşkın bakışları altında cebinden üç tane ayrı renkte iri boncuk çıkardı. Boncuklardan birini halının sağ köşesine koydu.

-Sen buradasın!

Elindeki diğer iki boncuğu payitaht diye koyduğu şamdanın önüne yerleştirdi.

-Bu Şehzâde Korkut, bu da Şehzâde Ahmet.

-Eee?

-Söyle bakalım payitahta kim yakın?

-Ola ki Korkut Ağam, ola ki Ahmet Ağam.

-Ömrü çok olsun, diyelim ki Bayezid Han vefat etti; ulak önce kime varır?

Selim, Halimî Çelebî’nin Ahmet ve Korkut için koyduğu işaretleri gösterdi;

-Tabi ki yol üzerinde olana…

Selim yol üzerinde değildi. Yola yakın bile değildi. Gözden ırak, gönülden ırak bir küçük sancaktaydı ve payitahtta olan biteni bile en son duyar olmuştu. İçi sızladı.

Halimî Çelebi gülümsedi.

-İşte burada yanıldın. Ulak, devlet kimi istediyse ona varır.

-Devlet kimi ister?

-Güçlü ve akıllı olanı.

Selim, Halimî Çelebi’nin sözü nereye getirdiğini anlayacak kadar akıllıydı. Trabzon’dan çıkmak, İstanbul’a doğru yürümek ucu görünmüş olan kavga fitilini iyice ateşlemek demekti. Bunu yapabilecek güce sahip değildi. Ne bir kavgayı yürütecek kadar ordusu vardı ne de ordusunu besleyecek kadar askeri. Kendisine bağlı adamlarının hepsi birer bahadır kişilerdi; gözlerini budaktan sakınmazlardı. Yürüyün dese yolunda ölmeye hazır beklerlerdi. Lakin onları uzun sürecek bir kavganın içinde tutmaya ne altını vardı ne akçesi yeterdi. Ne yapacağını düşünmeli ve kendine göre bir yol bulmalıydı. Trabzon’da kalmak, Şah İsmail’le mücadeleye devam etmek bir yol sayılırdı. İstanbul’a yürü, payitahta önce sen var demek kolaydı ama İstanbul yolunu Ahmet tutmuşken bu nasıl olacaktı? Oğlu Süleyman Bolu’da kalsaydı bu mümkün olurdu elbette ama o da türlü bahanelerle oradan çıkarılıp Kefe’ye gönderilmişti.

-Memâlik-i Osmaniye'nin en ücra köşesindeyim. Kendi konağımı zor besliyorum, diye sızlandı.

-Olsun, yine de yola çıkma zamanı, diye ısrar etti Halimî Çelebi.

-Askerim yetmez.

-Buluruz.

-Asker çekmek için akçem yok.

-Tedarik ederiz.

-Ahmet Ağam bütün yolları tutmuşken mi? Korkut Ağam İstanbul'a yaklaşmışken mi? İki fitne birden çıkmışken üçüncü fitne ben mi olayım. Çelebi, kulakların ne dediğini duyuyor mu?

-Oğul, bizler hizmetkârlarız. Devlet-i Âliye'nin ekmeğini yedik. Biz, bize verilen her emri devletimizin sözü, emanet edilen her nesneyi devletimizin senedi sayarız. İzzetimizi de ikbalimizi devlete borçluyuz. Devletimiz var oldukça biz de var oluruz. Bu devlete zeval gelirse biz de zelil ve rezil oluruz. Devletin evi yıkılırsa bir tuğla da bizim başımıza düşer. Hasılı, demem o ki bizim vazifemiz devleti yaşatmaktır. Şehzâde peşinde koşmamız da sultan kapısında kul olmamız da bundandır.

-…

-Oğul biz devletimiz için baş koymuşuz, baş alırız, baş veririz. Bizi fitneci vezirlerle, dilbaz nişancılarla, laf sündürme sanatının ustası kâtiplerle karıştırma.

Selim yerinden aniden fırladı. Hocasından ilk defa bu kadar keskin ifadeli sözler duyuyordu. Sinirlenmişti.

-Çelebi sen ne diyorsun? Siz kimsiniz?

Çelebi sakin tavrını sürdürdü.

-Biz, akıl sahipleri.

-Ya… Bu akıl sahipleri şimdiye kadar niye çıkmadı ortaya?

-Zamanı değildi.

-Şimdi?

-Oğul, Sultan Bayezid Han artık devlete hâkim olamıyor. Ülke yangın yerine döndü. Dağlar eşkıyaya, köyler mütegallibeye kaldı. Çok geçmez, hudutlarda düşman askeri belirir.

-Eee?

-Daha beteri olmadan yola çıkma zamanı. Şehzâde Ahmet iyi bir insandır lakin hükümdarlığı oyun sanıyor. Tam da tembel vezirlerin aradığı adam. Eğlenerek, avlanarak, iyş u işretle gün geçirerek sultan olunmaz. O da onun nesli de tahtın hakkını veremez. Şehzâde Korkut… O bir hata yaptı, dönülmez bir hata; bunu herkes biliyor. Bu yüzden ondan sultan olmaz. Sana gelince… Biz akıl sahipleri yıllar boyu üç şehzâdeyi de izledik, ölçtük, biçtik. Sen burada rüştünü ispat ettin. Doğruyu yanlışı ağabeylerinden daha iyi görüyorsun. Ülkeyi selamete çıkaracak tek kişi sensin. Akıl sahipleri seni istiyor.

Selim ne diyeceğini bilemedi. Yerinden kalkıp eyvana çıktı. Şehri seyretmeye başladı. Yirmi dört bayramdır yaşadığı şehirden çıkmayı teklif ediyordu Halimî Çelebi; taht uğruna uğraş vermeyi, dövüşmeyi, vuruşmayı. İstanbul'a yollamadan önce tek kelime etmemişti hâlbuki. Besbelli orada görüştüğü, akıl aldığı veya akıl verdiği birileri vardı. Akıl sahipleri deyip durduğuna göre güçlü kişiler olabilirdi onlar. Onları şimdiye kadar nasıl da fark etmemişti? Babası Bayezid Han'ı, dedesi Sultan Fatih'i bile onlar mı seçmişlerdi? Peki onlar var oldukça devlete tek başına sahip olmak mümkün müydü? Zihni karmakarışık oldu; yakın adamlarından ve gizlice görüştüğü kişilerden başka kimlerin kendisini istediğini düşündü, bulamadı.

Halimî Çelebi ardı sıra eyvana çıktı. Bir süre birlikte seyrettiler şehri.

-Kim bu akıl sahipleri, diye sordu Selim. Halimî Çelebi gülümsedi;

-Say ki tımarlı sipahi, say ki balıkçı… Belki sarayda bir hizmetkâr, belki bedestende bir tüccar… Sen, ben, o; ne fark eder? Devlet nizamını isteyen, bize atadan kalan emanetin derdine düşen, selametini isteyen herkes.

Selim için yeterli cevap değildi bu. Yine de üstelemedi. Halimî Çelebi, Selim'i ikna etmeye çalışıyordu;

-Oğul, mesele sadece sen değil. Senden sonra tahtı emanet edeceğin Şehzâde Süleyman da Devlet-i Âliye için mühim işler yapacak istidada sahip. Eğer bu yola çıkmazsan, sadece seni değil, Süleyman'ı da kaybedeceğiz.

Selim irkildi. "Süleyman'ı kaybetmek?" Ne kadar kolay söyledi Halimî Çelebi. Ocağının ateşini söndürmeye, varlık sebebini elinden almaya, evinin direğini yıkmaya kim cesaret edebilirdi? Halimî Çelebi'ye öyle bir hışımla baktı ki başkası olsa korkudan oracıkta ruhunu teslim eder, abdestsiz öte dünyayı boylardı. Halimî Çelebi aldırış etmedi.

-Oğul, artık kimse oyun oynamıyor, diye fısıldadı. Deniz ufkuna doğru uzun uzun baktı. Gün batmış, Karadeniz'in üzerine karanlık çökmeye başlamıştı. Selim'i eyvanda tek başına bırakıp içeri girdi.

Bir süre sonra Selim geldi. Halimî Çelebi halının ortasında dikilmiş, Selim, Ahmet ve Korkut diye yerleştirdiği boncuklara bakıyordu. Selim onun yanına yanaştı. Boncuklara birlikte baktılar.

-Süleyman'ı kimseye yedirtmem, diye mırıldandı Selim. Sonra merakla sordu:

-Nasıl yapacağız, bütün yollar tutulmuşken?

Halimî Çelebi hafifçe tebessüm etti.

Halimî Çelebi, şehzâdesini ikna edebilmiş olmanın rahatlığıyla hafifçe tebessüm etti:

-Biz de başka bir yol buluruz. Akmaya başladıktan sonra her su yatağını kendisi bulur, bilmez misin?

8.

Konaktaki hazırlıklar bitmek üzereydi. İhtiyaç duyulan eşyalar denkleştirilmiş, arabalar yüklenmişti. Büyük konak âdeta boşalmıştı. Bütün hizmetkârlar oraya buraya koşturuyordu. Avludaki iki büyük arabaya Korkut'un hazine sandıkları konulmuş, avlu dışındaki yedi arabaya ise diğer eşya ve elbise sandıkları yerleştirilmişti. Sadece konağın etrafı değil meydana açılan sokak bile Korkut'un adamlarıyla dolmuş âdeta etten bir duvar örülmüştü. Hepsi kılıçlarını kuşanmış, yaylarını ve oklarını hazır hâle getirmiş, uzun mızraklarını eline almış, meraklı gözlerle hareket emrini bekliyordu.

Gülru'nun gözü adamların arasından bir o yana bir bu yana seğirten, arada onlarla bir şeyler konuşan Deli Birader'e takıldı. Bu adam, Korkut'la dost olduğundan beri onda bir hâller olmuş gizli gizli buluşmalar, uzun dost meclisleri bahanesiyle sabahlara kadar eğlenmeler başlamıştı. Korkut'un şiir meclislerini hazırlıyor, etrafta ne kadar şair varsa etrafına topluyordu güya. Deli Birader muhakkak bazı işler çeviriyor olmalıydı. Değilse niye sık sık İstanbul'a gidip geliyordu? Oraya gidebiliyorsa muhakkak birileriyle görüşüyor, gelip Korkut'a anlatıyordu. Dahası herkes onun Korkut'un has adamı olduğunu bildiği hâlde şehre nasıl sokuyorlardı? Demiyorlar mıydı, "Niye geldin, kimlerle görüştün? İns misin, cins misin?" Diyorlardır ama yine de Gülru'nun içine sinmeyen bir şey vardı ve Korkut'a ne zaman soracak olsa açık cevaplar alamıyordu.

Şimdi Teke Vilayetinden ayrılmak da nereden çıkmıştı? O kadar sıkıştırmasına rağmen Korkut'un ağzından tek kelime alamamıştı. Yoksa onun niyeti İstanbul'a varıp, tahta oturmak mıydı? Bayezid Han henüz sağlıkta iken buna kim cesaret edebilirdi? Bunu düşünmek bile istemiyordu. Böyle olsa şimdiye kadar çoktan öğrenmiş olurdu. En azından Korkut, girdiği çukura ailesini çekmeyecek kadar hassas biriydi.

Korkut'u aradı gözleri; göremeyince, hizmetkârlardan birini Deli Birader'in yanına gönderdi. Deli Birader saygılı bir tavırla karşısına dikildi. Gülru konağın penceresinden dışarı bakmaya devam etti.

-Şehzâde nerede, diye sordu başını çevirmeden.

-Limana indi.

-Neden?

-Bilmiyorum.

-Bildiğin ne var senin?

-Ne söyleyeyim?

-Neden buradan çıkıyoruz?

-Bilmiyorum. Şehzâde böyle emir buyurdu.

-Hiç mi bir şey bilmiyorsun?

-Hiç.

Gülru'nun hiddeti arttı. Deli Birader'in çenesinin altına kadar sokuldu. İki eliyle Deli Birader'in yakasına yapıştı, boğar gibi çekti.

-Yalan söylüyorsun. Sen, onun sırdaşısın. Gece gündüz yanındasın. Nasıl bilemezsin?

-Sultanım, siz onun hanımısınız. Sizin bilmediğinizi ben mi bileceğim?

Gülru hırsından avurtlarını dişlerinin arasına alıp çiğnedi.

-Eğer onu benim bilmediğim bir fitnenin içine çekiyorsanız, bil ki Deli Birader, ölümün elimden olur.

Deli Birader yavaşça çekildi. Gülru omuzuna şalını alıp hızlı hareketlerle konaktan çıktı. Limana doğru yürüdü. Arkasından iki hizmetkâr telaşla onu takip etti.

Şehzâde Korkut limanın üst kısmında bir taşın üzerinde tek başına oturmuş denizi seyrediyordu. Ona doğru yavaşça sokuldu, arkasındaki hizmetkârlardan birinin özenle taşıdığı kürk kaftanı alıp Korkut'un omuzlarına yerleştirdi. Korkut ellerini tuttu Gülru'nun, buz gibiydi.

-Kızlar nerde, diye mırıldandı.

-Şimdi gelirler.

Gülru'nun ellerini bırakmadı Korkut, birlikte sahilde yavaş adımlarla yürümeye başladılar.

-Yükler hazır mı?

-Hazır.

Korkut durdu; deniz ufkuna doğru uzun uzun baktı. Gökyüzünü saran kara bulutlar, ufku neredeyse siyaha boyamıştı. Deniz tarafından gelen rüzgâr bulutları yaklaştırdıkça ufuk daralıyor, denizden yükselen dalgalar kıyıyı daha sert dövüyor, kıyıya her çarpışta savrulan sular insanın yüzüne bir yumruk gibi iniyordu.

-Niçin gidiyoruz, diye mırıldandı Gülru.

Korkut, Gülru'ya sarıldı.

-Deniz sanki bir canavar gibi geliyor üstümüze, diye fısıldadı. Hep aynı rüyayı görüyorum, hep aynı karanlığı. Beni çekip götürmeden ben kaçıyorum bu vilayetten.

-Sultan babamız Saruhan'a gittiğimizi duyunca çok kızacak.

-Niye?

-İstanbul'a yürüdüğünü düşünecek.

Korkut gülümsedi.

-Sultan babamın yürümeye mecali kalmadı. Ordu toplayabiliyorsa ben oğlunun üzerine değil, kendisine Özbek Hanının başını gönderen Erdebiloğlu'nun üzerine yürüsün.

Gülru duydukları karşısında neredeyse küçük dilini yutacaktı. Telaşla sağına soluna baktı. Kimsecikler yoktu.

-Neler diyorsun, diye fısıldadı. Korkut aldırış etmedi.

-Hadi yürü, yola çıkalım artık.

Gülru olduğu yerde çakılıp kalmıştı.

-Senin ordun var mı?

-Yok ama istersem olur.

-Sen fena şeyler peşindesin!

-Değilim.

-Kim soktu bu fitneyi aklına?

-Yürü gidelim, dedim.

-Saruhan'a niçin gidiyoruz, ordu mu kuracaksın? Söylemezsen bir adım atmam.

Korkut döndü, Gülru'nun ellerini avuçlarının arasına aldı. Dudaklarına götürüp öptü.

-Korkma. Ben bu vilayetten çıkıyorum. Oradan dışarı bir adım atmayacağım. Ne taht, ne taç… Uzak olsun benden.

-Yemin et.

-Yemin olsun.

-Vallahi?

-Vallahi.

-Çocuklarımın başı için?

-Çocuklarımın başı için.

Gülru azıcık da olsun rahatladı. Deli Birader'in niçin sık sık İstanbul'a gittiğini, niçin kendisiyle ayrı görüştüğünü, niçin gözlerinin fır döndüğünü soracak oldu. İçindeki sevinç kıpırtılarını kaybedeceğinden korktu, vazgeçti.

Birlikte konağa geldiler. Herkes çoktan hazırlanmış onları bekliyordu. Hiç kimseye aldırış etmeden kendileri için hazırlanmış olan arabaya bindiler. Kızları da arabadaydı. Eliyle sürün diye işaret etti. Atlar ve arabalar aynı anda kıpırdadı. Yolun iki tarafına dizilmiş olan ahalinin sakin bakışları arasında Saruhan'a doğru büyük göç başladı.

En önde birkaç öncü atlı bulunuyordu. Bunlar hem yol keşfini yapıyor hem de arkalarından gelen kalabalık gruba kılavuzluk ediyordu. Onların yüz metre gerisinde ise elli kadar atlı bulunuyordu. Bunlar maişetlerini Korkut'un hazinesinden sağlayan süvarilerdi. Arkalarında ise Korkut ve Deli Birader yan yana at sürüyorlardı. Gülru ve iki kızı hemen arkalarından üzeri çadırla örtülmüş olan at arabasına oturmuşlardı. Gülru daha yola çıkar çıkmaz Korkut'u ve Deli Birader'i gözetim altına almıştı bile.

Korkut'un kaderi saydığı iki kızı henüz gençlik çağına yeni girmişti. Kendilerinden önce doğan erkek çocukların hiçbirinin yaşamamış olması Korkut için büyük talihsizlikti aslında ama aynı zamanda bu iki kızın da talihiydi belki. Hiç olmazsa erkek kardeşleri yüzünden başlarına örülecek yüzlerce beladan uzakta kalmışlar; ne müstakbel vezirin ne beylerbeyinin gözüne ilişmişler, kendilerine sorulmadan verilecek evlilik kararlarının konusu olmuşlardı. Gülru'ya kalsa ikisini de birer sipahiyle evlendirip hayatlarını dağ başında bir köy evinde sürdürmelerini tercih ederdi. Kızları bir bey oğlu, bir vezir namzedi ya da küçük de olsa bir sancak beyi ailesinden uzak olsun, başka bir şey istemezdi. Her birinin, kızlarını bahane edip bir arpalık peşinde koşacağından, beylerbeyi ya da vezir olmak için saray-ı hümayunun eşiğinden ayrılmayacağından emindi. Bir küçük sancak beyinin bile vezaret elde etmek için girmediği kılık, oynamadığı oyun, kurmadığı ağ, yapmadığı hile kalmıyordu ki Hanedan-ı Âl-i Osman'ın damadı olduktan sonra neler yapmazlardı.

Şehirden çıkalı birkaç saat geçmişti ki atlar ve arabalar birden durdu. Gülru içine düştüğü derin düşüncelerden hemen sıyrıldı. Çadırın aralığından dışarı baktı. Atların ve arabaların kaldırdığı toz hafifçe esen rüzgârın da

etkisiyle etrafı sarıp sağa sola koşuşturan atların çıkardığı toza karıştı, bir süre öylece kaldı, sonra yavaşça kayboldu. Toz bulutu çekilince Gülru arabadan başını iyice çıkardı.

Şehzâde Korkut ve Deli Birader yolun kenarında bir ağacın altında ayakta duruyorlardı. Korkut elindeki kâğıdı okuduktan sonra yere fırlattı. Hiddetlendiği bu kadar mesafeden bile görülebiliyordu.

Gülru hemen arabadan inip koşar adımlarla yanlarına gitti. Korkut onun geldiğini görünce toparlandı. Hiçbir şey olmamış gibi ağacın dibine çöktü. Deli Birader gidecek oldu. Gülru;

-Birader gitme, diye seslendi.

Deli Birader gitmekle kalmak arasında tereddüt etti. Korkut'a baktı. Şehzâde ses çıkarmayınca ayrılmadı. Gülru geldi;

-Ne oluyor, neden durduk?

Deli Birader, Korkut'un yüzüne baktı. Korkut elindeki kâğıdı Gülru'ya doğru salladı. Gülru soran gözlerle baktı

-Sultanımızdan mektup geldi, diye sızlandı Korkut.

-Kim getirdi.

Korkut adamlarının arasında duran bir atlıyı işaret etti. Gülru, o taraf baktı. Süvarilerin arasında bir ulak atının terini kurutmaya çalışıyordu.

-Ne diyor?

-Teke Vilayetinden çıkmamızı istemiyor.

Gülru mektubu Korkut'un elinden çekip aldı. Hızla okudu.

-Beldenin asayiş ve selameti için vazifenizi kemâl-i dikkatle… diyor.

Korkut iç geçirdi. Börkünü çıkarıp dizinin üzerine koydu. Deli Birader'in uzattığı mendille terini sildi.

-Keşke bu olsa, diye söylendi.

-Ya ne?

-İstanbul'a yürüdüğümü sanıyorlar.

-Nereden çıkarıyorsun bunu.

-Şehzâdeye şehirden çıkma diye mektup gelmesi adetten değil.

Gülru'nun yüzünden sadece Korkut'un görebileceği bir sevinç dalgası geçiverdi. İçi ferahlamıştı sanki.

-Çıkmayız o zaman, dedi rahatlıkla.

Korkut, Deli Birader'e baktı. Deli Birader yavaşça uzaklaştı.

-Çıktık artık, diye mırıldandı.

Gülru, Deli Birader'in ayrılmasını fırsat sayıp Korkut'un çenesinin dibine kadar yaklaştı.

-A sultanım anlasana. Bu ulak buraya kaç günde gelir. Bir haftada, on günde, bir ayda? Say ki birkaç günde. Daha biz vilayetten çıkmadan hünkârımızın haberi oluyor. Ben duymadan onlar duyuyor. Kim söyledi bunu onlara, kim götürdü bu haberi İstanbul'a?

-…

-Attığın her adımı sayıyorlar.

-Biliyorum, biliyorum.

-Dönelim, hemen dönelim. Belli ki bir fitne çıkacak. Buna sebep biz olmayalım. Hemen dönelim, fırsat bu fırsat. Hiç olmamış gibi duralım.

-Dönemeyiz.

Gülru çaresiz Korkut'a baktı.

-Yemin ettin unutma, dedi sert bir ses tonuyla.

Korkut yerinden doğruldu.

-Yemin ettim, unutmadım.

Gülru sert adımlarla arabanın bulunduğu yere döndü. Korkut'un işaretiyle kervan yeniden kıpırdadı. Yol boyunca ince bir toz yavaş yavaş yükselmeye başladı. Uzakta Saruhan Vilayetini çevreleyen dağların geçitleri henüz görünmüyordu ama kervan sanki yolu izi belli olmayan geçitlere doğru gider gibi sessizce ilerliyordu.

9.

Şehzâde Ahmet atın üzerinde hiç kıpırdamadan tepenin eteklerindeki vadiden Bolu'ya giren süvarileri seyrediyordu. Yanında oğlu Murat ve lalası duruyor, onu taklit eder gibi hiç kıpırdamıyorlardı. Beş altı metre kadar geride duran Solak Pîrî ise sürekli efendisini izliyordu.

Bolu Sancağı epeydir Şehzâde Murat'a verilmişti. Küçük, dağların arasına sıkışmış gibi duran bir yerdi burası. Amasya'dan biraz küçük, Merzifon'dan daha büyüktü. Kastamonu tarafından gelen yol, şehrin doğusunda kalan geniş ovayı ince bir çizgi gibi ikiye bölüp şehre ulaşıyordu. Hafif engebelerle dolu olan ova sadece şehre değil etrafındaki kasabalara da hayat veriyordu. Ne var ki şehri çevreleyen dağlardan ovaya doğru taşan orman, ziraat sahalarını inadına daralttığından ekip biçilecek yerler çok azdı. Bu yüzden Bolu'dan Kastamonu'ya doğru uzanan yaylalardaki Yörük obaları da olmasa etrafta neredeyse hiç hareketlilik görülmeyecekti. Şehrin batısında yer alan yüksek dağların arasındaki tek geçit yeri aşıldıktan sonra aniden geniş bir ova meydana çıkıyor ve göz alabildiğine bir düzlük uzanıyordu. Kastamonu'dan gelen yol buradaki dar geçidi aştıktan sonra İstanbul'a doğru sağ selamet ulaşıyordu.

Aslında Bolu Sancağı bir şehzâdenin masraflarını karşılayacak kadar gelire sahip değildi. Etrafındaki birkaç sancağı da dâhil etmeseler hanedandan hiç kimse şehre gelip idare etmeye kalkışmazdı. Şehrin gelirleri ne kadar kısıtlı olursa olsun onu değerli kılan başka bir şey vardı. O da İstanbul'a yakınlığıydı. Doğudan gelen yollar Bolu'da toplandıktan sonra İstanbul'a ulaştığından burası tam anlamıyla kilit durumundaydı. İstanbul'u korumak isteyen de, İstanbul'a ulaşmak isteyen de Bolu'ya hâkim olmak zorundaydı. Şehzâde Ahmet'in oğlu Murat'ı buraya yerleştirmek için gösterdiği gayretin tek sebebi de buydu.

Solak Pîrî gün gibi hatırlıyordu. Her nasıl olduysa Sultan Bayezid daha birkaç ay önce Bolu'yu Şehzâde Selim'in oğlu Süleyman'a bağışlayacak olmuştu da birden ortalık karışmıştı. Amasya'daki şehzâde konağına o zamana kadar hiç görmediği adamlar girip çıkmaya başlamış, gizli gizli konuşmalar, fısır fısır fısıldaşmalar alıp yürümüştü. İşte o zamanlar efendisinin hiddetine bir kez daha tanık olmuş, adamlarına hazırlanın diye haber salmıştı. Üstelik yanına gizlice gelen birine "Bolu bizim kilidimiz, bu

kilidi kimse açmamalı. Süleyman'ı şehre sokmayın, ne lazımsa yapın." diye hırsla söylediklerini duyunca küçük dilini yutacak olmuştu.

Solak Pîrî, efendisini hiç bu kadar sinirli görmemişti. Şehzâde Ahmet günledir uyumuyor, bir o yana bir bu yana at sürüyordu. Yanına gelip gidenleri Solak Pîrî de sayamaz olmuştu. Kimi İstanbul'dan haber getiriyor; kimi Korkut'u, kimi Selim'i anlatıyordu. Bazılarını hemen at üzerinde dinliyor bazılarını ise tek başına çadırında ağırlıyordu. Her ne olursa olsun şehzâdenin keyfine diyecek yoktu. Günlerini daha çok oğlu Murat'la geçiriyor, bazen onu bir yerlere gönderiyor, onun topladığı haberleri dikkatlice dinliyordu.

Şehzâde Ahmet, tüm hazinesini de yanına alıp sadık adamlarından meydana getirdiği beş bin kişiyle Amasya'dan çıkalı neredeyse bir ay olmuştu. Solak Pîrî bütün bu adamların hazineyi korumak için geldiğini sanmıştı ama çok geçmeden her şey ortaya çıkmıştı. Ahmet İstanbul'a doğru yürüyordu. Sultan henüz sağ iken İstanbul'a doğru yürümek de neyin nesiydi? Üstelik hiçbir davet yokken, üstelik herkesin birbirini izlediği bir vakitte.

Beş bin silahlı süvari ve ağır hazineyle İstanbul'a doğru çıkıldığını kundaktaki bebek de duysa, eyvah eyvah diye ağlardı. Çünkü bunun anlamı açıkça tahta oturmak isteğini göstermek demekti.

-Ama niye ki diye sormadan edemedi Solak Pîrî kendi kendine. Niye ki sultanımız efendimiz sağlıkta henüz?

Solak Pîrî hafızasını yokladı. Şehzâdesiyle birlikte ırmak kenarında otururlarken Lala Paşa'nın atını dörtnala sürüp gelmesi geldi gözünün önüne. Hiç âdeti olmadığı hâlde telaşlı, aceleci, hatta heyecanlıydı. Ahmet'in yanına gelir gelmez "Korkut Teke'den çıktı!" diye bağırmıştı.

Şehzâde Korkut'un Teke Vilayetinden çıkmış olması, Amasya Sancağındaki Ahmet'i nasıl da yerinden hoplatmıştı öyle. Solak Pîrî, onun binbir küfür, binbir lanet okumasını burada söyleyecek olsa herkes şaşırırdı ama elbette kimseye söyleyemezdi. O, öylesine hiddetlenmişti ki Lala Paşa'yla Amasya'ya doğru dönerlerken kendisinin de peşlerinden geldiğini unutmuş, "Solak nerde? Solak nerde?" diye sürekli bağırmıştı. O kadar çok kendinden geçmişti ki Ahmet, sesinin gürültüsünden kendisinin "Buradayım!" diye bağırışlarını bile duyamamıştı.

Şehzâde Ahmet’i bu kadar çok kızdıran şey neydi acaba? Solak Pîrî’nin cesareti olsa sorardı ama şimdiye kadar şehzâdesine hiçbir şey sormadığından bunu nasıl soracağını bilememişti. Şehre girdiklerinde herkesin dilinde bir Şehzâde Korkut dolaşıyordu. Amasya çarşısında duyduklarına bakılırsa Korkut İstanbul’a gitmek istiyormuş, bu yüzden önce Saruhan’a yaklaşacakmış, “Kimseden ses çıkmazsa Kütahya’ya varırım, oradan İstanbul’a giderim” diyormuş.

Solak Pîrî Amasya’dan dışarı çıkmamıştı. Saruhan neresi, Kütahya neresi hiç bilmiyordu. Şehzâdesinin kızgınlığına bakılırsa İstanbul yakınlarında bir yer olmalıydı. İyi de İstanbul neresiydi?

O kadarını da bilirdi artık. Sorsalar hemen, “İstanbul sultanımız efendimizin oturduğu yerdir.” diye cevap verirdi ama “Nerede?” diye sorsalar, işte onu tarif edemezdi. Kendini bildi bile Şehzâde Ahmet’le beraberdi. O nereye gittiyse onunla beraber gitmiş; Tokat, Niksar, Merzifon, Kastamonu sancaklarını karış karış gezmişlerdi. Daha uzak yerlere nedense yolları hiç düşmemişti. Mesela Trabzon’a hiç gitmemişlerdi, hatta yönlerini bile dönmemişlerdi; orası Şehzâde Selim’in sancağıydı. Maazallah Selim’le belaya kalmayı asla istemezlerdi. Teke Vilayetinin adı da Şehzâde Ahmet’in konağında çok sık söylenirdi. Doğrusu hem şehzâdesi hem de diğerleri oradan söz açınca İstanbul’a uzaklığını, yolların çetinliğini hemen sözlerine eklerler, alaycı bir şekilde gülümserlerdi. Solak Pîrî, efendisinin kapısına gelip giden yüzlerce hatırı sayılır adam görmüştü ama şehzâdelerden hiçbirini şehzâde konağında bir gecelik bir misafir olarak dahi görmemişti. Şu kadar yıldır kardeşlerin birbirlerine gelip gitmemesi şaşılacak şeydi doğrusu. Kendisi fırsat buldukça bütün kardeşlerini, hatta uzak akrabalarını bile ziyarete giderdi. Gariptir, sanki şehzâdeler arasında gizli bir düşmanlık vardı. Ne birbirlerini ziyaret ediyorlar ne de yönlerini o tarafa dönüyorlardı. Yine de onlara dair her haber, yıldırım hızıyla şehzâde konağına ulaşıyordu. Ahmet bu zamana kadar her haberi dikkatle dinlemiş, bazen kızmış, bazen gülmüştü. Şimdiye kadar iki şeye çıldıracak kadar kızmıştı: İlki Bolu Sancağının şehzâde Süleyman’a verileceğini duyduğunda, ikincisi Korkut’un Teke Vilayetinden çıkıp İstanbul yoluna düştüğü haberi herkesin diline dolandığında.

Bir an şehzâdesinin de İstanbul’a hiç gitmediği aklına geldi. İstanbul’un nerede olduğunu bilmemesi de bundandı. Eğer aksi olsaydı, elbette o da

onunla beraber gider, İstanbul'un tüm yollarını, bellerini, geçitlerini, kalelerini öğrenirdi. Artık bunu dert etmiyordu. Çünkü birkaç güne kadar İstanbul'a ulaşacaklarını söylüyordu herkes.

Efendisinin heyecanına bakılırsa İstanbul'a ulaşmak her tarafından gül şerbetlerinin aktığı cennet bahçesine kavuşmak gibiydi. Ne var ki bu cennetin kapıları uzun yıllardır ona da diğer şehzâdelere de kapalıydı. İstanbul kendisinden olmayan herkesi dışarıda tutuyordu sanki. Şehzâdelerden biri sancağa çıkarılmaya görsün, İstanbul'a dönmeyi akıllarından bile geçirmezlerdi. Hele biri azıcık kıpırdasın, birkaç adım atsın, önce diğer kardeşleri dik dik bakardı onun yoluna. Sonra İstanbul'da bir hareketlenme olur, dedikodular havada uçar, adamlar gelir gider, mektuplar yazılır yollanır, yer yerinden oynardı âdeta. Sonra her şeyin bir yanlış anlaşılmadan ibaret olduğu ortaya çıkar, üstü kapatılırdı. Yine de böyle bir olay asla unutulmazdı. Biri çıkıp İstanbul yönünde rüzgâr esiyor dese, hemen akla o yolunu şaşıran şehzâde gelirdi ve bu tür fısıltılar yavaş yavaş onun ölümünü hazırlardı.

Şimdi şehzâdesinin yanına gelip gidenlerin konuşmalarından duyduğuna göre bu kapılar aralanmış, onu bekliyordu. Kimse bir bahane uydurmuyor, kimse aslında durum şöyleydi, ahval böyleydi demiyordu. Belli ki İstanbul şehzâdelerden birini bekliyordu. Şehzâde Ahmet'in heyecanı da bundandı tabi ama sadece Solak Pîrî'nin gördüğü, sadece onun sezdiği bir şey daha vardı: Efendisi kimseye güvenmiyordu ve bu yüzden herkesten, her şeyden korkuyordu. Tedbiri elden bırakmayışı, Korkut'un peşine adam salıp durumunu öğrenmeye çalışması, Bolu'ya oğlu Murat'ı yerleştirmesi, adamlarıyla şehrin giriş çıkışını tutması, İstanbul'a gönderdiği adamlarının getirdiği haberleri dikkatlice dinleyişi, hepsi, hepsi bundandı.

İstanbul yasak şehir gibiydi ve yasaklılar sadece şehzâdelerden oluşuyordu. Yasak şehre girmek, yasak meyveyi yemek gibi bir şeydi. Bir farkla ki Âdem Peygamber bu suçundan dolayı cennetten kovulmuştu. Şehzâdeyi bekleyen akıbet ise sadece kovulma olmazdı, güzel başını bedenine yük sayarlardı.

Solak Pîrî korkuyla titredi o an. Efendisine bir şey olursa diye geçti aklından, gerisini düşünmek bile istemedi.

-Allah göstermesin, tövbe bismillah, diye mırıldandı.

Solak Pîrî şehzâdesinin kendisine doğru baktığını fark edince irkildi, toparlandı.

-Şu gelene bak, diye seslendi Ahmet.

Aşağı yoldan bir atlı hızla yanlarına doğru geliyordu. Solak Pîrî çevik bir hareketle atına binip karşılamaya çıktı. Aslında böyle yapmakla gelen kişinin dost mu, düşman mı olduğunu kontrol ediyor, varsa bir diyeceği önceden kendisi öğreniyor, gerekliyse şehzâdesinin yanına getiriyor, değilse yol verip döndürüyordu.

Yolun yarısında adama karşı varıp eliyle dur işareti yaptı. Adam atını dizginleyip durdu.

-Hayrola kardaş, bu telaş niye, diye seslendi.

-Şehzâdemize haberlerim var, dedi adam.

-Bana söyle.

Adam, Solak Pîrî'yi tepeden tırnağa süzdü.

-Yok, ben diyeceğimi şehzâdeme derim.

-Ben bilmeden o bilmez, ben duymadan o duymaz… Demediler mi sana?

-Yok demediler.

-Bildin o zaman.

-Kardaş, söz var, söz var… Çekil aradan. Teke Vilayetinden geliyorum, bunca yolun yorgunuyum.

Solak Pîrî, Teke Vilayeti sözünü duyunca mühim bir havadis olduğunu anladı.

-Kim yolladı seni?

Adam bu gereksiz sorgulamadan sıkılmıştı. Sertleşti. Ellerini iki yana açtı, dişlerini gıcırdatarak seslendi;

-Kardaş, yol ver gayri.

Solak Pîrî adamı sert bakışlarla süzdü. Uzak yoldan geldiği her hâlinden belliydi. Üstelemedi. Eliyle adamın kılıcını işaret etti.

-Kılıcını ver.

Adam seri hareketlerle kılıcını çözüp Solak Pîrî'ye uzattı.

-Hançerini de.

Adam kuşağının arasından kabzası görünen hançerini de uzattı. Solak Pîrî adamın etrafında döndü. Açıkta bir şey göremedi.

-Gel benle…

Atını efendisinin bulunduğu tepeye doğru sürdü. Adam aynı hızla onun peşine takıldı. Şehzâde Ahmet'e on beş, yirmi metre kala atlarını durdurup indiler. Saygıyla Ahmet'in yanına geldiler. Solak Pîrî,

-Teke'den geliyormuş, diyecekleri varmış, dedi.

Ahmet istifini bozmadan adama baktı. Adam getirdiği haberleri sıralamaya başladı.

-Şehzâdemiz hazretleri Teke Vilayetinden çıktı, Saruhan'a doğru yoldadır şimdi.. Bütün yükünü ağırlıklarını da yanına aldı.

-Adamları ne kadardı?

-İki yüz üç yüz kişi.

-Saruhan'da bekleyen var mıydı?

-Yok.

-Başka?

-Hasan Halife'nin sufileri toplanmaya başladı. Gözlerimle gördüm, üç bine yakın adam vardı; ya da beş bin. Çoktular yani.

-Neye toplanmışlardı?

-Soranlara yolumuz var diyorlar.

-Yolları nereye imiş?

-Bilmiyoruz, şimdilik. Hepsi pür silahtı.

-Başlarında kim var?

-Hasan Halife'nin oğlu Şahkulu.

Şehzâde Ahmet, Solak Pîrî'ye başıyla işaret yaptı. Solak Pîrî çevik hareketle yanına geldi. Adamla beraber atlarına bindiler.

-Götür bunu… İyi baksınlar, rahat ettirsinler. Sabah yola çıkarsınlar.

-Başüstüne.

Solak Pîrî ve adam ayrılınca Ahmet, lalasına döndü. Lala sanki duydukları sıradan haberlermiş gibi hiç aldırış etmeden duruyordu.

-Besbelli yeni bir bela doğuyor Lala, n'eylemeli?

Lala derin bir nefes aldı.

-Hiç.

Ahmet şaşırdı.

-Hiç mi?

Lala kararlı cevabını sürdürdü.

-Hiç.

-Bir bela meydana çıkacak, hiç mi bir şey yapmayacağız?

-Ne yapalım, Teke Vilayetine mi gidelim?

-Olmaz mı?

-Teke Sancağı Korkut'undu. Bir bela çıkacaksa önce onun başının çaresine bakması lazım. Yolumuzdan bir kere dönersek, daha İstanbul yüzü göremeyiz. Bırakalım önce Korkut uğraşsın.

-Ya Korkut hakkından gelemezse?

-Korkut onların hakkından gelemezse onlar Korkut'un hakkından gelmiş olur.

-Öyle mi diyorsun?

-Öyle. Şimdi İstanbul'dakiler de bizi bekliyor. Görünmemiz lazım.

-Buradan varmadı mı haber?

-Sizin Üsküdar'da görünmeniz, haberin varmasından yeğdir.

Şehzâde Ahmet, Teke Vilayetinden gelen haberlerden pek hoşlanmamıştı. Her ne kadar Lala Paşa bunun kendisinin lehine bir durum olduğunu söylese de tarif edemediği bir endişe içini kemirmeye başlamıştı bile. Ya belanın üstesinden gelinecek ya da bela bir şehzâdenin başını yiyecekti.

Lala Paşa ve Murat İstanbul'a nasıl hareket edileceği ve nerelerde konaklayacaklarına dair uzun bir müzakereye dalmışlardı. Bir süre onları izledi. Oğlu Murat henüz 24 yaşındaydı. Genç ve gürbüz bir delikanlı olup çıkmıştı. Hükümdarlık müyesser olursa eğer veliahdı olacaktı. Ona da taht ve taç yakışır diye aklından geçirdi. Onları kendi haline bırakıp tepenin ucundaki çam ağacına doğru yürüdü. Ağacın gölgesine oturup Bolu şehrini seyretti.

Çok geçmeden tepenin eteklerindeki cılga yolda iki atlı belirdi. Dikkatli bakınca gelenlerden birinin Solak Pîrî olduğunu fark etti. Birkaç nefeslik zaman sonra her ikisi de kendilerine yirmi adım kala durdular. Atlarından çevik hareketlerle indiler. Solak Pîrî koşar adımlarla şehzâdesinin yanına geldi.

-Bu kişi Trabzon'dan gelmiş, diyecekleri varmış, dedi soluk soluğa.

Şehzâde eliyle gelsin işareti yaptı. Sipahi saygıyla önüne kadar geldi.

-Şehzâde Selim Trabzon'dan çıktı, dedi sipahi diliyle dişi arasında.

Şehzâde Ahmet yerinden fırladı. Adamın çenesinin dibine kadar sokuldu.

-Ne? Ne diyorsun?

-Şehzâde Selim Trabzon'dan çıktı. Gözlerimle gördüm.

Ahmet hiddetle kendi etrafında döndü. Lala Paşa ve Murat da yanlarına gelmişlerdi. Onlara döndü;

-Ne diyor bu? Duydunuz mu?

Lala Paşa elini sipahinin omuzlarına koydu.

-Nasıl çıktı?

Sipahi bu defa ona izah etmeye çalıştı.

-Trabzon Limanı'ndan. Gemiyle çıktı.

-Geminin yolu nereye idi?

- Kefe.

-Yani Şehzâde Kefe'ye mi gitti?

-He.

-Nereden biliyorsun?

-Tayfadan yoldaşım vardı, o dedi.

-Başka ne dedi?

-Hepsi bu kadar.

-Tamam, anlaşıldı.

Şehzâde Ahmet Solak Pîrî'ye başıyla işaret etti. Solak adamın koluna girip oradan uzaklaştırdı. Birlikte atlarına binip Bolu'ya doğru sürdüler.

Şehzâde Ahmet şaşkınlığını üzerinden atamamıştı.

-Ne dersin lala?

-Kefe'de Şehzâde Süleyman var. Kefe'ye deyip İstanbul'a gider mi?

-Gidebilir.

-Daha da beklemeden İstanbul'a yürümeliyiz.

-Ya Kefe'ye gidiyorsa?

-O zaman orda çaresine bakalım.

Ahmet, Lala Paşa'nın sözlerini duyunca vücudundaki tüylerin kalktığını hissetti. Selim'in çaresine bakmaktan onun neyi kast ettiğini anlayacak kadar aklı başındaydı. Lalasına baktı bir süre, gözleri çakmak çakmak o da ona bakıyordu.

10.

Karanlık çökmek üzereydi. Limanın arkasındaki tepeye yapışmış gibi duran evlerinden sızan zayıf ışıklar Kefe şehrini belirgin hâle getiriyordu. Mahallelere serpilmiş olan camilerin dikdörtgen minareleri evlerin tekdüzeliğini bozuyor, onlardan birkaç metre daha yüksekçe duruyordu. Evler kıyıdan bir küme gibi uzaklaşıyor ve tepeye doğru yayılıyordu. Tepenin üzerindeki kalenin surları şehre doğru iniyor sonra kavis yapıp iç kalenin bulunduğu alanı çevreliyordu. Surların içinde kalan eski mahalle üst üste binmiş evlerden ibaretti. Kıvrımlı ve iç içe geçmiş labirenti andıran dar sokaklarından sadece biri düzgün bir şekilde iç kaleye doğru açılıyordu. Şehzâde Süleyman'ın konağı da kalenin içindeydi.

Kefe, daha önce Şehzâde Mehemmed'in sancağıydı. Onun vakitsiz ölümünden sonra sancak idaresi bir süre boş kalmış daha sonra Süleyman'a verilmişti. Selim eşi Hafsa Sultan'ı da oğluyla birlikte yollamıştı. Şimdi sadece oğluna değil neredeyse iki yıldır hiç görmediği eşine de kavuşacaktı.

Her ne kadar Osmanlıların hükmü geçse de Kırım topraklarında söz sahibi olan Mengli Giray Han'dan başkası değildi. Şehre gelen bütün şehzâdelerin korunması, gözlenmesi ve zamanı geldiğinde karşılanıp uğurlanması Mengli Giray'ın vazifesi sayılırdı. Kalenin savunmasını da onun adamları yapıyordu. Bu yüzden Osmanlı Sarayı, Kırım Hanını kızdıracak hiçbir işe girişmezdi.

Kefe Limanı en fazla iki geminin aynı anda yanaşabildiği küçük bir iskeleye sahipti. Ancak ister Müslüman ister Avrupalı olsun kürk veya köle temin etmek isteyen ticaret gemilerinin en önemli uğrak yeriydi burası. Limana girmek isteyen gemiler iskele tarafını kıyıya vererek yanaşır, limanda çok kısa süre kalır, yüklerini boşaltır, alacaklarını alır ve hemen limanın açığına doğru çekilirdi. Şimdi de denizin ortasına serpilmiş gibi duran ışıklar açıklarda çok sayıda geminin demirlediğini gösteriyordu. Bunlar adettendi aslında. Her ne olursa olsun gemiler limanda kalmayı sevmiyor, yüklerini boşalttıktan veya yüklerini aldıktan hemen sonra açığa doğru çekiliyorlardı. Bu durum yangın veya baskın ihtimaline karşı bir tür tedbir sayılırdı. Limanın sol tarafında, denize doğru sokulmuş olan tepenin üzerinde büyükçe bir deniz feneri bulunuyordu.

Şehzâde Selim'i Kefe'ye getiren gemi yelkenlerini söndürmüş, hızını iyice azaltmıştı. Yol boyunca yaşanan yağmurlu, fırtınalı zamanları unutmuş, sakin bir şekilde limana yaklaşmaya çalışıyordu. Selim yavaş yavaş limana doğru ilerleyen geminin sancak tarafındaki halatlara tutunmuş şehri seyrediyordu. Trabzon'dan gizlice ayrıldığından, hocası Halimî Çelebi'yle yük ve erzakını taşıyacak birkaç adamdan başka kimseyi getirmemişti yanında. Arkasında sadece onlardan biri duruyor ve hareketlerini dikkatle takip ediyordu.

Biraz sonra Halimî Çelebi sakalını sıvazlayarak yanına geldi. Düşmemek için küpeşteye sıkıca tutundu. Selim ona bakıp gülümsedi. Kırım'a gelmek, buradan asker toplayıp İstanbul'a doğru harekete geçmek onun fikriydi. Ancak bunu başarıp başaramayacakları konusunda endişeleri vardı. Kırım'a gelmekle aslında Trabzon Sancağını da boşaltmıştı. Eğer asker toplamak, akçe bulmak ve nihayet İstanbul'a ulaşmak mümkün olmazsa her şeyini kaybedebilirdi. Yerinde kalmış olsaydı hiç olmazsa sadık adamlarıyla kendi bölgesini tutmuş olurdu. Pişmanlık dalgası tam kalbine çarpacakken toparlandı. Madem bir yola çıkılmıştı, geriye doğru dönüp hesap yapmanın kendisine bir faydası yoktu. Dikkatini dağıtmak için Halimî Çelebi'ye takıldı.

-Üstad, Kefe'ye gelmişliğin var mıydı?

Çelebi şehre doğru bakışını bozmadan cevap verdi.

-Gelmedim.

-Ayağın uğur getirir belki.

-İnşallah.

İkisinin de kaygısı başından aşıyordu aslında. Daha fazla sözü uzatmak istemediler. Şehre doğru uzun uzun baktılar.

Gemi hızını iyice yavaşlattıktan sonra limana girdi. Tayfalar çevik hareketlerle halatları atıp gemiyi sabitlediler. Selim gemiden uzatılan tahta köprüden sakin adımlarla yürüyüp iskeleye çıktı. Biraz ötede bir grup ona doğru hareketlendi. Grubun önünde acele adımlarla yürüyen kişiyi hemen tanıdı. Oğlu Süleyman'dı. Ona doğru birkaç adım attı, kavuştular. Birbirlerine sıkıca sarıldılar.

-Sultan babam hoş geldin, safa geldin.

-Sultan oğlum, gözümün nuru, hoş bulduk.

Bir süre öylece kaldılar. Selim biricik oğlu Süleyman'ı görmeyeli ne kadar zaman olduğunu saymamıştı bile. O an kendi öz oğlunu bile görememenin ağrısı saplandı yüreğine. Göğsüne bastırıp iyice sıktı.

Selim'in gözü o sırada oğlunun arkasında duran adama takıldı. Sessizce kendilerini izliyordu. Oğlunu bıraktı; ona doğru yöneldi. Süleyman telaşla,

-Mengli Giray Han. Sizi karşılamak için burada, diye atıldı.

Mengli Giray Han, Selim'e doğru birkaç adım attı. Kavuştular, kucaklaştılar.

-Hanzâde, zahmet ettiniz, dedi Selim.

Mengli Giray gülümsedi.

-Şeref duyduk. Hoş geldiniz. Şimdi istirahat buyurun. Sabah ola hayrola.

Birlikte atların bulunduğu yere doğru yürümeye başladılar. Adamlar hızlı hareketlerle atları hazırladı. Çevik hareketlerle atlara bindi herkes. Kaleye doğru sürdüler. Süleyman babasını ilk defa bu kadar yakından görüyor, ilk defa kendisine bu kadar yürekten sarıldığını hissediyordu. Tarif edemeyeceği bir heyecana kapıldığından konuşacak, hal hatır soracak kelimeler bulmakta zorlanıyordu.

-Uzak yoldan geldiniz sultanım, diyecek oldu.

-Yok, yok, diye sözünü kesti Selim. Seni sağ salim gördüm ciğerparem. Ne büyük devlet, şükür Allah'a, bin şükür, diye devam etti. Mengli Giray'a döndü.

-Hanzâde, ta Bahçesaray'dan buraya zahmet ettiniz. Süleyman'a yoldaş oldunuz.

-Şeref duyduk, şehzâdem.

Mengli Giray'ın şehzâdem derken kelimenin üzerine bastırması Selim'in dikkatinden kaçmadı. Hâlbuki adet üzere sultanım demesi gerekirdi.

-Yoldaşlığınız devam eder inşallah, diye tane tane cevap verdi Selim. Yoldaşlığımız, diye ikinci defa vurguladı.

Halimî Çelebi'nin hafifçe gülümseyişi Mengli Giray'ın gözünden kaçmadı. Bir şeyler söylediyse de sözleri atların nal seslerine karışıp kayboldu. Selim bütün gürültünün arasından sadece "Sizi Bahçesaray'da ağırlamak isterim, şeref verirsiniz, hoş gelirsiniz" sözlerini seçebildi. Başıyla onayladı.

İç kalenin kapısının önüne geldiklerinde Mengli Giray ve adamları izin isteyip ayrıldılar. Kale kapısında hazır bekleyen hizmetkârlar atları yularlarından kavrayıp telaşlı adımlarla konağın önüne çekti. Eyvanda Hafsa Sultan onları bekliyordu. Selim onu görünce sevindi. Koşar adımlarla yanına vardı. Kucakladı, kokladı.

-Hoş geldin sultanım, dedi Hafsa Sultan, eğilip Selim'in elini öptü. Birlikte salona geçtiler. Büyük salonda hazırda bekleyen yemeklere kimse bakmadı bile. Herkes yorgunluktan yıkılmak üzereydi. Hizmetkârlardan biri Halimî Çelebi'yi kale içindeki başka bir eve götürdü.

Selim kendisi için hazırlanan yatak odasına geçti. Hafsa Sultan onun giymesi için yeni çamaşırlar hazırlamıştı. Selim onlara dokunacak, üzerini değiştirecek hâlde değildi. Yavaşça yatağa uzandı. Süleyman eşikte kalmıştı.

-İçeri gel oğul, dedi Selim eşikte öylece bekleyen oğluna dönüp.

Bir şeyler arar gibi etrafına bakındı. Pencerenin kenarında duran sandalyeyi gösterdi. "Otur şöyle." diye mırıldandı. Süleyman sandalyeye oturdu. Kendisi üzerindeki elbiseleri bile çıkarmadan yatağa çöktü. Hizmetkârlar ayağını dinlendirmesi için sıcak su getirdiler. Çizmelerini çıkarıp ayaklarını ovmaya başladılar. Hafsa Sultan hizmetkârlara yapılması gereken şeyler için talimatlar yağdırıyordu. Selim Hafsa Sultan'a yatağın yanını işaret etti.

-Gel, otur şöyle.

Hizmetkârlar Hafsa Sultan'ın işaretiyle hemen odadan çıktılar. Hafsa Sultan, Selim'in yanına oturdu.

-Anlat, hâlin nedir, ne değildir?

Hafsa Sultan'ın Selim'e duyduğu özleme dair anlatacak çok şeyi vardı. Sevgisini anlatabilirdi mesela ya da endişelerini, kaygılarını, korkularını. "İki bayram geçti sizi göremedim efendim, dayanamaz oldum hasretinize." diye de başlayabilirdi söze. "Sizi şimdi görüyordum ya bundan büyük devlet mi olur? Ahir ömrümde sizi bir daha hiç göremeyeceğimi sanıyordum, Allah'a şükürler olsun." diye devam edebilirdi. Sonra Osmanlı memleketine dair haberler geldikçe kapıldığı endişeleri, Süleyman'ı ve kendisini kaybedeceğinden duyduğu korkuları da anlatabilirdi.

-Cariyenizin ömrünüzün uzun, devletinizin daim olması için duadan ve niyazdan başka ne ahvali olabilir ki efendim sultanım, sözleri döküldü.

Selim elini tuttu, yavaşça dudaklarına kondurdu.

-Ben de öyle, efendim sultanım, ben de öyle.

Hafsa Sultan bu sözlere o kadar çok sevindi ki neredeyse ellerini çırpacaktı.

Selim, oğluna baktı bir süre. Sonra Mengli Giray'dan, Kırım'dan, Kefe'den, Tatar askerinden, altından, akçeden sordu. Süleyman her soruya bütün bir ciddiyetle cevap verdi. Babasının sorduğu her kişiyi karakterlerine varıncaya kadar izah etti. Geldiğinden beri yaptıklarını, yaşadıklarını anlattı. Selim onun açıklamalarını dinledikçe sanki güngörmüş yetmişlik bir vezirin sözlerini duyar gibi oluyordu. Genç yaşına rağmen etrafında geçen olaylara bu derece vakıf birinin bizzat kendi oğlu olmasına için için sevindi.

Üzerindeki elbiseleri bile çıkarmadan yatağa uzandı. Bir süre öyle kaldı. Elini hafifçe yatağın kenarına birkaç defa vurdu. Süleyman yerinden doğrulup babasının yanına oturdu.

Selim oğlunun elini tuttu, sıktı. Görmeyeli o kadar çok zaman geçmişti ki bir zaman onu büsbütün kaybedeceği, oğulsuz, ocaksız kalacağı korkusuna kapılmıştı. Belki de ağabeyi Ahmet'e karşı içten içe beslediği nefretin sebebi de Süleyman'dı. Çünkü o, kendisiyle mücadeleyi doğrudan yapmak yerine delikanlılık çağına henüz girmiş olan Süleyman'ı hedefine koymuştu. Hem de Süleyman'ın adı Bolu sancak beyliğiyle anılır anılmaz. Çocuk daha Bolu'ya ulaşmadan bir telaş, bir feveran, bir vaveyla koparmıştı Sultan Bayezid'in hanesinde.

Güya Süleyman Bolu'ya yerleşirse, İstanbul'a yakın durur, hem Amasya'dan gelen yolu kapatır, hem Kütahya'nın önünü keser; babası Selim'den habersiz kuş uçurtmazdı payitahta doğru. Bolu, tahtın anahtarıydı. Böylesine önemli bir şehri Selim'in oğluna bırakmak hayra alamet sayılmazdı. Ahmet'in orayı göz bebeği oğlu Murat için planladığı, Sultan Bayezid'den torununa ihsan buyurması için kaç defa adam gönderdiği Selim'in kulağına gelmişti. Bunlar bir şehzâdeyi kışkırtmak için yeterliydi ama Selim'i asıl korkutan Süleyman'ı öldürecekleri haberiydi. Eğer Süleyman'ın bedeni ortadan kaldırılırsa Selim'in payitahta ulaşması da büsbütün hayal olurdu. Bunu bilenler Ahmet'in kulağına yapılması gereken şeyleri fısıldamışlardı ama o fısıltıların Halimî Çelebi'nin kulağına kadar geleceğini hesaplamamışlardı herhâlde. O hızla Bolu'ya ulaşmış oğulcuğu âdeta ipten almış, apar topar Kefe'ye kaçırmıştı. Süleyman'ın

canına kast için şehre gelenlerin başları omuzlarından ayrılıp bir merkebin sırtında Şehzâde Ahmet'e yollanmıştı. Ahmet anlayacağını anlamıştı muhakkak. Osmanlı tahtına oturmak o kadar kolay değildi ve bu yolda kelle almak da kelle vermek de işten sayılmazdı. Hepsi bir hamleye bakardı. Doğru zamanda doğru hamle! Sadece hamlenin nereden ve nasıl yapılacağını iyi bilmek yeterliydi. Ahmet, Selim'in yolunu kesmek için Süleyman'ı ortadan kaldırmayı düşünmüş ve Trabzon'da sessiz sedasız uyuyan devi uyandırmıştı. Onu oğulsuz bırakmak da neyin nesiydi? Şimdiye kadar ne babasından, ne dedesinden böyle bir fitne işitilmişti. Böylesine kurnazca bir hesabı duyan olsa dili boğazına kaçar, aklını yitirirdi.

Oğulları geçiverdi aklından. Salih öleli 11 bayram geçmişti; Kamerşah'ın ölümünden bu yana ise sadece beş bayram. Küçük yaşlarda kaybetmişti ikisini de. Elinde sadece Süleyman'ı kalmıştı. Onun canına kast edildiğinde Selim'in ocağı söner, soyu kururdu. Osmanlı tahtını oğlu olmayan bir sultana kimse teslim etmezdi. Bir oğul sahibi olmak tahtın varisini daha tahta geçmeden göstermek demekti. Devlet, tahta geçme zamanı geldiğinde şehzâdeler arasında illâ oğlu ya da oğulları olan birini tercih ederdi. Hanedanın devamlılığı en az iki nesil üzerinden görülür, devlet kendisini en az iki nesil garanti altına almış olurdu. Değilse tam bir fetret demekti. Hükümdarın oğlu olduğunu söyleyenler mi dersin, yeni bir hanedan kurmak için yola çıkanlar mı dersin, kalleş vezirler, sahte kumandanlar mı dersin, kimler kimler ortaya çıkardı o zaman. Koskoca devlet bir anda dağılır gider, elde avuçta bir evlik bahçe bile kalmazdı.

Ağabeyi Korkut'u düşündü. Oğulsuzdu. Yine de sultan olmaya çalışıyordu. İşittiğine göre İstanbul'a varmak amacıyla her türlü yolu deniyordu. Ciddiye alınacak bir tarafı yoktu ama yine de adamlarına bu hususta tedbir almaları için gerekli tembihatları yapmıştı. İçinden ona acımak geçti ama bunu nasıl yapacağını bilemedi bir an. Farkına varmadan kalın bıyıklarının altından bir tebessüm belirdi. Korkut'un oğulsuzluğunun meydana çıkardığı bahtsızlık; kendi oğlunun varlığından kaynaklanan talihe dönüşmüştü. Ne var ki şimdi ne onun bahtsızlığı, ne kendisinin talihi bir işe yarıyordu. Osmanlı mülkünün sultanı olma kavgası her ikisini de içine çekmişti. Gerçi Korkut'u çok fazla hesaba alması gerekmiyordu. Asıl tehlike ağabeyi Ahmet'ti. Onun oğulları vardı ve Süleyman'a bir şey olursa

Ahmet’in sultanlığı zaruri hâle gelirdi. Zaten Süleyman’a kastı da bundandı. Ürperdi; ya Süleyman’a bir şey olsaydı, tahtın da tacın da kıymeti kalır mıydı? İntikam hırsıyla yıkmaz mıydı Osmanlı mülkünü onların başına?

-İhtilaf u tefrika, diye fısıldadı.

Süleyman ona doğru eğildi;

-Efendim sultan babam, dedi.

Süleyman’ı duymadı. Yorgunluktan konuşacak hâli yoktu. Yastığını başına doğru çekti. Zihninden binbir hesaplar geçerken oğlunun ve eşinin elini tutuyor olmaktan başka ne keyif verebilirdi ki? Bir süre sonra buna bile gücü yetmez oldu. Eli yavaş yavaş gevşedi. Gözleri ağırlaştı. Uyudu.

Hafsa Sultan, Selim’in üzerindeki yeleğin düğmelerini usulca çözdü. Onu yatağın ortasına doğru incitmeden çekti. Üzerine yorgan örttü. Ayak uçlarına basarak kapıya doğru yöneldi. Selim;

-Korkut ağamdan haber ulaştı mı, diye inledi.

Süleyman döndü, babasına baktı, uyuyordu.

-Sayıklıyor, diye geçti içinden. Değilse, Korkut amcamla ne işi olur?

Ana oğul birlikte odadan çıktılar.

11.

-Allah belanızı versin, diye bağırdı Korkut, karşısında süklüm püklüm duran adamlarına bakıp. Allah belanızı versin!

Kimi yere çökmüş kolundan, omuzundan, bacağından aldığı yarasını sarmakla meşguldü, kimi yorgunluktan yere serilmiş kıpırdamadan duruyordu. Yerde ondan fazla ceset vardı. Atlar kaçmış, arabalar devrilmiş, kırılmış veya yanmıştı. Teke Vilayetinden çıkan göç kervanı Manisa yolunda baskına uğramış adamlarından pek çoğu yaralanmış veya öldürülmüş, eşyalar, atlar, silahlar yağmalanmış, hazinesi götürülmüş, geriye derde değmez birkaç parça kalmıştı. Elbiseler, sandıklar, eşyalar, kap kaçak, ailesine ait ne varsa paramparça saçılmıştı etrafa. Onların da kullanılacak hâli yoktu.

Adamların bir kısmı etrafa saçılan eşyaları topluyor, bir kısmı kırık dökük arabaları toparlamaya çalışıyordu. Sağa sola kaçan atları yakalamak için gidenler terkilerinde üçer beşer atla dönüyorlardı.

Bütün bunların hiçbir kıymeti yoktu aslında. Korkut'u çileden çıkaran asıl şey onun kervanına yapılan saldırıydı. Bereket versin eşi Gülru ve kızları baskından kıl payı kurtulmuştu ama perişan bir hâlde kalmışlardı. Meydanın bir köşesinde çevrelenen arabaların arasında birbirlerine sarılmış, hıçkıra hıçkıra ağlıyorlardı. Onların yanına gidecek oldu, cesaret edemedi. Kendi kervanının vurulması yeterince utanç verici iken eşine ve çocuklarına bir şey olmaması ne kadar sevindirici olabilirdi ki? Ya esir edip alıp götürselerdi?

Hızlı adımlarla savaş alanının ortasına kadar yürüdü.

- Bu ne cüret! Bu ne cüret, diye avazı çıktığı kadar bağırıyor, önüne kim çıksa tekmesini, kırbacını yapıştırıyordu.

Deli Birader'i gördü. Adamlara talimat veriyor ortalığı toplamaya çalışıyordu. Hışımla onun yanına vardı. Elindeki kırbacı yüzüne birkaç defa yapıştırdı.

-Kim cüret etti buna kim?

Deli Birader yüzüne yapışan kırbaç izinden sızan kanları eliyle silmeye çalıştı.

-Teke Türkmenleri…

Korkut durakladı.

-Teke Türkmenleri mi?

-Evet.

-Teke Vilayetindeki ahali benim ahalim değil mi? Kimin haddine şehzâde kervanı vurmak!

-Hurûc etmişler, bütün Teke Türkmeni yollara dökülmüş.

Korkut iyice sinirlendi.

-Ne hurûcu? Bu da nereden çıktı?

Elindeki kırbacı Deli Birader'in yüzüne yapıştırdı.

-Niye haberiniz olmadı, niye haberiniz olmadı?

Deli Birader kırbacın acısıyla kıvrandı.

-Bizim vilayetten ayrılmamızdan hemen sonra çıkmışlar.

-Neden tedbirsiz davrandınız? Neden karşı koyamadınız?

-Çok kalabalıktılar, durdurulacak gibi değildi hiçbir şey… Geldiler, vurdular, gittiler…

-Ne tarafa?

-Kütahya yolundalar diye haber geldi.

Bir anda Gülru ortaya çıktı. Hışımla Korkut'un üzerine geldi.

-Neredeydin, diye bağırdı. Bütün bunlar olurken neredeydin?

Gözlerinden ateş fışkırıyordu. Hırsla Korkut'un elindeki kırbacı çekti aldı. Uzağa fırlattı.

-Neredeydin, diye bağırdı tekrar.

Korkut bir an ne diyeceğini bilemedi. Gülru çenesinin altına kadar girdi.

-Soyka akçelerini Saruhan'a götürmeye çalışıyordun değil mi?

Döndü, Deli Birader'e doğru haykırdı:

-Sen neredeydin? Bütün bunlar olurken sen neredeydin? İkiniz birlikte ne işler çeviriyorsunuz?

Göç yola çıktığında Korkut ve Deli Birader yanlarına hiç adam almadan ayrılmış, nereye gittiklerini kimseye söylememişlerdi. Gülru'nun bindiği araba kervanın ortasından gittiği için Gülru'nun bu ayrılıştan haberi olmamıştı.

Gülru bir şeyler döndüğünü hissediyordu elbette.

Korkut göç kervanı vurulurken nerede olduğunu söyleyemezdi.

Gülru hırsla dönüp paramparça olan eşyalarının ortasına oturdu. Hüngür hüngür ağladı.

Yağma ve talandan arta kalan eşyaların teker teker toplanması akşama kadar sürdü. Adamların bir kısmı sağa sola kaçmış olan atları bulup getirmeleri için yollandı. Arabalar yeniden yüklenip yeniden yol hazırlığı yapıldı. Vakit kaybetmeden yola çıkıldı. Tekelü baskını sebebiyle ağır yara almış olan kervanın tek değerli varlığı Şehzâde Korkut'un ailesiydi. Şimdi kervanı koruyacak daha fazla adam olduğu hâlde yine de geceleyin ilerlemek yerine korunaklı bir yerde konaklamaya karar verdiler. Etrafa nöbetçiler koydular. Birkaç süvariyi sağı solu kolaçan etmeleri için gönderdiler. Nihayet süvariler dönüp yakın yerlerde herhangi bir tehlikenin olmadığını bildirince çadırları kurup dinlenmeye geçtiler.

Gülru yorgun ve perişan bir hâlde ateşin önünde iki büklüm duruyordu. Korkut'a yan gözle baktı:

-Neredeydin, diye dişlerini gıcırdatarak tekrar sordu. Bütün bunlar olurken neredeydin?

-Öndeydim, baskından geç haberim oldu.

-Neredeydin, dedi Gülru yeniden.

Korkut bir süre sustu, gözlerini yanan aleve dikti, öyle kaldı. Vereceği her cevabın başka bir sorunun kapısını açacağını biliyordu.

-Altınları neden sormadın, diye alaycı sordu Gülru.

Korkut gafil avlanmıştı, şaşırdı, ne diyeceğini bulamadı.

-Altınlar mı?

-Evet, altınlar. Kervanımız yağmalanırken sandıklarla altınları almamış olabilirler mi?

-Altın sandıkları bizimleydi.

-Peki şimdi nerde, toprağa mı gömdünüz?

-Emin ellerde.

Gülru acı acı gülümsedi. İnanmış gibi yaptı.

-Nerede olduğunuzu söylemedin daha.

Korkut, Saruhan'dan gelen adamlarla buluştuğunu, altınları onlara teslim ettiğini ve onların da güvenli bir yere götürdüklerini asla söyleyemezdi. Gülru'nun her şeyi bilmesi gerekmiyordu şimdilik.

12.

Sultan Bayezid divanda duydukları karşısında hiddetinden köpürmüştü âdeta. Şehzâde kervanı soymaya kalkışmak açık bir isyandı ve artık her şeyin yoldan çıktığını gösteriyordu. Üstelik Veziriazam Ali Paşa tüm olan biteni pişkin pişkin anlatmış, “tedbir aldık, üzerlerine asker saldık, tez vakitte haklarından geliriz demeye gerek bile duymamıştı. Bayezid hırsla ayağa kalkacak oldu ama o mendebur ağrı bir ok gibi sağ ayağının başparmağından girip kasıklarına saplanıverdi. Vücudu sancıyla sarsıldı, gözleri karardı. Yumruğunu kasığının ortasına olanca gücüyle geçirdi. Derisini parçalar gibi avuçladı, sıktı;

-Oyyy, diye inledi.

Her kıpırdayışından sancı bütün gövdesine yayılıyor, kör bir hançer sanki bütün organlarını parçalayarak yukarı doğru çıkıyordu. Çektiği acı dayanılacak gibi değildi. Gözlerinden süzülüp sakalını ıslatan yaşları saklayacak hâli yoktu.

-Oyyy, diye bir ses çıktı zorla dudaklarından, sonra kaskatı kesildi.

Yunus Paşa yanına geldi; kollarına yapışıp sarstı.

-Sultanım! Sultanım!

Gözlerini zorlukla açtı. Yunus Paşa’ya acı içinde baktı.

-Yunus, şu kâfir suratlı Ali Paşa’ya söyle. Halletmeden gelmesin şu fitneyi. Derisini yüzerim yoksa.

Yunus Paşa, ayakta bekleşen divan üyelerinin arasında el pençe duran Ali Paşa’ya doğru başını çevirdi.

Ali Paşa, Sultan’ın söylediklerini duymuştu bile. Başını anladım der gibi öne doğru eğdi. Bayezid yerinden birazcık doğruldu.

-Ali Paşa, şu Tekelü fitnesini ortadan kaldırmadan huzura gelirsen bil ki derini yüzer, konağının kapısının önüne astırırım.

Bayezid işaret parmağını divandakilere doğru uzattı.

-Şu köpoğullarına da söyle Paşa! Anadolu vilayetlerinde her ne oluyorsa bu deyyusların başının altından çıkıyor… Tez vakitte akıllarını başlarına devşirsinler; değilse, yastıklarına koyacak baş bulamayacaklar… Söyle Paşa!

-Söylerim sultanım, diye fısıldadı.

Yunus Paşa oradakilere başıyla “çıkın” işareti yaptı. Hepsi telaşla Divanhâneyi boşalttı. Yunus Paşa, Sultan’ı koltuğunun altından tutup yavaşça kerevete yerleştirdi. Yastıklarla belini destekledi. Bayezid birazcık toparlanır gibi oldu. Sultan Yunus Paşa’ya baktı.

-Söyle Yunus ne oluyor?

Yunus Paşa, şehzâdelerin yaptığı işleri bir bir anlattı. Sultan Bayezid duyduğu her olay karşısında biraz daha çöktü, biraz daha yaşlandı. Nefes alamaz hâle geldi.

-Korkut’a Teke Vilayetini bırakma demedik mi?

-Dediniz.

-Niye söz dinlemedi?

-…

-Ahmet’e Amasya’dan ayrılma, haber bekle demedik mi?

-Dediniz.

-Şimdi nerede o?

-Bolu’ya gelmiş.

-Niye söz dinlemedi?

-…

-Selim’e sağa sola asker koşma demedik mi?

-Dediniz.

-Ona Trabzon’u bırakma denilmedi mi?

-Denildi.

-Peki, neden Kırım’da?

-…

-Bilirsin, bilirsin köpoğlu, hepsini bilirsin.

-Sultanımız nasıl ferman buyurursa.

Bayezid derin bir nefes aldı. Bacağındaki ağrı biraz daha azalmıştı. Ancak hastalığının ilerlemiş olduğunu da pekâlâ biliyordu. Ölüm duygusu kaç zamandır zihnini kurcalıyordu ama şimdi ölmek zamanı değildi. Ülkenin her yanında eşkıya türemişken, kızıl kıtlık her yakaya yapışmışken, yeniçeriler kıpırdanırken, tımarlar boşalırken ölmek, kaçıp gitmek gibiydi. Yine de ölümün soğuk nefesinin bazen ak sakallarını sıvazladığını hissediyordu.

-Ben artık abdestsiz dolaşmayayım değil mi?

-Sultanımızın ömrü çok olsun…

-Demekle olmuyor… Artık benim de ömür güneşim guruba yaklaştı. Benim de yapraklarım kurudu, köküme su değmez oldu. Oldu da bu, babaya, ataya isyan nereden çıktı Yunus?

Yunus Paşa bu defa cevap yerine geçecek bir söz bulamadı. Sultanın sırtına yastık koyma bahanesiyle etrafına bakındı. Şiltelerden birinin kenarındaki yastığı gördü. Onu alıp getirdi. Sultanın sırtına yerleştirdi.

-Ha Yunus, demedin bir şey?

-Yakışır iş değil sultanım.

-Sultan babam rahmetli… Hasan Padişah'ın oğlu kaçıp gelince… Uğurlu Mehemmed'di adı. Kandırmışlar oğlanı, babanın yerine seni sultan edelim demişler. Fitne her yerde. O da sanmış ki ha deyince sultan olunur. Çıkmış orta yere. Hasan Padişah bu, bırakır mı tahtı etrafın fitnesine. Oğlanın üzerine varınca o da kaçıp gelmişti bize. Rahmetli, "Oğul ataya isyan hangi törede var? Keşke bu yola girmeseydin. Şehzâdeye sabır gerek. Ata, baba sağ iken şehzâde hizmette gerek." dediydi.

-Haklıydı.

-Şimdi benim evladımdan her birine "Şehzâdeye sabır gerek" diyecek er kalmadı mı Yunus?

Yunus Paşa bir an bu sözlerin doğrudan kendisine söylendiğini düşündü. İrkildi. Kelimeler bir hançer gibi gelip göğsünün üstüne saplandı; diyecek söz bulamadı. Başını çevirdi. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Öyle ki sultan, ona dikkatli baksa yüzüne yapışan kızarıklığın sakallarının arasından bile göründüğünü fark edecekti. Utancından başını yere eğdi;

-Kusur bizde sultanım. Ne onlara eriştik, ne onlar bizi dinledi, dedi.

Bayezid sorusuna cevap arar gibi tavanı seyrediyordu. Sanki bir hayal âlemindeydi. Bacağının ağrısına aldırmadan yerinden kalktı. Tahtına doğru yürüdü. Tam karşısında durdu. Uzun uzun seyretti.

Taht bir kişinin üzerinde bağdaş kurup rahatlıkla oturabileceği genişlikte bir oturaktı. Kenarları değerli taşlarla süslenmiş, kolçakları altın plakalarla kaplanmıştı. Minder ve yastıkları atlastandı ama onun değeri üzerindeki kıymetli taşlardan gelmiyordu. Sultanlığın özü, esasıydı.

Taht-ı âliydi orası ve baht-ı Osmanî.

Taht yüceydi yüce olmasına da o tahta oturacak şehzâdenin de bahtı açık olmalıydı. İnceden inceye “Bahtınız açık olsun”, “Talihiniz yaver gitsin.” ya da “Devletiniz daim olsun.” derken birileri, taht-ı âliye erişmenin olsa olsa bahtın açıklığıyla, talihin yâr olmasıyla ve devlet kuşunun konmasıyla alakalı olduğunu ima ederdi. Ah o devlet kuşu. Niye sadece bir taneydi ve niye sadece bir şehzâdenin başına konardı ki?

Bir şehzâdenin değil tahta oturması, onu aklından geçirmesi bile ateşi avuçlamaya çalışması gibi bir şeydi. Alevi yakaladığını düşündüğü her hamlede aslında yanan avuçlarıydı da farkına varmazdı nedense. Pervanenin ateşin etrafında dönerken yandığını bilmemesi gibi bir şeydi bu. Geceleyin yolunu bulmak isteyen pervane, ay ışığını pusula yapıp uçardı. Yol üzerinde daha parlak bir ışığa rastlayınca yanılır ve bu defa onu ay zannederdi. Oysa onun yakıcı alevden başka bir şey olmadığını nereden bilsin. Ay zannettiği alevin ışığıyla kendine bir yol belirliyor ve sürekli onu takip ederek yuvasına ya da menziline varacağını sanıyordu. Ancak akılsız pervane, ışığın etrafında döndükçe aleve daha çok yaklaşıyor ve o yok edici tuzağa düşüyordu. Karanlıkta kendine bir yol bulma telaşını ve aceleciliğinin bedelini kendi hayatıyla ödüyordu. Oysa biraz sabretse yönünü tayin edebileceği başka ışıkları, en azından ayı ve yıldızları görebilirdi. Sabredemiyor, ilk ışıkta kendini alevin etrafına atıveriyordu. Bu öylesine bir kısırdöngüydü ki ne alev yakmaktan, ne pervane yanmaktan usanıyordu. Ne şehzâde tahttan vazgeçiyor ne taht onları tüketmekten usanıyordu. O hâlde baht-ı Osmanî diye boşuna söylememişlerdi. Bahtı açık olan her kim ise tahta oturup muradına ererdi.

Niye böyleydi, düşündü, cevap bulmaya çalıştı gözlerini tahttan ayırmadan. Oraya atası merhum Mehemmed Han oturmuştu. Onun babası Murat, onun babası Mehemmed… Onun babası Bayezid Han, onun babası Murat Hüdavendigar Hazretleri… Ve kendisi. Bahtı açık, talihi yâr, yıldızı aydınlık, devleti daim, duası makbul… Daha sayabilirdi aslında ama vazgeçti.

-Allah zaferi dilediğine verir, diye fısıldadı.

Tahtın karşısında durmaya devam etti.

-Taht-ı âli, diye döküldü Sultan Bayezid’in dudaklarının arasından. Mısır’ın, Rum Kayseri’nin, İskender’in, Nuşrevan’ın tahtı… Korkunun ve kahrın esası, adaletin ve kanunun temeli…

Taht sadece bir oturak yeri değildi elbette. Devlet yönetme gücünün esasıydı, temeliydi, kendisiydi. Bu güç atadan dededen birikip geliyordu ve onun üzerine oturan her sultan kendi özünde oluşturduğu gücünü bir bulutun bütün yağmurunu dökmesi gibi o tahtın üzerine bırakıyordu. Taht korkunun ve kahrın da esasıydı, adaletin ve kanunun da.

Tahta doğru bir adım daha attı, oturacak oldu vazgeçti. Döndü boş salona doğru seslendi.

-Ben sultan oğlu, sultan oğlu Sultan Bayezid Han, diye kükredi. Saltanat günlerinde bir ferdin dahi incinmesine rızası olmayan Sultan Bayezid Han… Atasından devraldığı taht-ı Osmanî için oğulları gözlerinin önünde savaşan Bayezid Han… Kâfiri yenen ama fitneyi yenemeyen, çaresizlik içinde kıvranan Bayezid… Fitne… Fitne nerede? Fitne tahtın dört ayağında. Tahtın ayakları adalet, şeriat, doğruluk ve hakikat değil miydi? Dört ayaktan hangisi kırıldı, hangisi aşındı, hangisi çatladı, hangisi yerinden oynadı? Nereden çıktı bu fitne, nereden yapıştı bahtımızın yakasına?

Tam önünde bir karartı belirdi. Gözlerini kısarak baktı.

-Cem, diye fısıldadı.

Cem Sultan'dı karşısındaki. Yıllar önce birbirlerine karşı taht mücadelesi verdiği kardeşi şimdi tahtın önünde duruyordu. Cem ölmüştü, nasıl oluyor da önünde duruyordu? Onu bu kadar yakınında görünce eli ayağı titredi. Tahtın ucuna oturacak oldu, Cem Sultan önüne geçti.

-Cem, sen yaşıyor musun?

-Korktun mu?

Şaşkınlığını gizleyemedi. Ürperdi.

-Cem… Kardaşım…

Cem gidip tahta oturdu. Alaycı seslendi;

-Kardaşın Cem? Ben Sultan oğlu, sultan oğlu, Fatih Sultan Mehemmed Han oğlu Cem Sultan'ım. Taht-ı âlide benim de hakkım vardı lakin baht-ı Osmanî'de yerim yokmuş… Öyle mi?

-Yoktu… Biliyordun bunu.

-Ben de Fatih Mehemmed Han'ın oğluyum. Benim de hakkımdı.

-Sen… Sen hata ettin… Sultan Babam Uzun Hasan Padişah'la savaşa giderken İstanbul'u sana emanet ettiğinde ne yaptın? O Otlukbeli sahrasındayken, sen fitneci lalalarına kanıp tahta geçmek istedin.

-Ben öyle şey yapmadım… Yalandı.

-Sormadın, soruşturmadın, fırsatı ganimet saydın. Babam sultan sağ iken sultanmış gibi davrandın.

-Yalandı…

-Yalan mıydı?

-Yalandı, yemin olsun yalandı…

-Ama babam inandı.

-Çünkü onu inandırdınız. Benim tahta geçmemi uğursuz vezirlerin istemiyordu. Birlik olup inandırdınız.

-Senin lala diye yanında taşıdıkların da beni istemiyordu.

-Babam ikisini de öldürttü. Bir yalana iki can.

-Merhum buna çok içerledi. Dua et ki sen sağ kaldın. Sağlığında tahtı bırakacak olsa, yine sana bırakmazdı

-Afyon müptelası olmuş bir şehzâdeye mi bırakacaktı sanıyorsun?

Bayezid yere çöktü.

-O Mustafa'yı severdi. Her yere onu götürürdü. Gözlerimle gördüm, bir sultan gibi davranırdı ona. Doğru ya... O ne yapsın bir tarafta İstanbul'da ona buna inanan bir şehzâde, bir tarafta afyon çekmekten gözlerinin feri sönmüş bir şehzâde. Taht Mustafa'nın hakkıydı.

-Mustafa öldü.

-Erken öldü.

-Sonra babamız öldü. Demedi tahta Cem geçsin, demedi Bayezid geçsin.

-Meydan kavgaya kaldı.

-Bir tahta iki şehzâde sığmadı.

-Sığmaz.

Bayezid, Cem'in yanına geldi. Onun yüzüne, saçlarına, kollarına dokundu. Ellerini eline alıp öptü.

-Cem… Ben ölüyorum…

Cem hiç aldırış etmedi. Bayezid yalvarırcasına devam etti sözlerine;

-Çok zaman kalmadı, hissediyorum bunu. Tek dileğim var bu dünyada, bana hakkını helal et.

Cem, Bayezid'in ellerini çırparak uzaklaştırdı.

-Beni süründürdün. Kaç defa adam gönderdim, kaç defa mektup yolladım. Kurtar beni dedim.

Bayezid onun ellerine yeniden yapıştı.

-Zor günlerdi o günler. Devran zordu. Senin yolun yanlıştı.

-Senin kadar benim de Osmanlı tahtında, işte tam da burada, hakkım vardı, bunun neresi yanlış.

-Tuttun Mısır'a gittin.

-Sana ve fitneci vezirlerine karşı adam toplamam lazımdı. Para bulmam lazımdı.

Bu defa Bayezid sinirlendi. Ellerini Cem'in üzerinden çekti.

-Bir Osmanlı şehzâdesinin başka bir sultandan para almışlığı mı var? Yanına gitmişliği mi var? Yanına gitti ekmeğini yedi; Osmanlı tahtına oturmuşluğu mu var?

Bayezid haklıydı. Osmanlı Devleti kurulduğundan bu yana yabancı bir ülkeye sığınan veya gidip gelen hiçbir şehzâde tahta oturmamıştı. Bu töreydi. Değil sığınmak, niyet etmek bile o şehzâdenin geleceğinin kararması demekti.

-Pişman oldum, diye sızlandı Cem.

Pişmanlık fayda vermezdi. Tövbe etmek, adaklar adamak, kurbanlar kesmek, bir derviş gibi yaşayacağına dair yeminler etmek; Bursa sokaklarında oynayan çocukları bile ikna etmezdi. O mikrop kana bir kere girdi miydi, Sultan Sazlığı'nın bütün sülüklerini yapıştırsalar, hacamat yapıp bütün kanı akıtsalar yine de çıkmazdı. Üstelik ahalinin diline düştü müydü, sokaklarda yemin billah eden tellallar dolaştırsalar yine de kimse ona güvenmezdi.

-Onunla kalsan iyiydi. Rodos'a gitmek neyin nesiydi?

-Beni İstanbul'a ulaştıracaklardı. Söz verdilerdi.

Bayezid acı acı gülümsedi.

-Sen tuzağın içinde yem idin. Farkına varmadın, gittin kurda kuşa yem oldun.

Cem hüzünlendi. Kahırla söylendi.

-Ülkeyi bölüşebilirdik. Karaman Vilayeti bende olurdu, Rumeli sende… İki kardaş, iki sultan… Çok mu fazla gelirdi âleme.

-Çocukça bir teklifti bu… O mendebur lalaların sana öğretmediler mi sultanlar arasında akrabalık yoktur.

-Doğru ya… Akrabalık yoktur… Aynı babanın evladıyız ama biz kardaş doğmadık… Aynı mirasın varisleriyiz ama akraba değiliz. Birimiz esir, birimiz sultan… Sen sultan oldun… Ben esir. Sen kuş tüyü yataklarda gülerek eğlenerek vakit geçirdin, ben külhan köşelerinde süründüm.

- Ölmen benim için yeğdi.

-O yüzden mi berber kılıklı herifi beni öldürmeye gönderdin?

Bayezid bir an düşündü. Hatırlamaya çalıştı. Ha, evet; böyle bir hadise hatırlıyordu ama kendisi bir emir vermiş miydi, kimseyi yola çıkarmış mıydı? Yaşlı zihni ona yardımcı olmuyordu.

-Zinhar böyle bir şey yapmadım.

-Yaptın!

-Yapmadım!

-Ölmemi istedin ama…

-Evet istedim. Çünkü senin yüzünden ordu çekemedim, sefere çıkamadım, bağlandım kaldım. Devlet-i Âliye'nin o muazzam ordusunu çürüttüm.

-Benim yüzümden mi?

-Evet!

- Sen yürüdün de küffâr üstüne, ben dur mu dedim? Sen kardaşımı kurtaracağım dedin, ben hayır mı dedim? Sen gemilerini yürüttün, ordunu uçurdun da ben yapma mı dedim Sultan Bayezid?

-Ben yürüseydim, seni alıp karşıma çıkarırlardı. Ordu çekseydim, kendi ordularının başına seni koyarlardı. İstanbul'dan çıksaydım, küffar ordusu İstanbul'a gelirdi, seni de serdar yaparlardı!

Cem, Bayezid'in çenesinin altına kadar sokuldu. Sinirlenmişti. Bağırdı.

-Sen beni ne sandın kardaş? Taht uğruna seninle dövüştüm diye ülkeme hain mi oldum? Babam merhumun bunca çabasıyla aldığı İstanbul'u yeniden ecnebi ayağıyla kirleteceğimi mi sandın? Gelmediler mi kapıma sanıyorsun, ayaklarıma altınları saçmadılar mı, ağır akçe, bol asker vermediler mi? Ben de seninle aynı kanı taşıyorum bunu kendi ülkeme yapar mıyım?

-Gelmeyi düşünmedin mi hiç?

-Hiç… Ama sen çok korktun.

-Fitneden korktum. İki kardaşın arasındaki kavgadan ahaliye fitne bulaşırsa ne taht-ı âli kaldırdı, ne baht-ı Osmanî… Alçaklar ululârın işine karışırsa eline kılıç kalkan alan, yanına üç beş adam toplayan Devlet-i Âliye'yi yönetmeye kalkardı. Ahali…

Sultan Bayezid, "Ahali seni çok seviyordu, senin Osmanlı hududuna gelmen bile yeterdi." diyecek oldu, diyemedi.

-Taht-ı âli de senindi; baht-ı Osmanî de. Sultan Cem idim, esîr Cem oldum. Sultanların başına bunların gelmesi ayıp değildir dedim, katlandım. Ne dinime ne devletime ihanet ettim, bir kaderdi yaşadım, bir çileydi doldurdum. Sen, Fatih Sultan Mehemmed Han oğlu Sultan Bayezid…

Bayezid oturduğu yerden kalktı. Tahta doğru yürüdü. Cem,

-Akdeniz'in ve Karadeniz'in ve Rumeli'nin ve Anadolu'nun ve Kırım'ın ve Karaman'ın ve…

Bayezid övgüleri aldıkça daha da dinçleşti. Toparlandı. Tahtın ayağına kadar geldi. Cem gürledi;

- Tek oğlum, Oğuz'um sana emanetti. O daha yavrucaktı, hiçbir şey bilmez hiçbir şey anlamazdı. Neden öldürttün onu, ne istedin o yavrucaktan?

Bayezid durdu.

-Ben, ben yapmadım, diye inledi.

Cem nefretle bağırdı;

-Kim öldürdü o günahsızı peki?

Bayezid düşündü, cevabı bulmuş gibi fırladı;

-Devlet!

Cem iyice hiddetlendi;

-Devlet? Devlet kim, devlet ne?

Bayezid tahtın önüne çöktü. Sözler boğazında düğümlendi. Haremin feryatları arasında Oğuz'un alınışı ve boğdurulması geçti gözünün önünden. Çığlıklar çığlıklara karıştı, gökyüzünden yeniden yere inip bütün gücüyle kulaklarına doldu. O kadar nefret dolu, o kadar keskindiler ki Bayezid dayanamayıp iki eliyle kulaklarını kapattı. İki büklüm oldu. Acıyla kıvrandı.

-Ölmeli dediler.

-Kimler dedi? Söyle şimdi hepsinin boynunu tek tek vurayım, kendi ellerimle başlarını koparayım, kimler?

-Devlet…

O anda “Bu devlet sensin” deseler, Devlet-i Âliye’nin hükümdarı “Evet benim” diyemezdi. Böyle bir cevap verse tıpkı Hüma Kuşu gibi adı olan ama gözle görülmeyen bir varlığa o bendim diye sahip çıkmak olurdu. Çünkü devlet hiçbir zaman tek kişi değildi. Bir temsildi, güçtü, mukaddes bir varlıktı.

Eskiler “il” derlerdi devlete. Hükümdarlar “İli, töreyi düzenledikleri için” övünürlerdi. İl deyimi ne zamandır unutulup gitmiş yerine “devlet” kelimesi gelmişti. Devlet aslında talih demekti. Tahtın sahibi, ülkenin idarecisi olmak elbette talihi kendisine yâr olan kişilere nasip olurdu. Talih dediysem o kadar da kolay nasip olmuyor kimseye. Devlet sahibi olacak kişi, Müşteri ve Zühre yıldızları felekte deveran ederken aynı hizaya geldiklerinde doğmalıydı. İşte tam o vakitte dünyaya gelenlere Sahipkıran denilirdi. Sahipkıran, aynı zamanda cihangir olurdu. Timur’a Sahipkıran denildiğini bir kitapta okumuştu Bayezid. Güya Uzun Hasan Padişah da kendisine Sahipkıran dedirtirdi ama Otlukbeli’nde Fatih Sultan Mehemmed Han’dan acı bir mağlubiyet alınca ne Sahipkıran kalmıştı ortada ne de devlet. “Bana boz atı getirin! Bana boz atı getirin! Boz at ki cankurtarandır!” diye bağırdığı herkesin kulaklarındaydı. Savaştan sonra kahrından saraya kapanmış, sağa sola asker çekmez olmuştu. Sahipkıran sayılmak cihangir olmaya yetmemişti.

Sultan Bayezid de arzulardı cihangir olmayı ama hocaları bundan ziyade “Devletlü” olmayı telkin etmişlerdi ona. “Cihangirlik bir dünya hevesidir ama devletlü olmak saadettir.” derlerdi. Devletlü deyimi Osmanlı kâtiplerinin bulduğu eşi benzeri olmayan bir kelimeydi. Sadece Zühre ile Müşteri değil gökyüzünün bütün namlı yıldızları bir hizaya dizilseler “Devletlü” olmak için yeterli değildi.

Devletlü olmanın iki manası vardı. İlki talihli, bahtlı demekti ki sultan taca ve tahta kavuştuğu için öyle sayılırdı. Kaldı ki talih ona sadece baht ve taç vermiyordu; mülkün ve memleketin sahipliğini de bağışlıyordu. Binlerce asker onun bir işaretine bakıyor, yüz binlerce insan onun emrinde kalıyordu. Ülkeyi bayındır hâle getirmek de harap etmek de onun elindeydi. Fakir fukaranın hakkını, zenginin malını ve servetini korumak, başlıya baş

eğdirmek, dizliye diz çöktürmek mutlak bir güç doğuruyordu. Mağrur olmamak neredeyse imkânsızdı. İşte bu yüzden Devlet-i Âliye'nin mutlak sahibi olmakla eğer kendi bulunduğu makamın kıymetini bilmiyorsa bilsin diye onun "Devletlü" olduğu sürekli hatırlatılırdı. Her söze her yazıya "Devletlü sultanım" diye başlamaları bundandı. "Devletlü diyorsam devletlü ol." gibi gizli bir uyarıydı sanki bu. Devletsiz tabiri ise en ağır hakaret sayılırdı.

İkinci olarak devlet güç ve iktidar demekti. Devlet, güç ve iktidarı onun adına elinde tutanlarca temsil edilirdi. Sultan, devletin sahibiydi güya ama gerçekte o da gücünü ve iktidarını devlet adına kullanabilirdi. Sonra vezirler, kazaskerler, nişancılar, yeniçeri ağaları, sancak beyleri, subaşılar, sipahiler, kadılar… güçlerini devletten alıyorlar ve devletin varlığıyla kendi varlıklarını özdeşleştiriyorlardı. Bunların hepsi devlet dişlisinin birer parçalarıydılar. Sultan belki dişlinin kendisiydi ama dişler olmadan hiçbir işe yaramazdı. Devletin yaşaması için güçlü bir orduya ihtiyaç var derlerdi eskiler; orduyu beslemek için de çok büyük servete. Serveti toplayabilmek için ahalinin zengin olması gerekiyordu ki vergiler düzgün toplanabilsin. Ahalinin zenginliğinin muhafazası için kanunlar yapmak lazımdı. E, bu kanunları yürütebilmek için de yine ordu gerekiyordu ve halka böylece yeniden birbirine bağlanarak devam ediyordu.

Bu halkadan birinin kopması devletin ömür güneşinin batması demekti. İşte o zaman kendi varlığını, devletin varlığıyla özdeşleştirenler devreye girerdi. Sultan önemli bir güç odağıydı ama sadece kendi hükmünce gücü vardı. Gerçekte devlet adına güç ve iktidarı kullananlar zamanı geldiğinde ona da dolaylı veya dolaysız hükmederlerdi. İşte onlar Hüma Kuşu gibi varlığı bilinen ama görünmeyen güç odaklarıydı. Bütün bunlar bir araya gelince devlet töresi meydana çıkardı ki bu töre sadece devletin uzun ömürlü olması üzerine kuruluydu.

Devletin ömrü ebed-müddet olmalıydı yani sonsuza kadar yaşamalıydı. Böylece devlet, ahalinin refahına, zenginin korunmasına, fakirin hakkının gözetilmesine, hak ve adaletin temsil edilmesine hizmet etmeli; sultanımızın eyyam-ı saltanatında asla rızası olmadığı üzere bir kulun incinmesine fırsat dahi vermemeliydi.

-Devlet kim, diye tekrar bağırdı Cem. Hanedan-ı Al- Osman'dan birini o hanedanın devleti niye yaşatmadı?

Bayezid'in dili bağlanmış eli ayağı tutmaz olmuştu. Cevap verecek gücü kendisinde bulsa devletin kim olduğunu tarif edebilirdi belki; ama dili boğazına kaçmıştı sanki. Cem Sultan'ın "Devlet kim?" diye bağırışı geniş salonda durmaksızın yankılanıyordu.

-Akıl, diye inledi Bayezid.

Cem şaşırdı.

-Ne?

Bayezid için bunu tarif etmek de zordu.

-Senin, benim, onun… Bu mülkü idare eden herkesin bir araya getirdiği akıl. O akıl ne derse o oluyor, tahtın da bahtın da sahibi aslında o. Birine buyur diyor, diğerine darağacını gösteriyor.

-O akıl sana Cem'i sürdün çıkardın, oğlunu da öldür mü dedi?

-Bilmiyorum, bilmiyorum… Belki dedi, belki mecbur bıraktı… Sen sultan olsaydın, aynını benim çocuklarıma yapardın.

-Ben Sultan Cem, yemin ederim ki yapmazdım!

-Yapardın…

-Yapmazdım!

Yapardı. Yapmak zorunda kalırdı.

Devlet, yani güç ve iktidar, tabiatın meydana getirdiği içgüdüsel bir davranıştı ve insanoğlu sürekli tabiatı taklit ediyordu. Bir aslan sürüsünün idaresiyle bir sultanlığın idaresi arasında gerçekte fazla bir fark bulunmuyordu. Erkek aslan, öncelikle hepsi dişilerden oluşan kendi sürüsünü kuruyor ve onlara hükmediyordu. Ona kağan demeleri de bundandı. Bir aslanın hareminin büyüklüğü onun iktidar sahasının da genişliğinin göstergesiydi. O sürüsünü dış düşmanlarına karşı korurken sürü de onu beslemek için avlanıyordu. Sürüdeki dişilerin öncelikli görevi nesli sürdürmek için sürekli eniklemek, eniklerini büyütebilmek için de sürekli avlanmaktı. Avın stratejisini sürünün mutlak hükümdarı olan erkek aslan kuruyor, dişiler de işi bitiriyor ve sürünün yemesi için önlerine getiriyordu. Sürüde eniklerin dışında erkek aslan bulunmuyordu. Onlar da erişkin çağa gelince kendi kağanlıklarını kurmaları için sürüden ayrılıyordu.

Sürünün en büyük düşmanı kendisine kağanlık kurmak isteyen başka bir erkek aslandı. Sürü eğer kendi kağanlarından memnun değilse ikisi arasında meydana gelen savaşı kenardan izlemeyi tercih ediyordu. Eğer sürünün

sahibi olan aslan savaşı kaybederse -tabi hayatta kalmayı başarırsa- kendisine yeni bir hayat kurmak için sürüden ayrılıyor, sürü de yeni otoriteye itaat ediyordu. Kağanlığı ele geçiren yeni aslan iktidarını kuvvetlendirmek adına öncelikle sürünün tüm erkek üyelerini öldürüyordu. Bunlar arasında henüz yaşına değmemiş enikler de bulunuyordu. O böylelikle eski kağan ile kan bağını büsbütün ortadan kaldırarak kendi kanından yeni bir soy kuruyordu ve gelecekte ortaya çıkması muhtemel taht kavgalarının da önünü kapatıyordu. Haremin bu katliama seyirci kalması sürünün akıbeti için uygun sayılırdı. Çünkü onların da hem neslin devamı hem de avlanma stratejisi kurabilmeleri için gücü ve iktidarı elinde toplayan mutlak bir otoriteye ihtiyacı vardı. Soydaki kan değişikliği sürünün geleceğini kurtarıyordu. Belki bu yüzden tahtın sahibi kendi kanından olanı tahtın ortağı sayıyor ve diğerlerine asla hayat hakkı tanımıyordu. Gücü ve iktidarı eline geçiren insanoğlu da belli ki aslanın davranışlarını taklit ediyordu.

Sultan Bayezid aslanın hikâyesini çok iyi biliyordu. Şimdi bunu Cem'e uzun uzun anlatacak olsa kesinlikle dinlemezdi. Yanına doğru yaklaştı. Tahtı gösterdi.

-Şimdi başa dönseydik, o uğursuz güne, derdim ki taht senin. Ben de bir köye gider yerleşir, dervişlik ederdim.

-Katlanamazdın.

-Bundan daha beter olmazdı. Üç oğlum da İstanbul'a yürüyor, bana doğru, tahtı benden almak için… Ölümümü bekleyemediler. Seninle yaşadığım o karanlık günleri, kadere bak ki şimdi oğullarımla yaşıyorum. Ah Cem bunu bilemezsin… Bilemezsin. Sen kardaşımdın; onlar da oğullarım.

Kapı aralandı içeri Şehzâde Korkut girdi. Bayezid'e doğru yaklaştı. Eğilip eteğini öptü.

-Sultanımız efendim…

-Korkut, senin için Teke Vilayetinden çıktı dediler idi?

Kapı tekrar aralandı bu defa içeri Şehzâde Ahmet girdi.

-Ahmet… Sen Bolu'da değil miydin?

Ahmet cevap vermedi. Bu defa kapıdan Selim girdi.

-Selim! Kefe'de değil miydin?

Selim de hiç cevap vermeden bir kenara çekildi.

Sultan Bayezid oğullarının arasında daire çizdi. Hepsini tek tek yokladı, sevdi.

-Oğullarım… Siz neden sancaklarınızda değilsiniz?

-Yoksa oğulların sana isyan mı ettiler, Sultan Bayezid? Senin gözlerinin önünde birbirlerinin boğazına mı yapışacaklar?

-Hayır, hayır asla… Onlar benim oğullarım.

Kimseden ses çıkmadı. Cem kahkaha attı.

-Oğulların sana ne gökçek iş ettiler, Sultan Bayezid… Önce seni boğazlayacaklar, sonra dönüp birbirlerini.

Bayezid kıvrandı.

-Yok, yok, yapmazlar. Ben henüz ölmedim, ben henüz ölmedim…

-Sen öldün Sultan Bayezid, dedi Cem, onun kulağına doğru eğilip. Sen öldün… Hem de oğullarının eliyle…

Bayezid'in ayak başparmağına o lanet ağrı yine saplandı. Tahta doğru yürüyecek oldu, başaramadı, oğullarının ortasına çöktü.

-Bunu hak edecek ne yaptım, diye inledi.

Cem yanına kadar sokuldu.

-Beni öldürdün, oğlumu öldürdün!

-Ben yapmadım, diye sızlandı. Ben yapmadım… Ben yapmadım…

Bayezid olduğu yere yığıldı.

-Sultanım, diye seslendi Yunus Paşa, Sultanım sayıklıyorsunuz.

Bayezid irkildi. Etrafına bakındı, kimseler yoktu.

Yavaşça doğruldu. Yunus Paşa'nın yüzüne baktı bir süre. Az önce gördüğü ve yaşadığı şeylerin gerçek olup olmadığını düşündü bir an. Toparlandı. Yavaş hareketlerle kalkıp tahtına oturdu.

-Ahmet'e haber gönderin, gelsin, diye mırıldandı.

Yunus Paşa bir an durakladı. Canı sıkıldı. "Sultanım bu yaptığınız kavganın fitilini daha da ateşler." diyemedi. Yavaş hareketlerle odadan çıktı.

13.

Şehzâde Süleyman ve Tatar iskelenin ucunda bir süre beklediler. Limanın açıklarına demirlemiş olan gemilerden ayrılıp kıyıya yanaşan kayıkları tek tek süzdüler. Tanıdık bir yüz arıyorlardı.

Güneş, deniz ufkundan daha yeni yükselmeye başlamış olsa da Kefe Limanı'na açılan sokaklar çoktan kalabalıklaşmıştı. Deniz sabah sakinliğindeydi. Kefe önlerinde demirlemiş olan gemiler neredeyse hiç kıpırdamadan duruyordu. Karaya çıkan tüccarlar önceden tanıdıkları kişiler tarafından keyifle karşılanıyor, neşeli adımlarla sokaklara dağılıyorlardı. Her birinin gideceği bir mekân, uğrayacağı bir dostu, alışveriş yapacağı bir tanıdığı vardı ve her biri sadece onun yanına gidiyordu.

Kefe Limanı'na açılan sokakların köşelerinde köle pazarları kuruluyordu zaman zaman. Bunun belli bir günü yoktu ama her nasılsa uzak diyarların tüccarı o günü çok iyi bilirdi. Şehzâde Süleyman da köle pazarlarının kurulduğu yerleri ve zamanı çoktan öğrenmişti.

Limana yakın yerlerde kurulan köle pazarları gönülsüz alıcılar ve hararetli satıcıların birbirleriyle kıyasıya pazarlık ettiği tezgâhlarla doluydu. Herkesin gördüğü pazarlar aslında ucuz köleler için kurulanlardı. Venedik ve Ceneviz tüccarı için sokak içlerinde, büyük konakların bahçelerinde seçkin köle tezgâhları vardı ve onlar sadece oradan alışveriş yaparlardı. Güvenli köle satıcılarına karşı bol paralı alıcılardı onlar.

Kefe'ye köleler, Rusya içlerinden, Ukrayna'dan, Lehistan'dan, Kafkaslardan, Sibirya'dan hatta Asya bozkırlarından getirilirdi. Kimi köyünden zorla kaçırılan, kimi savaşlarda esir düşen kadın veya erkeklerdi bunlar. Erkekler için pazar yeri daha hararetli geçerdi. Kızlar daha ucuz kölelerdi ve uzak yolculuklara dayanmaları zor olduğundan alıcı için riskli bir mal sayılırdı. Venedik, Ceneviz veya Osmanlı gemilerine bindirilen kölelerin yolculuğu bazen İstanbul'da bazen Napoli, Roma, Cenova veya Venedik pazarlarında son bulur, oradan yeni sahiplerinin evlerine, konaklarına veya tarlalarına dağılırlardı. Genç kızlar ise eğer dayanıklı çıkarlarsa saray ve konakların eşsiz hizmetçileri olabilirlerdi ya da sultanların hareminin bir parçası.

Köle pazarlarına gelenlerin hepsi alıcı değildi. Köle satışının eğlencesine kaptıranlar ya da akrabasını, kardeşini, kızını, karısını arayanların telaşlı

bakışları da dolanırdı etrafta. Ne var ki hiçbiri burada tanıdık bir yüze rastlayamazdı ama kayıpları bulma sözü vererek yakınlarını kaybedenleri dolandırmaya çalışanlar çoktu. Venedikli bir tüccarın Tatarlar arasında rastladığı ve yardımını gördüğü, bir Türk'ü, Venedik'te esir pazarında gördüğü onu satın aldıktan sonra eski günlerin hatrına bir gemiye bindirip ülkesine gönderdiği herkesin dilindeydi. Bu hikâye esirler ve onların yakınları arasında öylesine güçlü bir umut doğurmuştu ki Venedik'te veya başka bir yerde bir tanıdığın çıkacağına kayıplarının gönderileceğine inanılırdı.

Şehzâde Süleyman ve Tatar bir süre daha iskelede beklediler. Süleyman düşünceliydi. Tatar'ın, bekledikleri ama gelmeyen şeyin bir gemi mi, bir adam mı, yoksa başka bir şey mi olduğu hususunda hiçbir fikri yoktu. Belki de Süleyman'ı bu kadar düşündüren şey de buydu. Yavaş adımlarla oradan ayrıldılar, etrafa yayılan pis kokuya aldırış etmeden limanı boydan boya geçip sokaklardan birine girdiler. Sokağa bakan büyük avlulu konakların bahçesinde köleler sergileniyor, bazen sadece kadınlardan oluşan köle grupları alıcı bekliyordu. Avluların büyük kapıları o gün ardına kadar açıldığından sokaktan geçerken içerdeki pazarlıkları görmek mümkündü.

Köle satmaya çalışanların laf atmalarına, önüne geçmeye çalışmalarına, laubali davetlerine aldırış etmeden yürüdüler. Sokak o kadar canlıydı ki sanki kuzey steplerinin bütün köleleri o gün oraya getirilmişti. Şehzâde Süleyman, sıra sıra dizilmiş olan köle gruplarının ve hararetli pazarlıklarının önünden geçerken yan gözle olan bitene bakıyor, davetkâr çağışlar sert bakışlarla cevaplayıp yoluna devam ediyor, Tatar'la da hiçbir şey konuşmuyordu. Yüzünde kaygı yoktu. Tatar, sürekli etrafı kontrol ederek yürüyor, konuşma bahanesiyle de olsa şehzâdesine tedbirsizce yaklaşan olduğunda hemen elini hançerinin kabzasına götürüyordu. Sırtında yayı, belinde okluğuyla Kefe sokaklarında pür silah dolaşmasının tek sebebi onu koruma telaşından başka bir şey değildi. Aslında onu görenler, önünde yürüyen zengin elbiseli gencin bir şehzâde, bir beyzâde veya en azından soylu biri olduğunu pekâlâ tahmin edebilirlerdi. Hâl böyle olunca onlara kötülük eriştirmenin soyuyla sopuyla zarar görmesi anlamına geldiğini öğrenmeleri zor olmazdı. Yine de Kırım Hanı, onu gözü gibi koruması için şehzâdenin yanına koymuştu. O da gözü gibi koruyordu.

Sokağın sonuna doğru geldiklerinde Süleyman aniden durdu. Bir süre düşünceli kaldı; dönüp geldiği istikamete doğru hızlı adımlarla yürümeye başladı. Köle satışı yapılan yerlerin kapılarından içeri tek tek baktı. Nihayet birinin önünde durdu.

Geniş avluda on, on beş kadın sıra hâlinde dizilmişlerdi. Tüccar Süleyman'ı keyifle karşıladı. Şehzâde onun iltifatlarına aldırış etmeden köleleri süzdü; 13-14 yaşlarında bir kızın önünde durdu. Uzun kızıl saçlı, sivri çeneli, küçük burunlu dar ağızlı, hafif çekik gözlü biriydi bu. Sert bakışlarından ve huzursuzluğundan dudakları daha da büzülmüş, çenesi neredeyse kilitlenmişti. Onu uzun uzun süzdü, kızıl saçlarına dokundu. İşaret parmağını çenesinin altına koyup kaldırdı, Gözlerinin içine baktı. Kahverengi gözler dipsiz bir kuyu gibi duruyordu önünde.

-Soylu bir kadın. Kazaklar bunu Krayna'dan almış. Çok kuvvetli, çok iyi çalışır, mükemmel bir kadın olur büyüyünce, dedi satıcı yılışarak.

Süleyman, kızdaki yorgun bakışların ardında kuvvetli bir zekâ olduğunu sezmişti. Öylesine derin ve öylesine keskin bakışları vardı ki Kefe'nin en ünlü demircisinin yaptığı zırhları delebilir, kılıçları bükebilirdi.

-Adın ne senin?

Kızın sert yüz ifadesi hiç bozulmadı, anlamamıştı. Etrafına bakındı. Tatar, Süleyman'ın arkasından seslendi:

-Kak vas zovut?

Kız sertlikle cevap verdi.

-Roksalina.

-Roksalina.

Süleyman, tüccarın övgülerine aldırış etmedi. Roksalina'nın ellerini tuttu. Bir gül yaprağını ezer gibi kızın ince parmaklarının üzerinde elini gezdirdi. Başparmağının ucuyla avuç içlerindeki çizgilere dokundu; gözlerine yeniden baktı. Roksalina'nın yorgun bakışları ışıltısından hiçbir şey kaybetmeden duruyordu. Kızın elini bıraktı; Tatar'a döndü.

-Bunu al.

Tatar, Roksalina'yı satın almak için hararetli bir pazarlığa giriştiğinde o tek başına limandaki kalabalığın içine doğru yürüdü. Birden takip edildiği hissine kapıldı. Arkasına baktı, dikkat çeken kimseyi göremedi. Yürümeye devam etti. Limandan ayrılıp konağın yoluna düştü. Dar bir sokağa girdi. Dönüp tekrar arkasına baktı yine kimseyi göremedi. Sokağın dönüş yerine

geldiğinde aniden karşısına iki adam çıkıverdi. Onların kendisine düşmanca bakışlarını görünce elini hançerine attı. Adamlar da hançerlerini ellerine aldılar.

-Ne istiyorsunuz?

Adamlar seslerini çıkarmadı. Kin dolu gözlerle Süleyman'ı ortaya aldılar, etrafında daireler çizmeye başladılar. İçlerinden biri hamle yapıp elindeki hançeri Süleyman'ın yüzüne doğru savurdu. Süleyman geri kaçarken tam belinin ortasına ağır bir tekme indi. Yere yuvarlandı. Adamlar hançerlerini Süleyman'a saplayacakları sırada bir ok vınlayarak gelip birinin ense köküne saplandı. Adam bir külçe gibi yuvarlandı. Diğeri panikledi. İkinci bir ok da onun bacağına saplandı. Olduğu yere çöktü. Süleyman şaşkınlıkla etrafına bakarken Tatar elinde kurulu yayıyla hızla yetişti. Etrafı kolaçan etti. Süleyman'ı yerinden kaldırdı. Sonra yerde bacağındaki okla sürüne sürüne kaçmaya çalışan adamın yanına varıp yaralı bacağına ayağıyla bastı. Adam acıyla kıvrandı.

Süleyman yavaş hareketlerle gelip adamın önünde durdu.

-Kim yolladı sizi?

Adam hiçbir şey söylemedi.

-Kim yolladı söyle, hiç olmazsa yaşamana izin vereyim.

Adam yine bir şey söylemedi. Süleyman, Tatar'a baktı, gözüyle tamam işareti yaptı.

Tatar yayını gerip bıraktı. Ok adamın ense köküne saplandı.

İkisi birden hiçbir şey olmamış gibi yollarına devam ettiler.

-Kızı aldım, dedi Tatar, Süleyman'ın sormasına fırsat vermeden. Şimdilik buradaki bir konakta kalacak. Dilimizi bilmiyor daha, birkaç kelime öğrensin. Sizin emriniz olduğunda İstanbul'a yollarız.

Süleyman aldırış etmedi. Yüzünde beliren tebessümü Tatar görmedi.

Konağın önüne geldiler. Selim, eyvanda durmuş onları bekliyordu. Süleyman onu görünce hızlı hareketlerle yanına vardı.

-Bugün bir haber çıkmadı, dedi yavaşça.

Selim gülümsedi. Oğluna odada, elinde bir deftere bir şeyler yazan Halimî Çelebi'yi gösterdi. Önünde bir sandık dolusu akçe duruyordu ve göründüğü kadarıyla Çelebi ağır hesapların içinden çıkmaya çalışıyordu.

Süleyman şaşkın bir şekilde odaya girdi. Sandıktaki akçelere baktı, Halimî Çelebi'nin hesap defterini eline aldı, kontrol etti.

-Nasıl olur, dedi hayretler içinde.

Halimî Çelebi gülümsedi.

-Limana gelen gemiler boş gelmiyor bu günlerde, dedi.

14.

Manisa şehri Saruhan Vilayetinin merkeziydi. Aslında iki dağ arasına sıkışmış gibi gözükse de geniş ziraat sahalarına sahip olduğundan vergi tahsili iyi derecedeydi ve bundan dolayı şehzâdelerin en çok arzuladığı sancaklardan biriydi. Ne var ki Korkut'u buraya getiren şey ahaliden tahsil edeceği vergiler değildi. O buraya yerleşerek İstanbul'a daha da yaklaşmış oluyordu. Kim bilir belki kardeşlerinden daha önce payitahta ulaşabilir, hiç olmazsa biraz daha yaşamak için pazarlık edebilirdi. Yapması gereken tek şey Manisa'ya yerleşmiş gibi görünmemekti ama bunu Gülru'ya anlatacak hâli yoktu. Kesinlikle dinlemezdi, İstanbul kelimesine bile tahammülü yoktu.

Saruhan'a geldiğinden beri Gülru'nun ağzını bıçak açmıyordu. Tekelülerden yedikleri baskın sırasında Korkut'un neden ortalıkta olmadığını çözememişti bir türlü. O kadar sıkıştırmasına rağmen Korkut da hiçbir şey söylememişti. Ancak onun sürekli İstanbul'dan birileriyle mektuplaşmalarından artık okun yaydan çıktığını anlıyordu. Bütün bunları başına sardığı için Deli Birader'e kinleniyor, o olmasa Korkut'un Teke Vilayetinden çıkmayacağını düşünüyordu.

Gülru, pencerenin önünde dışarıyı izleyen Korkut'a bakıyordu sürekli. Onun birden kıpırdadığını görünce pencereye yöneldi. Deli Birader konağa girmiş, hizmetkârlarla bir şeyler konuşuyordu. Gülru, onu işaret ederek çıkıştı;

-Niye geldi bu?

Korkut ses çıkarmadı. Sakince eşine baktı.

-Konuşacaklarımız var.

- Ne konuşacaksanız?

-…

-Söyle, ne konuşacaksınız?

Korkut cevap vermedi. Çıkmak için kapıya yöneldi. Gülru hızla kapının önüne koştu. Kollarını açıp kapıyı tutar gibi yaptı.

-Hayır, burada konuşacaksınız.

Tam bu sırada kapı vuruldu. Gülru çevik bir hareketle kapıyı açtı. Deli Birader eşikte duruyordu. İçeri girip girmemekte tereddüt etti. Gülru eliyle

içeri buyur etti;

-Deli Birader, buyur içeri.

Deli Birader, Korkut'un gözlerine baktı. Korkut eliyle belli belirsiz gir işareti yaptı.

Deli Birader içeri girdi. Tedirgin tavırlarla Korkut'un yanına vardı. Gülru;

-Birader, artık ne konuşacaksanız ben de bileceğim. Şimdi niye geldiğini anlat.

Deli Birader, Korkut'a baktı yeniden. Korkut anlat der gibi iki ellerini yanlara açtı.

-Şehzâde Ahmet Bolu'ya gelmişti. Birden döndü. Şimdi Ankara'ya doğru çekiliyor. Yanında on bin kişi var deniliyor. Sultanımızın tahtı ona bırakacağına dair de bir fısıltı almış yürümüş. Diyorlar ki bu Yunus Paşa'nın işi.

-Yunus Paşa, Ahmet'i sevmez.

-Öyle deniliyor.

-Selim?

-Şehzâde Kefe'de şimdi. Asker toplamaya çalışıyormuş ama Tatar Hanından yüz bulamamış.

-Hanzâde bizim işlerimizden uzak durur, ondandır.

-Sadece o değil, Şehzâde Ahmet'in ona adamlar gönderdiği söyleniyor. Eğer doğruysa…

-Eğer doğruysa…

-Şehzâde Ahmet, Süleyman'ı tutmasını isteyecekmiş…

Korkut irkildi.

-Ne diyorsun? Hanzâde de Ahmet de buna cesaret etmemeli… Hemen ona bir adam yollayın vazgeçsin. Çocukları karıştırmasın bu işe.

-Hemen.

-Başka?

-Şimdilik bu kadar.

-Diğer mevzu?

-O tamam.

Deli Birader, Gülru'yu başıyla selamlayıp çıktı. Gülru duydukları karşısında şaşkınlıktan dilini yutacaktı. Korkut iki elini yana açtı.

-Duydun işte…

Gülru, şehzâdelerin birbirleri hakkında sürekli haber toplamalarına alışkındı aslında. Bu duydukları da onun için çok önemli sayılmazdı lakin bir söz dikkatinden kaçmamıştı. Uzun uzun onu düşündü. Kendi kendine söylendi;

-Şehzâde Ahmet'in Süleyman'la ne derdi olabilir ki?

Korkut şaşırdı.

-Bunu gerçekten bilmiyor musun?

Gülru hâlâ cevap bulamamıştı. Zihnini yokladı, gözlerini kısıp düşündü, başıyla hayır işareti yaptı.

-Selim'i oğulsuz bırakmak, dedi Korkut dişlerini gıcırdatarak.

Gülru dehşetle gözlerini iri iri açtı; bir süre öylece kaldı. Kalbindeki tüm acı yüzüne vurdu. Dudakları titredi, yüzü seğirdi, gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Korkut söylediğine pişman olmuştu; usulca yanına oturdu. Gülru'nun başını kendine doğru çekip göğsüne yasladı, yumuşak hareketlerle saçlarını okşadı. Bunlar Gülru'nun sakinleşmesine yetmedi, aksine daha da yıkıldı, hıçkırıklara boğuldu;

-Bütün hepsi bir oğul yüzünden değil mi, diye inledi.

-Hişşş….

-Selim'i bertaraf edemiyorsan, oğlunu öldür, tahtın yolunu kapat, öyle mi?

-Düşünme bunları.

-Sana bir oğul veremedim…

-Hişşşş… İki güzel kız verdin…

-Sultanlık yolunu ben kapattım.

-Hayır böyle düşünme. Benden sultan olmazdı ama ben akılsız, ben cahil sultan olabileceğimi zannettim, bahtımı zorladım. Benim bahtım en baştan kapalıydı. Bunu anlayıp kaçmaya çalıştığımda ise bahtımı başkaları zorlamaya başladı. Ben kaçtıkça peşimden geldi…

-Bir oğul, bahtın olurdu.

-Hayır.

-Bütün suç bende, bütün suç.

Korkut onu göğsüne iyice bastırdı. Saçlarını okşamaya devam etti. Gülru hıçkırıkları arasında "Bütün suç bende" diye inlemeye devam etti.

Bütün suç Gülru'da değildi elbette ama şehzâde eşlerinin birinci görevi oğlan doğurmaktı, hem de olabildiğince çok oğlan. Bu, hanedanın varlığının korunması için en önemli gerekçeydi. Tahta geçmenin de yolu buydu, tahtta kalmanın da. Çünkü devletin varlığı hanedanın varlığıyla eşleşmişti ve devlete hizmet eden herkes hanedanın devamını dilerdi. Aksi hâlde ülke kısa zamanda fetrete sürüklenir her dağın ardında bir eşkıya, her vilayette kendisini padişah zanneden bir bey türerdi. Bir oğul şehzâde için pek kıymetliydi ama çok oğul paha biçilmezdi. Çünkü ailenin başına gelebilecek bir felaket veya hastalıkta oğullardan birinin sağ kalması hem hanedanın hem de devletin devamlılığı bakımından hayati önem taşıyordu. Tek oğul ise daima riskti.

-Bir oğlumuz olsaydı, böyle mi olurdu, diye sordu Gülru.

-Bir oğlumuz olsaydı belki daha çok üzülürdün.

Gülru doğruldu, Korkut'un gözlerine baktı.

-Sen kaybetmezdin.

-Kaybederdim.

-Ben dururdum yanında. Sen büyük oğulsun, taht senin hakkın olurdu.

Korkut gülümsedi.

-Babam beni sevmez.

-Ya?

-Selim'i de sevmez, O Ahmet'i sever. Ahmet olsun isterdi.

-Niye?

-Rahmetli dedemiz Sultan Mehemmed, bizi topladı bir gün. Bizimle oynadı, şakalaştı. Sonra nereden aklına geldiyse "Söyleyin bakalım beni mi çok seviyorsunuz babanızı mı?" diye soruverdi. Biz hepimiz "Sultanımızı seviyoruz." dedik. Sadece Ahmet ses çıkarmadı. Ona baktı, "Sen?" diye sordu. Ahmet "Babamı." dedi, çocukluk işte. O an rahmetli hüzünlendi ama bir şey demedi. İsterdi ki biz hepimiz onu sevelim. Babam Bayezid bunu duyunca Ahmet'e hiçbir şey söylemedi; hatta çok hoşuna gitti. Bundan sonradır ki Ahmet'e hep veliahdı gibi davrandı. Sanki tek oğlu oydu. Bizim bahtımızı babamız kapattı aslında.

-Bir oğlumuz olsun istemedin mi hiç?

-Bir zaman çok istedim.

-Niye söylemedin.

-Seni üzerdi, kıyamadım.

-Şimdi?

-Şimdi iyi ki olmamış diyorum.

Gülru kocasına sarıldı. Kokusunu içine çekti. Birbirlerine daha sıkı sarıldılar.

15.

Selim yaklaşık iki yüz kişilik bir kafileyle daha gün doğmadan Kefe'den ayrılıp Bahçesaray'a doğru yola çıktığından beri atları dinlendirmek için birkaç nefeslik konaklamadan başka hiç mola vermemişti. Mengli Giray'ın yemek davetine aylar sonra ancak cevap verebiliyordu. Kefe'de kaldığı zaman zarfında asker toplamakla meşgul olmuştu. Halimî Çelebi ise akçe tedariki vazifesini üzerine almış, kendisi minnet altında kalmasın diye akçelerin nereden geldiğini ve nasıl tedarik edildiğini asla söylememişti. Selim her sorduğunda bizimkiler yollamış diyordu. Süleyman her hafta limana uğruyor ve kimin gönderdiğini sadece Halimî Çelebi'nin bildiği akçe sandıklarını alıyor, güvenli bir şekilde konağa ulaştırıyordu ama zamanla ortaya çıktı ki asıl zorluk akçe tedariki değildi. Mengli Giray'ın onayı olmadan hiçbir Tatar, Selim'in ordusunda yer almak istemiyordu. O hâlde Mengli Giray'ın davetini daha fazla bekletmemek gerekiyordu. Bahçesaray göründüğünde vakit ikindiye yaklaşmıştı.

Bahçesaray, Kırım yarımada güneye doğru inen düzlüklerin kıyıya paralel dağlarla kesildiği yerin ucunda kurulmuş bir şehirdi. Karadeniz'e çok yakın değildi ama uzak da sayılmazdı.

Kırım Hanı Mengli Giray, korunaklı ve havası latif bir yer olan Bahçesaray'da oturuyordu. Şehir adını onun buraya inşa ettirdiği muhteşem sarayından alıyordu. Onun Kırım Hanı olmasında Osmanlıların çok emeği olmuştu. Hatta bu sarayın inşası esnasında Osmanlıların yüklü miktarda para gönderdiği de dilden dile söyleniyordu. O da Osmanlı hanedanına karşı hürmetini her zaman gösterirdi. Ne var ki bu defa durum son derece karmaşıktı. Bir yanda sevgi ve sadakatini esirgemediği Sultan Bayezid, diğer tarafta ona karşı adı konulmamış bir isyan içinde olan oğulları duruyordu. Gerçi o da artık Sultan Bayezid'in sözünün Topkapı Sarayı'nın dışında bir tesiri kalmadığını biliyordu ama bunu bir fırsata çevirmek, hanlığını sultanlığa döndürmek için kendinde cesaret bulamıyordu. Hoş, bulsa ne yapabilirdi ki? Nihayet Osmanlı orduları birkaç yıl sonra gelir, her tarafı yakar yıkar, ülkesini tarumar, kendisini ve oğullarını perişan edip dönerdi.

Bahçesaray'ın evleri uzaktan seçilmeye başlayınca Selim ve beraberindekiler durdular. Şehre yorgun girmektense bir süre dinlenip yola

çıkmak daha uygundu. Böylece hem süvariler hem de atlar yorgun görünmemiş olurdu.

Selim, oğlu Süleyman ile bir arada olmayı güvenli bulmadığından onu annesiyle birlikte Kefe'de bırakmış, yanına sadece hocası Halimî Çelebi'yi almıştı. Onun yol boyunca sohbetleri, dinî ve tarihî olayları anlatış biçimi, nasihatlerini hikâyelerin arasına serpiştirişi her zaman hoşuna giderdi. Kalabalık bir süvari grubuyla yola çıkmasını da hocası tavsiye etmişti. Güya uğursuz bir güruhun musallat olmaması için tedbir olurdu. Halimî Çelebi böyle dediyse de onun asıl gayesi başkaydı ve Mengli Giray'ın bunu anlayacağını biliyordu.

Kafile atları sulayıp boyunlarına yem torbalarını astıktan sonra gölgelik yerlerde dinlenmeye çekilmişti. Süvarilerden biri kuzey yönünden iki atlının kendilerine doğru gelmekte olduğunu haber verdi. Selim ve Halimî Çelebi toparlandı. Selim;

-Gelenleri karşılayın, diye seslendi.

Kafileden hemen dört süvari atlandı. Gelenlere doğru hızla at sürdüler. Kısa bir bekleyişten sonra yanlarında iki Tatar atlısıyla birlikte döndüler. Süvarilerden biri Selim'in karşısına geldi.

-Hanzâde avdan dönüyormuş, sizi karşılamaya geliyor, dedi.

Selim ve Halimî Çelebi birbirlerine bakıştılar. Halimî Çelebi hafifçe tebessüm etti. Selim adamlarının toparlanmasını işaret etti. Adamlar çevik hareketlerle atlarına bindiler. Selim'in işaretiyle elli kadar atlı o iki haberci Tatarla birlikte ileri doğru at sürdüler.

Bir süre sonra Mengli Giray'ın kafilesi göründü. Mengli Giray'ın yanındaki kalabalık atlı grubu Selim'in yolladığı adamlarla birlikte neredeyse bir orduyu andırıyordu. Selim bulunduğu yerde kollarını göğsüne bağlamış hâlde kıpırdamadan gelenleri bekledi. Mengli Giray, Selim'e yirmi, yirmi beş adım kala atından indi. Sevinçli hareketlerle ona doğru yürüdü.

-Şehzâdem, hoş geldiniz… Şeref verdiniz.

Kucaklaştılar. Mengli arkasında duran genci takdim etti.

-Oğlum Mehemmed...

Mehemmed Giray saygıyla Selim'in eline doğru uzandı, öptü. Mengli Giray, Halimî Çelebi'ye yöneldi.

-Çelebi, hoş geldiniz, hoş geldiniz.

Selim, Mengli Giray'ın "Şehzâdem" sözüne aldırış etmedi bu defa.

-Hanzâde, zahmet etmişsiniz, diye mırıldandı. Mengli Giray onun ne söylediğini anlamadı. Halimî Çelebi'ye baktı. Halimî Çelebi;

-Sultanlara yakın olmak gerek ki işitmek de kolay olsun, dedi "Sultan" kelimesine vurgu yaparak.

Mengli Giray'ın yüzü asıldı ancak o da belli etmemeye çalıştı. Halimî Çelebi üzerine gitti. Mengli Giray'ın kafilesine göstererek şakayla karışık takıldı.

-Maşallah, düğün alayı gibi olmuş, dedi.

-Sizin de pek farkınız kalmamış, diye cevap verdi Mengli Giray dişlerini gıcırdatarak. Halimî Çelebi gülümsedi.

-Kim bilir, gelmişken bir de gelin alırız.

Bu ima Mengli Giray'ın canını daha da sıktı. Atını Selim'in atının hizasına getirdi. Halimî Çelebi'nin imalı sözlerine cevap yetiştirmeye çalışmaktansa Selim'le yan yana olmak daha uygun göründü. Yan gözle şehzâdeyi süzmeyi de ihmal etmedi. Eliyle arkadan gelenleri işaret etti.

-Adamlar… Trabzon'dan mı geldiler?

Selim gülümsedi.

-Buradaydılar zaten.

Mengli'nin yüzü asıldı.

-Şehzâde Süleyman, adam mı topluyordu yoksa?

-Hayır, bunlar benim için. Süleyman kendi adamlarıyla Kefe'de kaldı.

Mengli, Selim'in yanında çok fazla para getiremediğini, Kırım'da para vermeden adam toplanılmayacağını biliyordu. "Demek ki payitahttan akçe gönderildiği yolundaki haberler doğru" diye geçirdi aklından. Yine de fazla düşünmedi. Sürekli iğneleyici sözler, tartmalar ve niyet anlamaya çalışmalarla yol tükendi.

Onlar önde, iki tarafın kafilesi arkada gösterişli bir şekilde şehre girdiler. Mengli Giray'ın oğlu Mehemmed Giray saray kapısının önünde misafirleri saygı gösterileriyle karşıladı. Mengli Giray'ın sarayının geniş avlusunun iki yanına dizilmiş olan hizmetkârlar, misafirleri saygıyla karşıladılar. Tatar süvarileri ve Selim'in adamları geniş avlunun duvarlarının üzerine yerleştirilmiş olan demir halkalara atlarını bağlayıp yem torbalarını boğazlarına asmak için hemen hazırlıklara başlarken Selim ve Halimî

Çelebi ayrı ayrı misafir odalarına yerleştirildi. İki ağır misafir hemen dinlenmeye çekildi.

Mengli Giray ava gittiği günden beri bekleyen işlerini düzene koymaları için sağa sola adamlar gönderdi. Gerçi asıl yapılması gereken iş Şehzâde Selim'i ağırlamak için hazırlanacak olan sofraydı. Mutfağa inip kontrol etti. Av etleri, türlü türlü pilavlar, çorbalar, sebzeler, meyveler, hamurlar, ekmekler… Mükellef bir sofra için her ne gerekiyorsa harıl harıl hazırlıyordu aşçılar.

Han'ın sofra çekmesi sadece misafirin ağırlığından değil Tatar Hanlarının atadan dededen gördükleri adetlerindendi. Sofranın büyüklüğü onun cömertliğine işaretti ve aslında bu yolla o zenginliğini ve gücünü göstermiş oluyordu. Ne var ki bugünkü misafiri güç ve zenginlik gösterisinden etkilenecek biri değildi. Sadakat göstermekten asla usanmadığı sevgili sultanı Bayezid'in oğlu buradaydı ve içine sinmese de onun sultana karşı isyan fikrinde olduğunu, asker toplamak gayesiyle Kırım'a geldiğini biliyordu. Onun gözünü budaktan sakınmayan, hırçın, kavgacı, sert ve haşin biri olduğu, sultana bile danışmadan Kafkaslara asker çektiği, Erdebil sufîlerine Kafkasları dar ettiği haberleri Kırım'a kadar ulaşmıştı. Şimdi o şehzâde sarayında misafirdi ve onunla ne konuşacağını tam olarak bilmiyordu. Gerçi ima yoluyla bu taht kavgasının içinde olmayacağını, sultana sadakatinden vazgeçmeyeceğini söylemişti ama Selim'in de ima hususunda ondan kalır yanı yoktu. Anlaşılan o ki bu gece yemek tatsız geçecek, sabah geç olacaktı.

Düşündüğü gibi olmadı. Sofrada Selim'in tam karşısında oturmuş, oğlu Mehemmed Giray'ı sağına küçük oğlu Saadet Giray'ı soluna almıştı. Selim'in şaşırtıcı sakinliği ve Halimî Çelebi'nin nükteli konuşmaları yemeği hemen neşeli bir hâle getirmişti. Kimse sözünü sakınmıyor, kimse yutkunmuyordu. Dışarıda kurulan büyük sofrada eğlence sesleri geliyor, Tatar süvarileriyle Selim'in adamları şakalaşıyor, gülüşüyor, arada bağrışıp hay huy ediyorlardı. Mengli Giray, Tatar süvarilerinin savaşçılığını, Rus şehirlerine düzenlediği akınları ve ele geçirdiği esirleri ballandıra ballandıra anlatıyor, arada bir Sultan Bayezid'e ve hanedana olan minnetini söylemeden geçmiyordu.

-Şehzâde Ahmet'ten elçi geldi, diye söylendi Mehemmed Giray.

Sofradaki neşeli hava bir anda dağıldı. Mengli Giray sert bir ifadeyle oğluna baktı. “Konuşma” diye kaş göz işareti yaptıysa da artık iş işten geçmiş, Selim ve Halimî Çelebi lokmalarını çiğnemeyi bırakıp Mehemmed Giray’ın sözünü tamamlamasını beklemeye başlamışlardı bile. Mengli Giray,

- Kırım’ın ahvali için, diye kekeledi. Mühim sayılmazdı, geldiler, gittiler.

Selim ve Halimî Çelebi bu defa Mengli Giray’ın söyleyeceklerinin devamını beklediler. Mengli sözü değiştirecek oldu;

-Hadi buyurun, av eti, dedi ince bıyıklarının altından.

Selim yemeği bıraktı.

-Ahmet ne istiyordu, diye mırıldandı.

Mengli Giray bir cevap bulabilmek için kıvrandı. Oğlu destursuzca atıldı.

-Kendilerini desteklememizi.

Selim duruşunu hiç bozmadı.

-Hanzâde, siz buradasınız, ben de buradayım, Ahmet ise Anadolu’da. Bu nasıl olacak?

Mehemmed Giray koynundan bir mektup çıkarıp Selim’in önüne koydu. Selim aldırış etmedi. Halimî Çelebi alıp okudu yüzü ekşidi, canı sıkıldı.

-Şehzâde diyor ki Kefe Vilayetinde bulunan memleketler, tüm şehir ve kasabalar, kaleler hisarlar sizin olsun.

-Neye karşılık?

-Sizi o tarafa geçirmemek…

Selim hiddetlendi.

-Önceki gün Süleyman’a kast edenler oldu. Bu da o mektubun tesiri miydi?

Mengli Giray şaşırdı.

-Zinhar… Haşa… Bundan haberimiz yok…

-Şehzâdem size emanetti, ona kadar nasıl yaklaştılar?

-Zinhar! Ne ben, ne evladımdan biri şehzâdeye kötülük erişmesine razı olur. Zinhar!

Mengli Giray duydukları karşısında kıpkırmızı olmuş, diyecek söz arıyordu.

-Neyse unuttuk bunu, dedi Selim neşeyle. Mehemmed Giray’ı işaret ederek konuştu.

-Hanzâde memleket zapt etmeye pek hevesli.

Mengli Giray da neşelendi.

-Öyledir, maşallah.

-Lakin bunun kol gücüyle olduğunu daha öğrenememiş, yazık buna Han.

Mengli Giray, Selim'in iğneleyici sözleri karşısında öyle bir yutkundu ki boğazından geçen tükürüğün sesi neredeyse tüm salonu doldurdu. Yine de Selim'i tartma fırsatını yakalamıştı. Neşelenmiş gibi yaptı, güya hoşuna gitmiş gibi bir de kahkaha patlattı.

-Oğul, diye dürttü Mehemmed Giray'ı, istediğin kale ve vilayetse Selim Han da verir, bunun için pazarlık yapmak ayıptır.

Mehemmed Giray da aynı neşeye katıldı. Selim'e;

-Kefe Vilayetini içindeki hisarlarıyla, iskeleleriyle bize ver, biz de otuz bin Tatar'ı sana katalım, dedi.

Selim, Halimî Çelebi'ye baktı.

-Hanzâde benim yaşımda ama av peşinde koşmaktan devlet umuru öğrenememiş, ata sözü dinlememiş, Çelebi ne dersin?

Halimî Çelebi'nin söze girmeye niyeti yoktu. Öksürerek geçiştirdi. Selim ayağa kalktı.

-Hanzâde, biz padişahlarız. Ezelden beri herkes bilir ki padişahların adetlerinde vilayet bağışlamak yoktur. Padişahlar ülke alırlar lakin ülke vermezler. Bu misafirliğin hatırına hazinemden altın, gümüş, yakut, inci, akçe her ne canınız çekerse alın… Memleket ve vilayet istersen kan dökmek, dövüşüp vuruşmak, uğraş vermek gerekir.

Masadan ayrıldı, kapıya yöneldi. Kapıda durup Mengli Giray'a baktı.

-Misafirperverliğinizden müşerref olduk Han…

Çıktı.

Odada derin bir sessizlik oldu. Halimî Çelebi, Mengli Giray'la göz göze geldi.

-Han… Şimdi konuşacaklarımız var… Oğulların müsaade ederse, diye mırıldandı.

Mengli Giray oğullarının gözüne baktı. Her ikisi de hemen toparlandılar ve sessizce odadan çıktılar.

Mengli Giray masadan kalkıp pencerenin önündeki kerevete oturdu. Bir süre dışarıyı seyretti. Oğlu Mehemmed Giray avluda sinirli hareketlerle

dolanıyor, hizmetkârlar telaşla atını hazırlıyordu. Onun telaşı ve tez canlılığı başına bin türlü iş açabilirdi. Üstelik Selim haddinden fazla sinirlenmiş ve sofradan usule aykırı olarak kalkıp gitmişti. Hem de meydan okuyarak. Şimdi kimden yana olmalıydı? Oğluna vilayetler bağışlayan Şehzâde Ahmet'in mi, yoksa vilayet almak sadece bilek gücüyle olur diyen Selim'in mi? Yüz yıl düşünse Osmanlı tahtı için verilecek kavganın Kırım Hanını bu kadar yakından ilgilendireceği aklına gelmezdi. Sonuçları ne olursa olsun bir karar vermek zorundaydı şimdi. Halimî Çelebi yavaş hareketlerle gelip Mengli Giray'ın yanına oturdu.

-Han?

Mengli Giray düşüncelerinin esiri gibi mırıldandı:

-Şehzâde çok yavuz çıktı.

-Öyledir… Senin oğlan da pek yaman.

-O genç daha, yanlış sözler sarf etti. Şehzâde Ahmet aklını çalmış.

-Senin çaldı mı?

Mengli Giray sustu. Düşündü. Halimî Çelebi sabırla cevap vermesini bekledi. Mengli Giray yılgın bir ses tonuyla konuştu:

-Şehzâde Selim her hâliyle sultan olmaya layık. Lakin ben Bayezid Han'ın çok ekmeğini yedim, üzerimde hakkı var. Ona karşı isyan eden oğluna nasıl destek verebilirim?

Halimî Çelebi karşılarında duran büyük meseleyi, devletin devamı için yapılması gerekenleri, gayretleri, tartışmaları ve nihayet devletin nasıl bir düzen beklediğini uzun uzun anlattı. Selim'in yola çıkışından ve ona beslediği güvenden bahsetti. Selim'in isyan hâlinde olmadığından eğer yardım etmezse tek bir kişi bile bulamayacağından söz etti. Konuşma uzadıkça Mengli Giray'ın zihni karıştı ne diyeceğini bilemedi. Osmanlı mülküne sultan olacak kişinin kaderinde anahtar noktaya geldiğini şimdi fark ediyordu. Ahmet Anadolu'daki bütün yolları tuttuğundan Selim, İstanbul'a sadece Rumeli üzerinden gidebilirdi. Bunun için de kendisinin yardımına muhtaçtı. Ahmet'in türlü vaatlerde bulunması bundandı. Selim'in yolunu kesecek tek kişinin kendisi olduğunu biliyordu ve elbette ona yol verecek tek kişi yine kendisiydi. İlginç bir durum ortaya çıkmıştı şimdi. Şehzâde Ahmet, Selim'in yolunu kapatması karşılığında kendisine Kırım topraklarını vaat ederken Selim, yolunu açması için sadece sultanlığın merhametini sunuyordu.

Selim, sultan olursa, Osmanlı Hanedanı'yla daha kuvvetli bir dostluk kurmuş olurdu ve hanlığın geleceği için bundan daha büyük bir nimet bulunmazdı. Gel gör ki sultanlık ham bir hayal olarak kalırsa bu defa onunla kurduğu dostluğun bedelini fena ödetirlerdi. Biri altın, diğeri gümüş yumurtlayan iki tavuğa sahip olmak değildi karşı karşıya kaldığı şey. İki tarafı keskin bir hançeri avuçlamak gibi bir durumdu ve sonunda biri çekebilirdi.

Halimî Çelebi onun zihninden geçenleri anlayabilecek tek kişiydi o an. Elini onun omuzuna koydu.

-Han, Devlet-i Âliye için layık ve müstahak olan kişi Selim'dir. Şimdi devletin yanında durma zamanı.

Mengli Giray hiçbir şey söylemedi. Odadan çıktı.

16.

Şehzâde Selim, çadırından dışarı çıktı. Halimî Çelebi kaç zamandır eşikte bekliyordu. Şehzâdenin dışarı çıkmış olmasına sevindi. Soran gözlerle ona baktı.

-Neredeyse bir hafta oldu, çağırmayacak mısın huzura?

Selim bir ok atımlık mesafedeki çadırlara doğru baktı. Başında nöbetçilerden başka kimse görünmüyordu. Sesini çıkarmadı.

Filibe düzlüğünde dinlenmeye çekilen ordusuna doğru çevirdi yönünü. Askerlerinin çoğu çayırlık yerlere doğru atlarını salmış, kendileri de düzlüğün ortasından geçen küçük çayda yıkanıyorlar veya kirli elbiselerini yıkıyorlardı. Uzaktan bakıldığında bunlara tam bir ordu demek de mümkün değildi. Çoğu parayla toplanmış, yağma ve talan derdinde kişilerden ibaretti. Yine de Mengli Giray'ın desteği olmasa bunlar da olmayacaktı, şükredebilirdi hâline.

Halimî Çelebi uzun uğraşlardan sonra Mengli Giray'ı Şehzâde Selim'i desteklenmesi için ikna etmişti. Han, açıktan Selim'in yanında yer almayacak ama onun asker toplanmasına göz yumacak, gerektiği kadar da akçe verecekti. Böylece Sultan Bayezid'e karşı cephe almadığını da göstermiş olacaktı. Yapacağı en büyük iyilik sadece asker vermek değil, Şehzâde Ahmet'in vaatlerine kendini kaptırmış olan oğlu Mehemmed Giray'ın Selim'in yoluna çıkmasına mâni olmaktı ve bu konuyu halledeceği yolunda yemin billah etmişti. Selim'in başarısız olması hâlinde ise hanlığı oğlu Mehemmed Giray'a bırakarak Ahmet'in gönlünü alacaktı.

Aslında her şey Selim'in istediği gibi gidiyordu. Şimdi Mengli Giray Han'ın desteğiyle hem İstanbul yoluna düşmüş, hem de beş binden fazla silahlı adamı toplamıştı. İstanbul'a giriş için bu kadar adam yetmezdi tabi. Sultan olmak için hiç yetmezdi. En azından varlığını daha kuvvetli hissettirmiş olacaktı. Böylece hiç olmazsa Rumeli askerini ardına alabilir, İstanbul'a daha güçlü bir şekilde ulaşabilirdi. Bu sayede payitahtta aleyhinde duranların yüreğine korku salar belki onları da ikna edebilirdi. Artık vakit çok daralmıştı ve artık kimseye naz u niyaz yapacak durumda değildi. Şimdi Trabzon'a bıraktığı namlı adamlarının yanında olmasını ne çok isterdi.

Yine de İstanbul'a doğru gelmekte olduğunu Sultan Bayezid'e bildirmekten geri durmamış bir adamıyla mektup yollayıp "Bu kadar zaman oldu, mübarek ve şerefli yüzünüzü görmekten mahrum kaldık. Hâlbuki akrabayı ziyaret görev sayılır. Biz de görevimizi iyi bildiğimizden Kefe'den yola çıkıp Akkirman taraflarına kadar geldik. Bize yüzünüzü göstermeniz ve şefkat buyurmanız yüce padişahlığınızın mürüvvetinden sayılır. Biz yine de yalvarmaktan geri durmuyoruz." diye yazmıştı. Besbelli bu mektubuyla babasına ben artık İstanbul'a geliyorum. Benim şehre girmeme mâni olma, tahtı da bana bırak demek istemişti. Sultanın buna diyeceği şeyin "Buyurunuz" demek olmayacağını pekâlâ biliyordu bilmesine de yine de artık ok yaydan çıkmıştı ve geri dönemezdi. Üstelik İstanbul'a birkaç günlük yolları kalmışken atacağı her geri adım onun boynuna dolanacak ilmekten başka bir şey olmazdı. Babasından gelecek cevabı Akkirman'da beklememişti tabi. Mektubu göndermiş olmanın cesaretiyle yoluna devam etmiş, İstanbul'a iyice yaklaşmıştı. Gelişinden herkesin haberi olduğundan sultan da apar topar bir heyeti yola çıkarmıştı.

Şimdi mektubuna cevap getiren heyet bir ok atımlık mesafede kurulmuş olan çadırda birkaç gündür bekletiliyordu. Onlara kendisine hangi haberi getirmiş olabilirlerdi ki? En fazla sultana gönderdiği mektubun hesabını soracaklar, Bayezid Han'ın sıhhatinden bahsedecekler, Şehzâde Ahmet'ten, Korkut'tan hiç söz etmeyeceklerdi. Sanki şimdiye kadar hiçbir şey olmamış gibi davranacaklardı belki. Belki de Şehzâde Ahmet'in İstanbul'a ulaştığını söyleyecekler, usulca boynunu isteyeceklerdi.

Gülümsedi. Şayet böyle olsa, yani diyelim ki biri Selim'in başını istemeyi değil söylemek, aklından bile geçirse herhâlde ölümlerden ölüm beğenirdi. Vuruşmadan, dövüşmeden baş teslim etmek de neyin nesiydi?

Halimî Çelebi onun kalın bıyıklarının kenarına yapışan tebessümden cesaret aldı.

-Çağıralım, dinleyelim, öğrenelim… Müsaade buyursanız, diye tekrarladı. Belki hayırlı haberleri vardır, ha?

Selim düşüncelerinden sıyrıldı.

-Olur… Ne olacaksa dünya gözüyle görelim, biz de bilelim, dedi.

Halimî Çelebi bu sözü bekliyormuşçasına hemen oradan ayrılıp elçilerin bulunduğu çadıra doğru seğirtti. Selim de çadırına girip minderlerle yükseltilmiş olan yere oturdu.

Biraz sonra önce Halimî Çelebi belirdi çadırın kapısında;

-Sarı Görez Efendi, diye seslendi.

Sarı Görez içeri girdi, iki eli göbeğinin üzerinde bağlı hâlde Halimî Çelebi'nin yanına geçti. Halimî Çelebi çadırın kapısını kapatınca onunla birlikte gelenler çadırın dışında kaldılar.

Selim eliyle yerdeki minderleri işaret etti. Her ikisi de sessizce minderlerin üzerine bağdaş kurup oturdular. Selim,

-Sarı Hoca, zahmet ettiniz, hoş geldiniz, dedi.

Sarı Görez uzun bir hoş bulduk konuşması yaptı. Biraz tarihten bahsetti, biraz şeriatten. Hanedan-ı Osmanî'yi övdü uzunca bir süre. Nihayet sözü döndürüp dolaştırıp Selim'in niyetini anlamaya getirdi.

-Muhterem babanız şehzâde kullarının asker çekip İstanbul'a gelmekten muradı nedir diye sorar?

-Sarı Hoca, ilminize ve ferasetinize sözümüz olmaz lakin, insandır merak eder.

-Buyurun.

-Sıla-yı rahîm helâl midir?

Sarı Görez için beklenmedik bir soruydu bu. Niçin sorulmuş olabileceğini düşündü, bir cevap bulamadı. Diliyle dişi arasından fısıldadı.

-Helâldir, dedi.

-Peki, bir oğul atasını ziyaret etse, onun elini, eteğini öpse, atasının gönlünü hoş etmiş olmaz mı?

-Olur.

-İşte bizim de muradımız sıla-yı rahîmdir. Kaç zaman oldu ki sultan babamızı gördüğümüz yok. Sağ derler inanırız, sağlam derler kabul ederiz. Ne var ki sağ mıdır, esen midir bilmeyiz.

-Onun da muradı oğullarının başına bir fenalık erişmemesidir.

-Ata ziyaretine gelen bir şehzâdeye ne zarar erişecektir ki? Yoksa bizim İstanbul'a varmaklığımızdan huzursuz olan mı var? Kim akıl veriyor ona?

Sarı Görez korkudan titremeye başladı. Az daha oracıkta ruhunu teslim edecekti.

-Haşa… Sultanımızın akla ihtiyacı olmaz. Ben fakire gelince sultanımız ne emrettiyse onu derim.

-Ne emretmiş?

-Trabzon Sancağına dönmenizi…

-Sırası gelince oraya da döneriz. Mülkümüzü perişan bırakmayız. Lakin şimdi yolumuz üzerinde değil ki hemen emri yerine getirmiş olalım.

-Trabzon'a dönmeyi arzu etmiyorsanız…

-Evet?

-Belki Rumeli'nde bir şehirde ikametiniz hayırlı olur.

-Ne buyururlar?

-Semendire Sancağını…

Selim bir süre durdu. Halimî Çelebi'ye baktı.

-Üstad, sen bilirsin, atam ecdadım arasında Rumeli'nde sancak beyliği yapan oldu mu?

Halimî Çelebi düşündü, dudak büktü.

-Ben işitmedim. Yoktur.

-Peki, babamız bize niye Rumeli tarafını bağışlar?

Halimî Çelebi, Sarı Görez'i işaret etti:

-Buna bir cevabım var ama belki Sarı Hoca'nın sözünde eksiği var, onu dinleyelim.

Selim, Sarı Görez'e soran gözlerle baktı. Sarı Görez iyice sakinleşmişti.

-Sultanımız efendimiz buyurur ki siz Semendire Sancağına bey olun, Şehzâde Ahmet de Karaman Vilayetini alsın.

-Eee?

-Ahir ömründe evlatları arasında uğraş olsun istemiyor.

-Bu aklı ona kim verdi?

-Haşa…

-Fitneci vezirleri mi?

-Haşa…

Selim, Halimî Çelebi'ye döndü.

-Besbelli ki babamız bize kıyamıyor, lakin Devlet-i Âliye'yi şimdiden iki parçaya ayırmak istiyor, Çelebi ne diyorsun?

-Allah korusun.

-Sarı Hoca da ne kolay söylüyor değil mi? Rumeli senin olsun, Karaman Ahmet'in… Ha efendi hazretleri?

Sarı Görez teklifin bu kadar derin bir anlam ifade edeceğini hiç düşünmemişti. Selim'in ona hışımla baktığını görünce az kalsın korkudan ölecekti.

-Tövbeler olsun diye fısıldadı. Tövbeler olsun, bu değildir.

- Efendi hazretleri, biz olmayacak işler için gelmedik. Cihan kavgası da değil muradımız. Babamıza, son bir kez mülakat etmemizde bir mahzur olmadığını söyleseniz de yeter. Biz her ne olursa olsun mübarek ellerini öpmeye geleceğiz.

Sarı Görez söyleyeceği her sözün daha büyük bir hışma sebep olacağını anlamıştı. Başını kurtarmanın yolu bir an önce huzurdan ayrılmak, hatta kaçmak, ardına bile bakmadan İstanbul'a kadar at sürmekti.

-Niyetiniz halis, amenna. Lütfeder İstanbul'a dönmemize müsaade ederseniz bu sözünüzü sultanımıza iletirim.

-Gayet güzel.

Sarı Görez birazcık rahatladı. Kuşağının arasından çıkardığı bir mendille alnında biriken terleri sildi. Selim bir süre sessiz kaldı.

-İstanbul'da bizim hakkımızda ne konuşulur biliyorsun.

Sarı Görez kıvrandı.

-Eh… Az çok.

-Ne diyorlar?

-Kimi otuz bin askeri var der, kimi elli bin.

-Geldiğinde saymışsındır… Var mı o kadar?

-Sultanım ben kulunuzun gözleri zayıftır. Geldiğimde gece vaktiydi, her tarafta ateşler yanıyordu, sandım ki gökteki yıldız sayısınca askeriniz var.

Selim'in hoşuna gitti bu sözler. Gülümsedi.

-Payitahtta böyle mi diyeceksin?

-Sağ salim dönersek inşallah…

-Deyin bakalım.

Kısa bir sessizlik oldu. Halimî Çelebi ayağa kalkınca Sarı Görez sözün kalmadığını anlayıp yavaş hareketlerle doğruldu. Selim'in eteğini öpecekmiş gibi eğildi. Selim toparlandı.

Halimî Çelebi çadırın kapısını araladı. Sarı Görez geri geri giderek kapıya kadar geldi. Tam çıkacakken Selim seslendi:

-Yolunuz açık olsun efendi hazretleri, ola ki payitahtta buluşuruz.

Sarı Görez çadırın eşiğinde durdu.

-Bu kadar adamla gelmezsiniz herhâlde, diye sordu.

Selim güldü:

-Kim bilir?

Sarı Görez düşündü. “Sultanımız buna razı olmaz, bil ki böyle yaparsan başına ordu yığarlar” diyecek oldu. Cesaret edemedi.

-İnşallah, dedi inanmadığı hâlde.

Çadırdan çıktı. Dışarıdaki adamlar ona yoldaş olup çadırına kadar götürdüler.

Halimî Çelebi ve Selim bir süre öylece kaldılar. Selim sessizliği bozdu;

-Çelebi, ne anladın söyle, Sarı Hoca’nın dediklerinden.

-İşlerin iyice sarpa sardığını.

-Bu belli, başka?

-Asker sayısını dedikodu yapıyorlarsa, İstanbul yolunu iyice kapatmak istiyorlar demektir.

-Bu da belli.

Halimî Çelebi düşündü.

-Şu Semendire Sancağı meselesi, canımı sıktı biraz.

-Doğru düşündün. Ben kimseden sancak istemedim. Belli ki bizi büsbütün gözden çıkardılar. Buralarda oyalanmamızı istiyorlar.

Halimî Çelebi, Selim’in gözlerinin içine baktı. Âdeta ateş fışkırıyordu. Onu hiç bu kadar hiddetli görmemişti.

-Madem böyle… Biz de baş koyduğumuz yoldan dönmeyelim. Muradımızı herkes öğrenmiş olsun.

Halimî Çelebi yerinden doğruldu.

-Orduyu toparlayayım.

-Payitahttaki adamlara haber yolla. Çok zaman beklemeyecekler bizi. Mukayyet olsunlar her tarafa.

Halimî Çelebi elini göğsüne bastırarak onayladıktan sonra çadırdan çıktı. Selim bir süre düşünceye daldı. Şimdi İstanbul yolundan kimse döndüremeyecekti onu. “Ne olacaksa olsun.” diye geçti aklından. “Ne olacaksa olsun.”

17.

1511 yılının baharı henüz geçmiş yaz günleri yakıcı sıcağıyla her yanı sarmaya başlamıştı. II. Bayezid Uğraş Çayırı'na hâkim bir tepenin üzerine kurulmuş olan çadırında bir o yana bir bu yana dönüyor, kehribar tespihini olanca hızıyla parmaklarının arasından aktarıyor, sürekli olarak "Süphanallah, süphanallah" diye söyleniyordu. Ali Paşa içeri girdi. Aceleci tavırlarla yanına kadar gelip eteğini öptü.

-Selimşah'ın ordusu dağıldı. Selimşah kaçıyor, asker peşine düştü, tutmak üzereler, dedi.

Bayezid bütün bu duyduklarına sevinmeliydi aslında. Ne de olsa kendisine karşı isyan eden ve bütün nasihatlere rağmen söz dinlemeyip İstanbul'a yürüyen oğlu Selim'i durdurmuştu. Aksine yüzü ekşidi, kızgınlıktan beyaz sakallarının altındaki kırmızılık dahi görünüyordu.

-Şehzâde geri çekiliyorsa takip etmek neyin nesi köpoğlu, diye bağırdı. Ahir ömrümde beni evlat katili mi yapacaksınız? Tez çevir adamlarını tez…

Ali Paşa çok şaşırdı, bir an ne diyeceğini bilemedi. Sultanın hışmını artırmamak ve bir belaya kalmamak için kaçarcasına çıktı çadırdan. Dışarı çıkar çıkmaz, "Haber salın hemen dönsünler, hemen dönsünler!" bağırışları yükseldi.

Şehzâde Selim gönderilen elçilerin sözünü dinlememiş İstanbul'a doğru yürümeye devam etmişti. Hesaplar, tartışmalar, gizlice adamlarını saymalar, ölçmeler, tartmalardan sonra onu durdurmak için küçük bir ordunun yeteceği uygun görülmüştü. Küçük bir orduyla da olsa oğullarından biriyle savaşan sultan durumuna düşmüş olmasından utanç duyuyordu. Gerçi atası Murat Hüdavendigâr'ın da oğlu Savcı ile savaştığını tarihlerden okumuştu. Kim bilir o da ne büyük acılarla oğlunun üzerine yürümüştü. Yine de Osmanlı mülkünde böyle şeyler yaşanması makul sayılabilir bir olay değildi. Vezirlerinin ısrarı olmasa hasta hâliyle buraya kadar gelmezdi. "Böyle bir evlat ardına aldığı otuz bin adamla el öpmeye mi, yoksa babasını tahtta indirmeye mi geliyor?" diye fokur fokur kaynatmışlardı fitne kazanını. Onların kendine oyun ettiğini, kendisini Selim'le karşı karşıya getirip Ahmet'in yolunu büsbütün açmaya çalıştıklarını anlamıştı. O zaten Ahmet'in sultan olmasına çoktan razıydı ama oğluyla savaşan bir sultan durumuna düşmüş olmasına çok içerliyordu. Vezirlerin Selim'den bu denli

korkmalarının bir tek sebebi olabilirdi; o da kendi beceriksizliklerinin gün yüzüne çıkması. “Acaba ben yanıldım mı, Osmanlı mülküne layık ve müstahak olan şehzâde, Selim miydi?” diye düşündü. Hırslı, mücadeleci, kavgacı olması bir yana muazzam bir zekâya sahipti. Kimseye bir şey vaat etmiyor, kimseyle pazarlık yapmıyor ve hatta kendisine karşı savaşmaktan bile çekinmiyordu. Madem ok yaydan çıktı, bundan sonra kimseye minnet duymazdı. Değilse bu kadar az zamanda bu kadar askeri nasıl toplayabilirdi?

Peki ya Korkut? Korkut’u niye hiç hesaba katmıyordu? Korkut aklına gelince canı sıkıldı. “Korkut hata yaptı, başka bir sultanın eteğinin dibine giden bir şehzâdenin sultan olunca da aynısını yapmayacağı ne malum? Öyle devlet mi yönetilir? Sultan dediğin Allah’tan başkasına minnet mi edermiş?” diye söylendi. Canı daha da sıkıldı. Kalkıp çadırın içinde bir o yana bir bu yana yürümeye başladı.

Acaba Ahmet’in İstanbul’a gelmesi için adam yollamakla hata mı etmişti?

Ahmet’i seviyordu, yalan yok. Fakat sevgi Devlet-i Âliye’nin sultanını belirlemek için yeterli miydi? “Hayır tabi.” diye geçirdi aklından. “Ahmet yumuşak huylu, kimseye ölçüsüzce zarar vermez. Öfkesine hâkim olur. Kanunu nizamı iyi bilir, devletin çarklarını boşa döndürmez.” Selim? “Hayır, Selim çok hırslı. Öfkesini yenemez. Kızınca nerede duracağını bilmez. Söz dinlemez. Devlet-i Âliye’yi bir o yana, bir bu yana savaşa götürür.”

O hâlde Ahmet doğru bir tercihti. O devleti toparlayabilir, kanuna, nizama çeki düzen verebilirdi. Zaten devlet adamları da onu istemiyor muydu? “Ah onlar, ah onlar.” diye mırıldandı. “Onlar niye Ahmet’i istiyor? Çünkü Ahmet yumuşak huylu. Onu kolaylıkla avuçlarının içine alırlar. Oyuncak ederler. Zaten kendi aralarında demiyorlar mı onun da sakalını elimize alırız, diyorlar. Sırf onlar yüzünden kendi orduma baş olamadım, onlar yüzünden Kızılbaş’a ordu çekemedim.”

Peki, Ahmet, Şah İsmail belasını savuşturabilir miydi? Bir an bu soruya verecek cevap bulamadı. Aklına gelenlere kendisi de inanmadı. Ne yazık ki Ahmet, sultan olma hırsıyla Tekelü belasını da ciddiye almamış, iki namlı vezirini kaybetmesine sebep olmuştu. Bir isyanı bile bastıramayan şehzâde nasıl ordu çekip sağa sola sefer yapabilirdi ki? Bacaklarına saplanan

ağrılara aldırmadan adımlarını o kadar hızlandırmıştı ki yorgunluktan oracıkta yığılıp kalacaktı.

-Ben yanlış mı yapıyorum, ben yanlış mı yapıyorum, diye söylendi. Birden “Yanlış! Yanlış! Yanlış!” diye bağırmaya başladı. Hırsla çadırından dışarı çıktı.

-Ordu-yı Hümayun’u toparlayın, dönüyoruz, diye bağırdı.

Sultan Bayezid’in ordusunda toparlanma ve İstanbul’a dönme emri hızla yayıldı. Kısa zaman içinde ordu dönüş nizamını aldı. Çadırlar sökülmeye malzemeler toplanmaya başlandı.

Bunlardan bir fersah ötede ise Selim ve Halimî Çelebi yüksek bir tepenin üzerinde durmuş, Bayezid’in ordusunun toparlanmasını izliyordu. Her ne kadar kendi ordusu yenilmiş gibi yapıp geri çekilmişse de aslında ciddi bir savaş olmamıştı aralarında. Çünkü babasının ordusunu yenmekle İstanbul’da nasıl bir infialin uyanacağını kestirmek zor değildi. Bu da Ahmet’in şehre girmesi için kuvvetli bir bahane olurdu. Dahası Halimî Çelebi de yeniçerilere karşı savaşa girişmemesini ısrarla tembihlemişti. Aynı şekilde kendi ordusunun yenilmesi hâlinde ise yanında hiçbir Tatar’ın kalmayacağı belliydi. Bu yüzden güya bir iki hamle yapıp geri çekilmeyi ve gücünü muhafaza etmeyi yeğlemişti. Böylece ne kendi adamlarını eksiltmiş ve moralini bozmuştu ne de babasını mağlup ederek diğer kardeşlerin yolunu açmıştı. Payitahtta kendisi hakkında çıkarılacak olan kaçtı, yenildi, perişan oldu, başı gövdesinden ayrıldı gibi dedikoduları ise asla dert etmiyordu. Onu asıl düşündüren Bayezid’in ordusunu takip etmekten niçin vazgeçtiğiydi. Acaba o da kendi planlarını mı uyguluyordu? Mesela Süleyman, kendisine karşı savaşsa ve yenilse, onu takip ettirir miydi? Tövbeler olsun, dedi içinden, bunu aklına getirmiş olması bile yeterince can sıkıcıydı ama babasının aniden toparlanıp geri dönüşe geçmesinin sebebini gerçekten merak ediyordu. Yine de yenilgi yüzü görmüş ordusuna cesaret kazandırmak için Kefe’ye dönmeli ve yeni bir mücadele için uygun zaman gelinceye kadar hazırlıklarına devam etmeli, yeni bir hamle için baharı beklemeliydi. Belki bahar onun için yeni bir umut olurdu. Belki de Zühre ve Müşteri yıldızları birkaç ay içinde aynı hizaya gelir, yeni bir Sahipkıran’a işaret ederlerdi. Şimdilerde Sultan Bayezid muzaffer bir sultan gibi İstanbul’a döndüğüne göre Ahmet de Korkut da payitahtla ilgili

niyetlerini erteleyecekler, tıpkı onun yaptığı gibi beklemeye çekileceklerdi. Şu birkaç ay acele hareket etmesi için bir sebep bulunmuyordu.

18.

-Doğru olan hangisi, diye sordu Sultan Bayezid.

Veziriazam Ali Paşa solunda duran vezirlere baktı göz ucuyla. Onlar da diğerlerine. Rumeli Kazaskeri gözlerini Anadolu Kazaskerine dikince o da çaresiz omuz silkti. Defterdar Hüsameddin Efendi, Nişancı Cafer Çelebi'ye bir şey söyle der gibi başını oynattı. Kimseden ses çıkmayınca Sultan ısrar etti.

-Yanlış olan hangisi?

Bu defa oradaki herkes gözlerini sultandan kaçırdı. Kimi yere baktı, kimi tavana. Sabahın ilk ışıkları da olsa yüzlerine düşen vurdumduymazlık kolaylıkla seçiliyordu. Divan-ı Hümayun kaç zamandır toplanmadığı ve devlet işlerinin yürütülmesine dair kararlar alınmadığı hâlde kimse oralı olmamıştı. Hatta Bayezid'in Selim'e karşı kazandığı zaferden sonra divanı toplamayışını devlet yularını yeniden eline almaya çalıştığına yoranlar olmuş, fırsat eldeyken el altından Ahmet'e adamlar yollayıp İstanbul'dan fazla uzaklaşmamasını tembih etmişlerdi. Oysa Sultan Bayezid memleket meselelerinin kaynağının kendisi olduğunun farkına çoktan varmış ve çözüm yolu bulmak için düşünüyor, günlerdir doğru hamlenin hangisi olduğunu bulmaya çalışıyordu. Akşam "Ahmet" diye aklından geçiriyor, sabah "Selim" diye fikrini değiştiriyordu. Artık yorulmuştu, böyle gidemezdi.

Sabah namazı biter bitmez vezirler, defterdarlar, nişancılar, kazasker efendiler ve reisülküttap efendi Divan-ı Hümayun için aceleyle Divanhâneye gelmişlerdi. O gün ne vilayetlerden gelen şikâyetler, ne İstanbul depreminde evleri yıkılan ahalinin kaç yıldır süren perişan hâli, ne de Şah İsmail'e giden adamların ahvâli konuşulacaktı. Herkesin aklında Osmanlı tahtına oturacak kişinin İstanbul'a gelmesi için Sultan Bayezid'in izin vermesi geçiyordu. Artık acele bir karar verilmesi gerekiyordu. Çünkü oradaki herkes biliyordu ki Şehzâde Ahmet Üsküdar'a yaklaşmak üzereydi ve belki de kuşluk vaktine kalmadan Topkapı Sarayı'nın kapısına dayanacaktı ve yine herkes Şehzâde Selim'in de Edirne'yi geçtiğini ve İstanbul'a doğru dörtnala yaklaştığından haberdardı. Hangi kararı verirlerse versinler ikindiyi bulmadan büyük bir fırtına kopacaktı. Payitaht tam olarak kilitliydi ve anahtar da Yeniçeri Ağasının elindeydi ama o da akşamdan beri

ortalıkta görünmüyordu. Veziriazam kime sorsa “Geliyor, yolda” diyordu lakin ne yol görünüyordu ne de Ağa’nın cismine dair bir işaret beliriyordu. Divandaki sessizliği yine Sultan’ın yorgun ve titrek sesi bozdu.

-Ne dersiniz? Oğullarımdan üçü de payitahta gelmek istiyor. Doğru olan hangisi, siz olsanız kapıyı kime açardınız?

Oradaki herkes bu soruyu beklemediğinden ne diyeceğini bilemedi. Sultan bu yolla kimin hangi şehzâdeyi desteklediğini öğrenmeye çalışıyor da olabilirdi. Yine de madem bu mesele açıldı konuşmak için daha iyi bir fırsat olamazdı. Veziriazam Ali Paşa bütün cesaretini toplayıp,

-Korkut olmaz, dedi

-Neden? En büyük, en akıllı, en…

-Oğlu yok, dedi Ali Paşa bu defa destursuzca.

Bayezid güldü.

-Ne olmuş? Benim üç oğlum vardı, üçü de isyankâr oldu.

-Oğulsuz bir sultanın ardınca kimse yürümez.

-Vay köftehor… Hepiniz böyle mi dersiniz?

Oradakiler başlarını önlerine eğdiler. Bayezid anlaşıldı der gibi başını ileri geri salladı.

-Sükutunuz ikrar oldu.

Divandakilerin sessizliği bozulmadı. Bayezid bu defa diğer divan üyelerine döndü:

-Peki, siz ne dersiniz?

Güya hepsi yere bakıyordu ama aslında herkesin birbirini kolladığı her hâllerinden belliydi. Kimse aklından geçeni söylemeye cesaret edemiyordu. Veziriazam Ali Paşa oradakilerin söze girmeyişini görünce az önceki tavrının verdiği cesaretle,

-Ben Şehzâde Ahmet’in taht-ı âli için layık ve müstahak olduğunu düşünürüm, deyiverdi.

Önce Kazasker Efendiler kıpırdadılar, sonra Defterdar Hüsameddin Efendi ve Nişancı Cafer Çelebi hafifçe tebessüm etti. Vezirler başlarını yavaşça kaldırıp sultana baktılar. Sanki bekledikleri cevap buymuş gibi hepsi derin bir nefes almıştı. Artık ok yaydan çıkmış ve taht-ı Osmanî için kalplerinden geçen isim ortaya dökülmüştü. Ayakta zor duran ve beli iyice

bükülmüş, gözünün feri sönmüş, dişleri sürekli çenesine vuran bir padişahın divan üyelerine karşı direnecek ne gücü olabilirdi ki?

Bayezid, Veziriazam Ali Paşa'yı uzun uzun süzdü. Sonra diğerlerine baktı. O kadar donuk bakıyordu ki o an aklından geçenleri kimse sezemezdi.

-Taht-ı âli için oğlum Ahmet layık ve müstahak dersiniz, öyle mi?

-Beli, dedi Veziriazam.

Diğerleri de ondan cesaret alıp peş peşe döküldüler.

-Evet sultanım.

-Beli efendim sultanım.

-Biz de muvafıkız sultanımız efendimiz.

Sultan Bayezid söze karışan herkesi tepeden tırnağa süzüyor, sözünü bitirmesini bekliyor, sonra söz alan diğerine dönüyordu. Herkesi dinledikten sonra bir süre düşündü.

-Taht-ı âli için doğru dersiz belki. Peki, baht-ı Osmanî için de mi oğlum Ahmet'i işaret edersiz?

Divandakiler birbirlerine bakıştılar. Padişahın kelime oyunu yaptığı besbelliydi. O baht-ı Osmanî derken devletin geleceğini kast ediyordu ve verecekleri cevap kendileri için bir tuzak olabilirdi. Kimseden ses çıkmayınca Sultan Bayezid, Yunus Paşa'ya döndü;

-Sen ne dersin Yunus?

-Ben kulunuz der ki sultanım, taht-ı âli için evladınız ve evladınızın evladı ve dahi Hanedan-ı Osmanî'den her biri layık ve müstahaktır, lakin baht-ı Osmanî'den muradınız Devlet-i Âliye'nin geleceğiyse bunun için layık ve müstahak bir kişi kalmıştır. O da Şehzâde Selim'dir.

Bu sözler divandakilerin arasına yıldırım gibi düştü. Bir an sersem tavuk gibi silkelendiler. Kendi aralarında konuşmaları Divanhânenin kubbesine çarpıp döndükçe uğultuya sebep oluyordu. Yunus Paşa hiçbirine aldırmadı. Sözlerine devam etti.

-Baht-ı Osmanî üzerinde Memâlik-i Osmaniye'de yaşayan ehlilerin de vahşilerin de, kurdun da kuşun da, insanın da hayvanın da hakkı vardır. O sağ ve selamet olursa herkes sağ ve selamet olur. Osmanlı sancağı hangi yöne dalgalansa o tarafta bir fakirin derdine derman, bir mazlumun adline ferman olur. O sancak ebed-müddet dalgalandıkça tüm Âlem-i İslâm siz

sultanımıza duacı kalacak çünkü mazlumlar, garip gureba, fakir fukara ve dahi tüm dara düşen ümmet-i Muhammed hududumuzdan bin fersah ötede de olsa Devlet-i Âliye'nin onların yardımına koşacağına ve muhakkak geleceğine inanırlar ve dahi beklerler. Onlara fenalık düşünenler de böyle bir fiilde bulunurlarsa yüce padişahımızın atının nallarının onların belasının defi yolunda düşeceğini, kılıcının o uğurda keskinleşeceğini bilirler. Bundan dolayıdır ki ben kulunuz, bir yanlış varsa ki var görünüyor, bundan dönmek de Allah indinde hoş karşılanır derim.

-Ahmet'in sana bir ziyanı mı dokundu ki böyle diyorsun?

-Haşa, Şehzâde Ahmet, ben kulunuzu asla incitmemiştir. Bu mesele benim şahsi meselem değil. Doğruları vaktinde söyleyince güzeldir, günü geçtikten sonra baharı bulutu gibi bir değeri kalmaz. Ben kulunuz ömrünün sonuna gelmişken sırf makamım ve mansıbım devam etsin diye doğrudan kaçmam.

-Eee?

-Şehzâde Ahmet yumuşak huyludur. Ne ordu-yı hümayunu ne de ahali-yi memleketi düzene koyabilir. Gördük ki Tekeli isyanını bile bastırmaktan aciz kalıp çok adamın kırılmasına sebep oldu. Dahi bundan sonra yüz savaşı kazanacak olsa bile, ardınca tek bir sipahi, tek bir kapıkulu yürümez. Böyle bir padişah da Allah korusun tahtın da bahtın da felaketi olur.

-Eyyy… Peki, bu veziriazam alçağı niye Ahmet der?

Yunus Paşa, Ali Paşa'ya baktı. Söyleyip söylememek arasında kaldı önce. Fakat ok yaydan çıkmıştı bir kere;

-Veziriazam hazretleri gençliğinde bahadır bir adamdı. Vezir olunca hâlleri değişmeye başladı. İçki ve işret meydanlarının pehlivanıdır kendisi. Şu zamanda Rum ve Frenk deyince aklına sadece şarap gelir. Eğlence meclisinden fırsat bulursa fitne ve fücurla meşguldür. Anadolu cayır cayır yanarken bile fitneden geri durmadı. Korkut'un başını yakan da budur, Ahmet'i heveslendiren de. İster ki ona kimse dokunmasın, saltanatı sürsün. Buna da Selim değil, Ahmet yaraşır.

Yunus Paşa'nın söyledikleri divandakilerin aklını çıkaracaktı neredeyse. Veziriazam duydukları karşısında hiddetinden dişlerini avurtlarına geçirmiş çiğniyordu. O an göbeğine bağladığı ellerinde zehirli bir hançerin olmasını ne çok isterdi.

-Peki bu vezirler niye onu isterler, diye sordu Sultan Bayezid.

-Vezirler, kendilerini veziriazam yapacak ama kendilerinden daha akılsız bir adam peşindeler. Birinci veziri sorarsanız, bu av düşkünüdür. İşi gücü yerde yaban hayvanı gökte kuş kovalamaktır. Savaş yerine avlanmayı, dövüş yerine eğlenmeyi sever. Tazı besler, şahin büyütür, doğanlar, atmacalar sever.

-Ya ikinci?

-O dahi dünya malına tapar. Altın, gümüş toplamada üstüne yoktur. Karun kadar zengindir lakin kuş kadar kimseye faydası olmaz. Malını kurtarmaktan başka derdi yoktur. Gün bugün ki zannederim onu da kurtaramayacak, bütün altınları sokaklara saçılacak.

Oradakiler son cümlenin anlamını bulmaya çalıştılar. Yunus Paşa böyle diyorsa muhakkak bir bildiği vardı. Şimdi onun boğazına sarılıp lime lime etmek için yeterli sebep vardı.

-Defterdar Hüsameddin Efendi'ye ne diyorsun?

-Dürüst adamdır. Devletin bir kuruşunu ziyan etmemeye çalışır, lakin bir gün dönüp de ahali ne durumdadır, bu topladığımız vergiler bizi arşa mı götürür, zevale mi sürükler diye bakmaz. Tüm dertleri size yaranmak gibi görünse de onu bu makama Ali Paşa hazretleri taşıdığından onun sözünden zerrece çıkmaz.

-Kazasker Efendiler?

-Onlar da Şeyhülislam Ali Efendi'nin sözüne bakarlar.

-Ali Efendi?

-Şeyhülislam Ali Efendi hazretlerinin ilmine ve ferasetine sözümüz olmaz, haşa! Ahali arasında Zembilli diye meşhurdur. Kimseyi kapısından çevirmez, herkesin müşkülünü çözer. Ona da ilmine hürmeten derim ki veziriazamın eteğine değil de Allah'ın ipine sarılmasını beklerdik. Yarın ruz-ı mahşerde bugünlerin hesabı ona da bana da sorulduğunda ben hiç olmazsa doğru söyledim diyeceğim. O ne diyecek bilmiyorum.

Şeyhülislâm Ali Efendi kendini tutamadı.

-Vallahi bu sözünle müfteri oldun. Benim derdim şeriatın yücelmesidir, siyaset benim neyime…

Sultan Bayezid eliyle sus işareti yapıp sözünü kesti.

-Ya Cafer Çelebi?

-Nişancı Cafer Efendi bir garip âdemdir. Devlet işinde siyaset bilmez. Ona şunu yaz derler onu yazar, bunu yaz derler bunu yazar. Böyle adamlardan sultanımız haşa çekinmez ama ben korkarım. Bir âdemin dostluğundan da düşmanlığından da emin olmak gerek.

Bayezid, Yunus Paşa'nın sözleri karşısında âdeta yıkılmıştı. Oturduğu yerde beli iki büklüm olmuş, başı neredeyse dizlerine değecek kadar eğilmişti. Yunus Paşa'nın ellerinden tuttu.

-Bana bir şey söyle Paşa, doğrunun en doğrusu olsun, son sözün olsun.

-Sultanım, padişahlık size çok yakıştı amma artık ahireti de gözetme zamanı geldi. Şimdi öyle bir iş edin ki hem dünyayı hem de ahireti kazanın. Taht-ı âliye yakışacak, baht-ı Osmanîyi açacak şehzâdemiz Selim bir yavuz oğlandır. O bunların hâlini de ahvalini de iyi biliyor. Onu tayin et.

Bayezid başını kaldırdı. Yunus Paşa'nın ellerini bırakmadı.

-Doğru söylersin, diye inledi. Bu alçaklar benim gözümü boyadılar. Fakir fukarayı çok incittiler, dahi incitecekler.

Gözlerinden akan yaşlar sakalına doğru sızmaya başladı. Divanda el pençe bekleyen devlet erkânına eliyle çıkın işareti yaptı. Divanhânedekiler yavaş adımlarla kapıya doğru yönelirken hepsinin aklından sadece Yunus Paşa'yı oracıkta öldürmek geçiyordu. Padişah, Yunus Paşa'ya;

-Bugün Yeniçeri Ağası niçin bulunmadı divanda, diye sordu.

Yunus Paşa alaycı bir şekilde çıkmak üzere olan veziriazamı ve vezirleri gösterdi.

-Ağa hazretleri dürülecek birkaç defter, yıkılacak birkaç ev var dediydi. O işle meşguldür herhâlde, ondan gelememiştir.

Divandakiler birbirlerine bakıştılar. Bir şeyler fısıldadılar. Telaşla çıktılar.

19.

Ali Paşa, Sarımsaklı Ovasına hâkim durumdaki tepelerden birinin en yüksek yerinde, atının üzerinde dimdik duruyor, ovada düzenli hareketlerle saf bağlayan adamlarını seyrediyordu. Rumeli'den seçtiği dört bin süvariydi bunlar. Dövüş görmüş, akına çıkmış, meydanlarda kılıç sallamıştı hepsi. Ali Paşa'nın bir sözüne canlarını verirlerdi ve şimdi onun çağrısıyla öbek öbek toplanmışlardı. Aylar önce Uğraş Çayırı'nda Şehzâde Selim'i püskürtmüş olmanın rahatlığı vardı üzerlerinde.

Karşı tarafta Tekelüler duruyordu. Kadın ve çocukları sırtlarını verdikleri tepenin yamacına toplamışlar, etraflarını arabalarla çevirip koruma altına almışlardı. Kendileri onlardan neredeyse bir fersah uzakta olsalar da bir zarar erişmesi hâlinde onlara yetişecek mesafedeydiler. Türkmenlerin sayıları beş binden biraz fazlaydı belki ama askeri bir nizam içinde değillerdi. Aralarında ellerinde kılıç, mızrak, ok ve yay ile savaşmaya hazır bekleyen çok sayıda kadın da seçilebiliyordu. Dağınık görünüyorlardı. Saf bağlamak yerine oraya buraya koşturuyorlar, kendi aralarında zaman zaman toplanıp dağılıyorlardı. Göründüğü kadarıyla zırhları yoktu hiçbirinin. Bedenlerine kılıç darbelerini savuşturacak, ok yaralarını hafifletecek keçe bile saran olmamıştı. Kaba bir dizilişleri vardı.

Sultanın divanda hem de herkesin içinde, "Şu fitneyi söndür paşa, yoksa senin derini yüzerim." deyişi aklından hiç çıkmıyordu Ali Paşa'nın. Şimdi fırsatıydı işte fitneyi söndürmenin. Yine de ona kalsa bir süre daha her şeyin alt üst olmasına izin verilmeliydi. Ne var ki hayatta hiçbir şey sırasını beklemiyordu. Zaman o kadar hızlı geçiyor ve vaziyet o kadar çabuk değişiyordu ki tam fırsatı ele geçirdik derken birden bir musibet ortaya çıkıyor ve bütün planları alt üst ediyordu. Hani, etrafta üç beş eşkıyanın dolaşmasına, ahalinin Divan-ı Hümayun'a şikâyetnâmeler yollamasına, Sultanın "Bir daha oraya gelmeli etmeyin." diye tembihnâmeler göndermesine artık herkes alışmıştı ama ne sultan geliyor ne eşkıya kaçıyordu. İşte bu durum tam da isteklerine uygundu. Sultandan ümidini kaybeden ahalinin Şehzâde Ahmet'e bel bağlaması işine yarıyordu. Ali Paşa'ya göre de Ahmet, ahaliyi bu zor durumdan kurtaracak tek kişiydi ve artık tahta geçmesinin de zamanı gelmişti. Yunus Paşa'nın divanda ileri geri konuşması geldi aklına. Bayezid Han'ın aklını çelmeye çalıştığı belliydi.

Keşke önce onun kaydını görse cesedini boğazın sularına bıraktırsaydı. Artık iş işten geçtiğine göre kendi meselesini kendisi çözecekti. Tekelülerin isyan edip Korkut'un kervanını vurmaları da işini kolaylaştırmıştı. Şimdi kendi kervanını dahi koruyamayan bir şehzâdenin kimse peşine düşmezdi. Bunlar iyiydi de Tekelülerin Anadolu Vilayetini tarumar edeceğini, Kütahya'yı yağmalayacağını tahmin etmemişti. Herkes Anadolu Beylerbeyi Karagöz Paşa'nın onları Teke Vilayetine kadar kovalayacağını sanıyordu. Her şey öyle bir zamana denk gelmişti ki kimsenin dileği yerine gelmiyordu.

-Vah Karagöz Paşa'm vah, diye söylendi. Vah Karagöz Paşa'm vah.

Tekelülerin Kütahya önünde belirmeleri aniden olmuştu. Karagöz Paşa, Şehzâde Korkut'un başına gelenleri duymuş, daha neler oluyor diye düşünmeye fırsat bulamadan binlerce Türkmen, Kütahya önlerinde ortaya çıkmıştı. Gariptir ki etrafta bu kadar korucusu, sipahisi, muhafızı, türlü türlü adamları varken neden kimse onları fark etmemişti, anlaşılır gibi değildi. Şimdi biri çıksa "Sen Anadolu Beylerbeyisin bu kadar adam senin topraklarında dolaşıyor, şehzâde kervanını vuruyor ve vilayetin merkezine kadar yürüyüp geliyor, sen ne yapıyorsun peki?" dese, ne diyebilirdi. Diyecek sözü yoktu elbette. Tüm kusur kendisindeydi. Anadolu askeriyle Türkmenleri perişan edip kellelerinden kule yapmayı aklından geçirirken şimdi hepsi ayağına kadar gelmişti. İsyanı bastırmanın payitahtta yeni kapılar açacağına şüphe yoktu.

Ali Paşa, "Acaba Karagöz Paşa'nın yerinde ben olsam aynını mı yapardım?" diye geçirdi aklından. Onun kaleden nasıl çıkmış olabileceğini, nerde savaşa tutuştuğunu tasavvur etmeye çalıştı, pek aklında da yatmadı. Kaleden elbette ki çıkmalıydı dedi kendi kendine.

Karagöz Paşa 'da öyle yapmış, Tekelü Türkmenlerinin şehre kavuştuğunu görünce hemen elindeki adamlarla karşılarına dikilmişti. Türkmenler o kadar düzensiz ve intizamsız görünüyorlardı ki askerlerine saf bağlatmaya bile gerek duymamıştı. Böylesine bir acemilik yapmayacak kadar dövüş görmüş, uğraş vermiş biriydi. Nedense o gün basireti bağlanmıştı sanki. Türkmenler düzensizdiler. O zamana kadar duymadıkları naraları atıyorlar, o zamana kadar görmedikleri bir cesaretle savaşıyorlardı. "Şah! Şah!" çığlıkları Karagöz Paşa'nın kulağının dibine kadar geldiğinde artık iş işten geçmişti. Bir kılıç darbesi onun başını gövdesinden ayırıvermişti.

Türkmenler Karagöz Paşa'nın başını bir mızrağın ucuna geçirip Kütahya sokaklarında gezdirmişti de korkudan kimse pencerenin köşesinden dahi bakamamıştı. Şehir baştan aşağı yağmalanırken karşılarında duracak kimse kalmamıştı. Türkmenler doyumluklarını alıp çekildikten sonra geriye sadece bir harabe bırakmışlardı. Evlerini, yurtlarını bırakıp dağlara çekilen ya da evlerin gizli köşelerine saklanan Kütahyalılar onların gidip gitmediğinden emin olmadığından iki üç gün boyunca başlarını çıkaramamışlardı.

Sultan Bayezid'in yeri göğü birbirine katması da bundandı. Şehzâde kervanı basılıyor, şehirler yakılıp yıkılıyor, dağ taş eşkıya yatağı hâline geliyor ama onun oğulları bunlarla uğraşacağı yerde İstanbul'a gelmek için bin türlü yol arıyordu. Onun "Bu işi çöz yoksa derini yüzerim!" diye bağırışı hala kulaklarındaydı. Artık her şeyin sonuna geliniyordu ve bu Tekelü meselesi de sadece Şehzâde Korkut'un değil, Sultan Bayezid'in de sonunu hazırlamak üzereydi. Bu tam da aradığı bir şeydi onun. Kendisine sadık adamlarıyla Anadolu'ya geçmek, Tekelüleri bertaraf etmek ve Şehzâde Ahmet'i yanına alarak İstanbul'a dönmek için bundan daha iyi bir fırsat yakalayamazdı. İşte o zaman kimse karşısında duramaz, bir fatih gibi şehre girer, doğruca Topkapı Sarayı'na yürür ve "İşte yeni sultanımız, mübarek olsun, sultanımız sağ olsun!" diye bağırır, adamlarının korkusunda herkes yeni sultana biat etmek için yarışırdı. Yunus Paşa karşı çıkardı belki ama onun da işini hemen bitirirdi. Yeniçeri Ağası da hiçbir zaman rüzgâra karşı işemezdi.

Gelişini haber vermek için Şehzâde Ahmet'e adamlar yollamış, kendisini beklemesini, şu belayı savuşturur savuşturmaz dört bin adamıyla birlikte yanına geleceğini ve İstanbul'a birlikte döneceğini müjdelemişti. Ali Paşa, kendi planını o kadar mükemmel görüyordu ki haberdar olunca Ahmet de seviniyor olmalıydı. Elbette tahta oturmasına birkaç adım kalmışken bir şehzâdenin gücünü bilmediği bir toplulukla savaşa tutuşması büyük riskti. Maazallah başına bir iş gelse bu defa Tekelü belasını savuşturmayan şehzâde diye adını çıkarırlardı. İçinden gülmek geldi. Etrafına bakındı. Arkasında duran süvarilerin dik bakışlarını görünce toparladı kendini.

Birden ovanın ortasından toz bulutu yükseldi. Birkaç atlı safların önünden kopup ona doğru geldi. Aralarında bir Türkmen esir vardı. Yanına gelince onu önüne doğru yuvarladılar. İçlerinden biri ensesinden tutup

kaldırdı; diz çöktürdü. Türkmen iki dizinin üstünde durmaya çalıştı. Ali Paşa atından inip Türkmen'in karşısına dikildi. Eliyle çenesinden tutup kaldırdı. Adamın yüzü gözü kan içinde kalmıştı. Adamların onu fena hâlde dövdüğü her hâlinden belliydi.

-Casusluk etmeye gelmişti yakaladık, dedi adamlardan biri.

Savaştan önce esir almak karşı tarafının gücünü öğrenmek bakımından çok önemliydi. Ali Paşa adamın yakalanmış olmasından pek memnun kalmıştı.

-Soruştunuz mu?

-Soruştuk, dedi içlerinden biri. Bize söylediğini size de söylesin diye getirdik.

Ali Paşa, Türkmen'in karşısında ellerini beline koyup durdu.

-De bakalım, neyin peşindesiniz?

Türkmen güçlükle başını kaldırdı.

-Şaha gideriz, kelimeleri döküldü bitkin hâlinden.

-Su verin şuna, diye seslendi Karagöz Paşa. Adamlardan biri atın kuşamına asılı duran su tulumunu alıp getirdi. Türkmen'e içirdi.

-Bayezid Han'dan başka şah mı var âlemde?

-Var… Şah-ı Merdan İsmail Bahadır Han…

Ali Paşa'nın suratı asıldı.

-Kim dedi bunları size?

-Biliriz…

-Başınızda kim var?

- Şahkulu Halife.

-Şehzâde Korkut'un kervanını niye vurdunuz?

-Yolumuza çıktı.

-Kütahya'yı niye vurdunuz?

-Aç kaldık.

-Az kalsın İstanbul'a geliyordunuz.

-İstanbul yolunu bilmeyiz. Biz Şah'a gidiyoruz… Vuruşursanız vuruşarak gideriz; barışırsanız barışarak gideriz, kimseye ziyanımız dokunmaz.

-Şimdi seni yollasam, söyler misin yolunuzdan dönün, evlerinize gidin diye.

-Söylemem… Ölsek de bu yoldan dönmeyiz.

-Kaç kişi var karşıda.

-Sayıya gelmez.

Adamlardan biri atıldı.

-Beş bin; biraz az, biraz fazla.

-Sayıya gelmeyiz.

Türkmen o kadar inançlı konuşuyordu ki Ali Paşa sözü daha fazla uzatmanın gereksiz olduğunu düşündü. Çevik hareketle atına yöneldi, sıçrayıp bindi.

-Vurun başını… Bir eksik kalsınlar, dedi.

Adamlardan biri Türkmen'in başını gövdesinden hemen ayırdı.

Ali Paşa askerlerinin kurduğu safların önüne geldi. Bir uçtan bir uca safları kontrol etti. Kılıcını öne doğru uzattı:

-Bismillah! Bismillah! Yürüyün koçlarım!

Ali Paşa'nın peşi sıra borular öttü, davullar çalındı, büyük bir gürültü koptu. Aynı anda karşı taraftan Türkmenler arasında önce bir dalgalanma meydana geldi; ardından Osmanlı ordusuna doğru müthiş bir akın başladı. Türkmenlerin çığlıklarının arasından seçilen "Şah! Şah!" sesleri Ali Paşa'nın askerlerinin "Allah! Allah" naralarıyla çarpıştı. Gökyüzü iki ordunun kaldırdığı toz bulutuyla kapkaranlık oldu. Artık ne göz gözü görüyor, ne nefesler birbirini seçiyordu. Gövdeler birbirine kavuştukça kılıç şakırtıları daha yüksek çıkıyor, mızraklar birbirine uzandıkça ölüm çığlıkları kulakları deliyordu. Okluğu boşalanlar kılıçlarına sarılıyor, kılıcı kırılanlar eline ne geçerse karşısındakinin yüzüne savuruyor, yumruğu yorulanlar tırnaklarının sivriliğine güveniyordu. Korkaklar savaş meydanında düşüyor, yiğitler gövdelerindeki ok, kılıç, mızrak yaralarına aldırmadan kaçış yollarını kapatıyordu. Oradaki herkes aynı dilde yardım çağırıyor, aynı dilde hücum ediyor, aynı dilde savaş çığlıkları atıyor ve aynı dilde küfür ediyordu. O gün dil sadece kin ve nefreti övüyor ve bir kılıcın iki yüzü gibi dokunduğu her şeyi kesiyor, savaş meydanı cesetlerle doluyordu.

Ali Paşa bütün gücüyle Türkmenlerin merkezine yüklenmiş, Şahkulu'na ulaşmaya çalışıyordu. Besbelli ki kılıç savurmaktan kolu yorulmuş, gövdesine doğru uzanan mızrak uçlarını savuşturmakta zorlanmaya başlamıştı. Geri çekilmek ve dinlendikten sonra Şahkulu'nun bulunduğu yere yeniden yüklenmek aklından geçiyorsa da geri dönme fırsatını bir türlü

bulamıyordu. Birden atından aşağı yuvarlandı. At kişnemeleri, bağırışlar, haykırışlar, ok vınlamaları, kılıç şakırtıları göğe yükselirken onun gözlerinin kararması ve atından yuvarlanması olacak gibi değildi. Atının yularının elinden boşanmış olması da garipti, hiç öyle şey yapmamıştı şimdiye kadar. Hâlbuki zinhar, kimse onu atından aşağı çekemezdi, çekildiği zaman da yuları asla bırakmazdı, atı çeker, döndürür, yeniden binerdi. Kaç savaş görmüş, kaç at çatlatmıştı altında ama bugün o gün değildi.

Böğründe bir sızı hissetti. Eliyle yokladı. Avucu sıcak kan ile doldu. Mızraklardan birini savuşturamamış, böğrüne ağır bir yara almıştı. Demek ki düşmesi bundandı. Karnına doğru yayılan acıya ve parmaklarının arasından fışkıran kana aldırmadan yerinden doğruldu, kılıcını var gücüyle havaya kaldırdı, karşıdan üzerine doğru gelen Türkmen süvarisine hamle yapacak oldu, gözleri karardı, başı döndü, toprak ayağının altından kaydı âdeta; önündeki çukurun içine yuvarlandı bu defa.

“Karagöz Paşa da böyle mi düşmüştü ola?” diye geçti aklından. Vah Karagöz Paşa’m vah!” diye inledi. Ağzı burnu toprakla doldu. Şehzâde Ahmet’i düşündü. Bekliyor muydu kendisini? Bu yaradan kurtulur muydu? Adamları nerde kalmıştı? Düştüğünü görmüş olsalar yardıma gelirlerdi mutlaka. Görmemişler miydi? Yoksa hepsi Ahmet’in yanına mı gitmişti?

Savaş meydanındaki sesler yavaş yavaş azaldı. Ali Paşa acısına aldırmadan yerinden doğrulacak oldu. Bir ayak kuvvetli bir şekilde belinin ortasına bastırdı. Bir el saçlarına yapışıp başını yukarı doğru çekti. Gözlerini araladığında bir bıçağın boynuna doğru kaydığını gördü. Sadece ince bir sızı duydu gırtlağında boydan boya, kanı boşaldı.

Başı mızrak ucuna geçirilmek için hazırdı.

20.

Zifiri karanlıktı. Gökte ay yoktu. Yıldızların ışıkları yeryüzünü aydınlatamayacak kadar sönüktü. Bozkırı çevreleyen dağlar birer kara gölge gibi gökyüzüyle birleşmiş, Türkmenlerin içinde bulunduğu düzlüğü dipsiz bir kuyuya döndürmüştü. Dere içlerine sığınmış olan söğütlerin rüzgârla çıkardığı hışırtılar hassas kulakları tedirgin ediyordu. Tepelerde zar zor seçilen ahlat ağaçlarının belli belirsiz siluetleri karanlığın tekdüzeliğini bozuyor, etrafı tarayan keskin gözlerde bazen bir kurt sürüsü, bazen bir dev ordusu gibi şekilden şekle giriyor, yanılgıya düşen nöbetçiler Osmanlı ordusunun baskına geldiğini zannedip savaş boruları çalıyor, Türkmenlerin arasından bağırış, çağırış, hay huy sesleri birine çarpışıyor, işin aslı anlaşılınca savaş gürültüsü yavaş yavaş sönüyor, sonra öbek öbek ağıtlar, feryatlar, küfürler, beddualar, yeminler, çığlıklar yükseliyordu. Bazen bir çakal sürüsü savaş meydanından ceset çalmaya geliyor, köpekler topluca o tarafa doğru havlıyor, bir kovalamaca yaşanıyor, köpek sesleri çakal çığlıklarına karışıyor, çakalların çekilmesinden sonra ovaya yine sessizlik çöküyor ve tek tük havlamaların dışında bir şey kalmıyordu. Gözler baskın korkusuyla geceyi delip geçercesine ufku tarasa da iki fersah ötede Osmanlı ordusunun yaktığı ateşlerden başka yeryüzünde hiçbir şey seçilemiyordu. Sanki bütün ifritler o düzlüğe hâkim olmuş; gecenin sabaha dönüşmesinin önüne geçmiş, ayı kapatmış, yıldızları söndürmüşlerdi. Yaz ortasının kavurucu sıcağı yerini gecenin serinliğine bırakmaya niyetli değildi ve aksine arada parlayan hay huylar, sağa sola koşturup at sürmeler, kılıç çekip karanlığa doğru koşmalar sıcaklığı daha da arttırıyordu.

Tekelü Türkmenlerinin Osmanlı ordusuyla öğleye doğru tutuştukları savaş gün batarken bitmişti. Öylesine korkunç bir vuruşma yaşanmıştı ki kimse bulunduğu yerden bir adım geriye çekilmemiş, meydan kopan kollar, kesilen başlar, yıkılan gövdeler ve akan kanlarla dolmuştu. Görenler anlatmazsa savaşın nasıl olduğu duyanların tasavvur edebileceği bir şey değildi. Kim öne çıktı, oklar nasıl yağdı, mızraklar nasıl saplandı, kılıçlar nasıl şakırdadı, hangi saflar çabuk bozuldu, orduların merkezi neresiydi, kim kiminle vuruşuyordu seçmek mümkün değildi. Yaralıları geri çekecek, ölenleri meydandan çıkaracak vakti kimse bulamamıştı. Eğer akşam olmasa kimse yerinden kıpırdamayacak, değil su içmek, nefes bile almayacaktı

safını sağlam tutmak için. İlk geri çekilme emrini de kimse vermemişti ve öyle görünüyordu ki savaş meydanına çöken karanlıktan başka galip olan yoktu. Biri dese ki şu taraf üstün geldi, yalan veya eksik söylemiş olurdu. Meydanda ne kadar cesedin kaldığını bilecek kimse de yoktu. Eşi, oğlu veya yakınını bulamayan kadınlar ikişerli üçerli gruplarla savaşın cereyan ettiği yere gidiyor, ellerindeki meşalelerle yakınlarını arıyorlardı. Bir anda bir feryat yükseliyor, sonra o yana doğru bir hareket başlıyor ve nihayet cesedin oradan çekilip alelacele defniyle sona eren koşturmaca oluyordu.

Şahkulu göğsünün ortasına saplanan okun acısıyla nefes alamayacak durumdaydı. Bunca uğraşın, bunca yolun, bunca vuruşmanın ardından bu ok tam da saplanacağı yeri bulmuştu sanki. Türkmen kocaları dibeklerde dövdükleri türlü otları yaranın üzerine bastırsalar da hiçbir ilacın ona çare olmayacağını hissediyordu. O an sadece Şah'ın eteğini öpmeye nail olmadan öleceğini düşünüyor, sırf bu yüzden göğsüne saplanan bu oku atana lanetler okuyordu.

Hâlbuki her ne olursa olsun şahın eşiğine varmalıydı. O muhakkak bu gelişten memnun olacak, kendi elleriyle hilatler giydirecek ve halifeleri arasında en makbul yere oturtacaktı. Ona doğru keyifle bakıp "Bütün Tekelü geldi mi?" diye sorduğunda "Bizden önce gelenler mübarek yüzünüzü gördü, şimdi size mutî olanlarla biz de geldik, lakin Tekelü'nün hepsi yüce dergâhınıza sadık değil." diye utana sıkıla cevap verecekti. Şah, "Yaaa, niye?" diye ısrar ederse, "Teke Vilayeti bir ulu vilayettir. Orda dağlar yüksek, yollar sarptır. Her dağın ardında bir oymak yaylar. Bizim vilayetten ta Adana'ya kadar Türkmen dolanır. Ulu dergâhın halifeleri her yere erişemedi. Biz kulunuz babam Hasan Halife'nin yetiştirmesiyiz. Bizden öncekiler yüce eşiğinize zaten gelmişti. Amma şahım diliyorsa ki hepsini dergâha topla, hepsi Türkmen'dir, onların dilinden bir tek biz anlarız, gider getiririz, yoluna kurban olduğum." diye cevabını hazırlamıştı bile.

Belki de "Biz Azerbaycan'da, Maveraünnehr'de, Bağdat'ta, Herat'ta dövüşürken siz nerdeydiniz, niye geç geldiniz?" diye hesap soracak, sitem edecekti. O zaman, "Biz her zaman hazırdık, haber bekledik." diyecek; kâni olmazsa ayağına kapanıp "Bizi çağırmadınız ama biz yine kalkıp geldik, bırak senin yolunda biz de savaşalım, bırak senin uğrunda biz de ölelim." diye yalvaracaktı. Öyle ya, onun yolunda ölenlerin hikâyelerini az dinlememişti. Şimdiden sonra Tekelü'nün hikâyesini herkes dinleyecekti.

-Ali Kulu’nu çağırın, diye inledi.

Ali Kulu başucundaydı.

-Buradayım, dedi.

Onu yanında görünce sevindi. Ali Kulu kendi yetiştirmesiydi. Babasından öğrendiği her şeyi, sufilik adabını, Kızılbaşlığın en ince hususiyetlerini o da ona öğretmişti. Şimdi sorsalar bir bir anlatabilirdi Şeyh Safiyüddin’i, Şeyh Cüneyt’i, Şeyh Haydar’ı, yoluna baş koyduğu, ayağının tozu için ömrünü verdiği Şeyh İsmail’i.

--Ali Kulu, kurban olduğum şaha anlat hikâyemizi, diye fısıldadı.

Şaha anlatılacak çok hikâyesi birikmişti. Ah kendisi sağ salim varabilseydi. Babasını anlatırdı ilk evvela. Yıllarca bir mağarada çile dolduruşunu, sonra çıkıp irşada başlayışını anlatırdı. Erdebil’den gelen halifelerin yolunu gözleyişlerini de anlatırdı elbette. Halifenin geldiğini görünce bütün obanın ayaklarını vurarak, türküler söyleyerek onu karşılayışlarını, akşam olunca onun yanında getirdiği Buyruk’un heyecanla okunuşunu.

Çok şey vardı anlatacak. Mesela babası Hasan Halife’den de uzun uzun bahsetmeliydi. Onun Şeyh Haydar’dan gelen on iki dilimli kızıl başlığın etrafına beyaz destar sararken nasıl bir vecdile “Şah! Şah!” diye inlediğini. Şeyh Cüneyt’e öldü dediklerinde babasının nasıl kızdığını; Şeyh Haydar’a öldü dediklerinde çılgına döndüğünü de anlatabilirdi mesela. Şeyh İsmail, Tebriz’e yürüyor diye duyduklarında nasıl yerlerinde duramadıklarını. Her gün bir kişiyi tepenin üzerinde nöbete bırakıp Şah’tan haber getirecek kişinin yolunu nasıl gözlediklerini, gelen giden olmadıkça nasıl üzüntüye boğulduklarını, kendileri yola çıkmak için nasıl hazırlandıklarını da.

- Nasiptir inşallah, dedi Ali Kulu.

-Böyle bir gecede yola çıktık, nasibe bak ki yine gece yolun sonuna geldik.

-Gece ne kadar karanlık olursa olsun sabahtan ümidi kesmeyin diye sen öğrettin, şimdi böyle mi diyorsun.

-Yok, yok… Bilirim ben, bu başka. Bu ok beni öldürür, sabahı göremem belli. Şimdi Tekelü’ye halife sen ol. Seni severler, sana güvenirler. Daha fazla kırılmadan onları şahın eşiğine eriştir.

-Halife yorma kendini…

Şahkulu, gücü yetse Ali Kulu’na başka şeyler de söyleyecekti ama başını sağa sola kıpırdatacak kadar da kuvvet bulamadı kendinde. Göz kapakları yavaş yavaş ağırlaştı. Günlerdir uyumamıştı. Şimdi derin bir uykuya kendini bırakabilirdi. Sebebini bilmiyordu ama Ali Kulu onu sürekli sarsıyordu. Ona artık yapma, birazcık uyuyayım diyecek oldu, dilinden istemsizce “Şah” kelimesi dökülüverdi. Bütün vücudu gevşedi, öylece kaldı.

Önce bir Türkmen kadının çığlığı yükseldi karanlığa doğru. Sonra çığlıklar, feryatlar, ağıtlar birbirine karıştı. Kalabalığın ortasından büyük bir ateş parladı, her taraf aydınlandı. Türkmen beyleri sırayla gelip Ali Kulu’na sarıldılar, el öptüler, baş bağladılar.

Sabahın ilk ışıkları tepelerin üzerine vurmaya başladığında Osmanlı ordusundan gönderilen öncüler geceleyin Türkmenlerin bulunduğu yerde yanan büyük ateşin artık sönmeye yüz tutan küllerinden başka bir şey bulamadılar. Tekelüler geride hiçbir şey bırakmadan çoktan uzaklaşmışlar Erzincan yolunu tutmuşlardı bile.

Osmanlı orduları “Tekelü isyanını bastırdık, Şahkulu’nu öldürdük.” diye övünebilirdi lakin buna İstanbul’da inanacak kimse bulabilirler miydi, orası belli değildi.

21.

Solak Pîrî bir yandan atını dörtnala sürüyor bir yandan olanca gücüyle bağırıyordu. Peşinden gelen beş altı atlının ona yetişmesi mümkün değildi.

Şehzâde Ahmet ardından sürüklediği on binden fazla adamıyla Üsküdar'ın sırtını yasladığı tepenin üstüne ulaşmak üzereydi. Buradan İstanbul en güzel hâliyle görünürdü. Otağını oraya kuracak ve İstanbul'da kendisi için yapılan hazırlıkları yönetecekti. Hatta tahta oturacağı sırada dağıtacağı bahşişin hesabı bile yapılmaya başlanmıştı. Ali Paşa'nın ölümünden sonra Veziriazam olan Ahmet Paşa'yı şimdilik yerinde tutabilirdi; Anadolu'ya kimleri göndermeliydi? Hem Karagöz Paşa'nın yerini dolduracak bir adam bulmalıydı hem de Ali Paşa'nın. Şeyhülislamlık için Sarı Hoca iyi bir tercih olurdu. Onun zaten kendisi hakkında güzel sözler söylediğini duymuştu, sözünden çıkmazdı. Tacizâde'yi de nişancılıkta bir süre daha meşgul ederdi. Devlet umurunu bilen üç beş kişiden biriydi o. Kazasker Efendiler zaten onun yanındaydı, değiştirmeye gerek yoktu. Kim kaldı geriye? Ağabeyi Korkut. Teke Vilayetini yine ağabeyi Korkut'a verebilirdi, onu ikna etmesi ve bir vilayette tutması kolaydı ama Selim'in çaresine bakmalıydı; üstelik oğlu Süleyman'ın Kefe'den bu yakaya hiç gelmemesi lazımdı. Selim'e "Semendire Sancağı verildi razı olmadı." dedi kendi kendine. O zaman Kırım'dan bu tarafa geçirmemeli. Rumeli'ye en has adamlarını beylerbeyi, sancak beyi yaparsa bu da mümkün olurdu. Selim birkaç yıl sağda solda dolaşır sonra o da vazgeçerdi. Kim bilir belki de bir dövüşte ecel kafesi kırılır, ömür kuşu uçup giderdi.

Güvenmediği adamları aklından geçirdi. Yunus Paşa gözünün önüne geldi. Ah, önce onun defterini dürmeli, cesedini köpeklere atmalı, kellesini de bir mızrağın ucunda sokak sokak gezdirmeliydi. Her şeyin başında o vardı. Babası onu İstanbul'a çağırmışken, "Tekelü belasını Şehzâde Ahmet çözüp öyle gelsin." diyen de Ali Paşa gibi namlı bir yiğidi kışkırtıp Anadolu'ya gönderen de oydu. Ali Paşa'nın tez canlı olduğunu, bir süre İstanbul'dan uzakta kalması gerektiğini biliyordu elbette. Selim'in ordusu dağılmışken askerlere kovalatmayan da oydu muhakkak. Yetmezmiş gibi sağda solda Tekelü'nün hakkından gelemeyen bir şehzâdenin sultan olunca arkasından kimse yürümez diyesiymiş. Sultan Bayezid'e de bunu

fısıldamıştır mutlaka. Hepsi bir yana bu söz dahi onun başını omuzlarından ayırmak için yeterdi. “Ah o Yunus.” diye iç geçirdi. “Ah o Yunus… Şimdi hangi dolabın arkasında bakalım?”

Solak Pîrî o kadar hızlı bir şekilde ona doğru geliyordu ki bir felaket haberi getirdiği muhakkaktı. “Bir tane kayık bile…” gibi bir şeyler duydu gürültüler arasında. Zihni allak bullak oldu.

-Ne kayığı, ne tanesi, dedi yanındakilere şaşkınlıkla. Solağın çığlıklarını anlamaya çalıştı. Askerlerin gürültüsü o kadar fazlaydı ki duyması mümkün değildi.

-Ne diyor bu, diye bağırdı etrafındakilere.

Aslında onlar da hiçbir şey anlamamışlardı. Herkes şaşkın birbirine bakıyor, başıyla gözüyle ne oluyor der gibi soruyorlardı. Birkaç atlı “Ne oluyor?” diye bağırarak Solak Pîrî’ye doğru sürdü. Solak Pîrî onların atlarının arasından hızla geçti. Ahmet’in önüne geldi. O kadar telaşlıydı ki atından inip efendisine saygı göstermeyi aklına getiremedi. Deniz tarafını göstererek,

-Bir tane kayık bile bırakmamışlar bu yakada, bir tane kayıkçı bile kalmamış, diye bağırdı.

Ahmet, Solak’ın yakasına yapıştı;

-Ne diyorsun sen be?

-Bir tane kayık bile yok bu yakada… Bir tane sandal bile yok… Bir tane kütük bile kalmamış, diye döktü kelimelerini nefes almadan, soluğunu toparlamadan.

Ahmet beklenmedik bir sakinlikle adamlarına işaret etti.

-Gidin bakın neymiş?

Birkaç atlı yeniden Üsküdar’a doğru at sürdü. Bir yandan ordu Maltepe düzlüğüne yerleşmeye çalışırken diğer yandan huzursuz bir bekleyiş başladı. Solak Pîrî’nin anlattığına göre dün gece Üsküdar’a gelen adamlar kayıktır, sandaldır, yüzen ne varsa ya karşı kıyıya çektirmiş yahut parçalayıp kullanılamaz hâle getirmişler. Bu yetmezmiş gibi ne kadar kayıkçı varsa onları da yanlarında götürmüşler. Öyle ki karşı kıyıya geçmek için ta Karamürsel’den, İznik’ten kayık getirmek ya da tersane ustaları bulmak, kayıklar inşa ettirmek gerekirdi.

Biraz sonra Üsküdar’a keşfe giden adamlar da döndü. Solak Pîrî’nin anlattıklarından eksik kalanları da onlar tamamladı. Güya Üsküdar ahalisi

de biz sultanların işine karışmayız diyorlarmış; yani onlardan karşı kıyıya geçmek için bir ip dahi almak mümkün değilmiş.

Ahmet o an bir suçlu bulsa, herhâlde kendi elleriyle parça parça ederdi. Adamların yanından ayrılıp tek başına Üsküdar'ın sırtını yasladığı tepeye doğru yürüdü. Oğlu Murat ardınca gelecek oldu, eliyle yerinde kal işareti yaptı. Yavaş adımlarla onu takip eden solak Solak Pîrî'ye ise ses çıkarmadı.

Vakit ikindiye yaklaşmıştı. Güneşin İstanbul ufkunda yavaş yavaş eridiğini seyretme zamanıydı. Geride bıraktığı ordusu yerleşmesini tamamlarken o da tepeye vardı. İstanbul bütün görkemiyle birkaç bin metre ilerde duruyordu ve anlamadığı bir şekilde ulaşması imkânsız hâle gelmişti. Hâlbuki babası Sultan Bayezid dâhil, herkes şu anda onu bekliyor olmalıydı. Mektuplar gönderip çağıran, adamlar gönderip "Sultanımız Efendimiz sizi payitahta bekliyor." diyen onlardı. Şimdi ne olmuştu da birden bütün ulaşım vasıtaları ortadan kaldırılmış, karşısına denizden bir hisar çekilivermişti. Kıyıya doğru uzanan Topkapı Sarayı'nın dış duvarları sanki denizle birleşmiş ve içeri girmeyi bekleyen Ahmet'in önünde İskender seddi gibi yükselip aşılmaz hâle gelmişti. Ah Ali Paşa, şimdi olmalıydı işte. Tam da gerek olduğu zaman bu zamandı. Adam toplayıp Tekelü üzerine yürüdüğü haberini alınca İstanbul'u bıraktığı için ona çok kızmış ve hemen adamlar yollayıp derhal payitahta dönmesini istemişti ama ulak varıncaya kadar Ali Paşa savaşa tutuşmuştu. Tez canlılığı yüzünden hem kendi hayatını teslim etmiş hem de çok sayıda adamını kırdırmıştı. Şimdi ona ihtiyacı vardı, hem de tarif edemeyeceği kadar çok.

-Solak, ne oldu böyle, sen çözdün mü?

-Bilemedim.

Bilemezdi o. Taht meseleleri reaya fukarasının bir kalemde anlayacağı, bir surette çözeceği işler değildi. Daima oyun içinde oyun çıkardı ve son raddeye kadar kimin sultan olacağını kimse kestiremezdi. Yine de zor oyunu bozardı. O da bu zamana kadar nasıl beklediyse, yine bekler, elinde avcunda kalan son parasıyla İznik'te, Karamürsel'de gemiler yaptırır yine karşı yakaya ulaşmanın bir yolunu bulurdu. Şimdi atlarını denize sürecek hâlleri yoktu.

Şehzâde Ahmet ve Solak Pîrî bir süre sessizce İstanbul'u seyrettiler. Her nedense ikisinin de damağı kurumuş, boğalarından tükürük bile geçemez olmuştu.

Güneş, İstanbul ufkunu kızıla boyamış, tepelerin ardından yavaş yavaş kaybolmaya yüz tutmuştu ki birden şehrin birkaç yerinde dumanlar belirdi.

-Yangın var, dedi Solak Pîrî dumanların çıktığı yeri göstererek.

Sonra başka evlerin çatılarından dumanlar yükseldi. Şehirden yankılanan bağırış çağırışlar, yanan evlerin dumanlarına karışıp göğe yükseliyor; ta Üsküdar tepelerinden duyuluyordu.

İstanbul yanıyordu.

22.

-Bayezid Han, taht-ı âliyi emanet etmek arzusuyla sizi İstanbul'a çağırıyor sultanım, dedi Yayabaşı iki büklüm olarak. Sonra yavaş yavaş ilerleyip şehzâdenin eteğinin dibine kadar geldi. Koynunda sakladığı mektubu çıkardı, öpüp başına koyduktan sonra ona doğru uzattı.

-Sultanım, diye fısıldadı.

Başkası olsa bu sözler karşısında oracıkta dilini yutar, heyecandan pat diye düşer, ölürdü. Ne var ki Selim sanki bu müjdeyi çoktan öğrenmiş gibi hiç aldırış etmedi. Mektubu aldı. Yavaş hareketlerle açtı, göz ucuyla tuğrayı inceledi. Mektubu okudu;

-Nasibimizde ne varsa o olsun, dedi.

Büyük çadırda bir sıra dizilmiş olan adamları onun sözlerini duyunca o kadar heyecanlandılar ki yüz bulsalar "Padişah'ım çok yaşa!" diye bağıracaklardı. Ne var ki Selim'in çatık kaşlarında henüz yumuşama belirtisi olmadığından herkes kendisini tutuyordu.

O artık her şeyin bir pamuk ipliğine bağlı olduğunu biliyordu. Şehzâde Ahmet'in İstanbul'a yürüdüğünü, Maltepe'ye kadar gelip ordusunu kondurduğunu ve lalasını önden gönderip gerekli tedbirleri aldırmak istediğini öğrenir öğrenmez en güvendiği adamlarını süratle İstanbul'a, Yunus Paşa'ya yollayıp kendisi ulaşıncaya kadar İstanbul'a bir tilkinin bile girmesine fırsat vermemelerini tembih etmişti. Öyle bir zamana gelinmişti ki şehre önce giren tahtın sahibi olabilirdi.

Yunus Paşa, aylardır beklediği haber ulaşır ulaşmaz gizlice Yeniçeri Ağasıyla buluşup alınacak tüm tedbirleri ve yapılacak bütün işleri görüşmüş, karşı kıyıdaki bütün kayıkların sessizce ortadan kaldırılmasını ve bir marangoz dahi bırakılmamasını emretmiş, lazım olan yerlere casuslarını yerleştirmişti. Ertesi sabah hiçbir şey olmamış gibi divana katılmış, Yeniçeri Ağasını da işaret geldiğinde harekete geçmesi için yeniçerilerin başında bırakmıştı. Payitahtta yeniçeri demek saray demekti. Kim ki yeniçerilere hâkim olur aslında devlete hâkim olmuş sayılırdı. İşi sadece askerlik olan on bin adam otoritenin en büyük dayanağıydı ve onların da sadakat duydukları tek nesne ikballerinin ve canlarının sahibi olan devlet idi. Devlete sadakatle bağlı oldukları sürece ikballeri daim olurdu. Ancak her güç sahibinde olduğu gibi onlar da varlıklarının sebebine hâkim olmayı

seviyorlar, tahta geçecek şehzâdenin tayininde ellerinde tuttukları gücü kullanmayı ihmal etmiyorlardı.

Yeniçeri Ağası güngörmüş biriydi. Sadece savaş sanatını değil devlet umurunu da çok iyi biliyordu. Aylar öncesinde bir gece vakti Yunus Paşa, konağına gelince işin hangi raddeye varacağını kestirmiş ve onunla kader birliği yapmaya karar vermişti. Şimdiki hâlde Yunus Paşa'nın bir işaretini bekler hâldeydi ve o işaret de nihayet gelmişti. O gün kendisi İstanbul'un bütün sokaklarını tutmakla meşgul olurken Yunus Paşa da saraydakileri idare edecekti. Divan'da Yeniçeri Ağası niçin gelmedi diye sorulduğunda Yunus Paşa'nın kimsenin düşünmesine fırsat vermeden atılıp "Yoldadır." deyişi bundandı.

O gün, hiç beklenmedik hadise Şehzâde Ahmet'in Üsküdar'a kadar yaklaşmasıydı. Ağa bunu öğrenince bir başka yol mu bulundu diye kaygıya kapılmıştı. İşte tam da bu sırada Yunus Paşa'dan "Evlerini başlarına yık." emri gelince yeniçerilere harekât emrini vermişti. Onlar da daha önceden kararlaştırıldığı üzere, Ahmet'i destekleyen yeni Veziriazam Hersekzâde Ahmet'in, Vezir Koca Mustafa Paşa'nın, Kazasker Abdurrahman Efendi'nin Şeyhülislam Ali Efendi'nin, Nişancı Cafer Çelebi'nin ve daha başka pek çok kişinin evini yağmalamış, bazı evleri de ateşe vermişlerdi. Bu hengâmede Şehzâde Ahmet'in birkaç gün önce İstanbul'a gönderip işleri düzenlemesini istediği lalası da yakalanmış, iyice hırpalandıktan sonra bir mahzene atılmış, ertesi gün de ibret olsun diye şehzâdesinin yanına geri yollanmıştı. O gece İstanbul'un her yanında "Selim'i isteriz!" sesleri yankılanmıştı.

Bununla kalsa neyse, yeniçeriler ertesi gün Bab-ı Hümayun önünde toplanıp devlet erkânın evlerini yağmaladıkları yetmiyormuş gibi azillerini de istemişler, padişah da mecburen hepsini azletmişti. Zavallı Hersekzâde, veziriazamlığının keyfini süremeden yerini Koca Mustafa Paşa'ya bırakmak zorunda kalmıştı. Koca Mustafa Paşa ise Cem Sultan kavgasında Bayezid'e verdiği desteğin hatırına azilden kurtulmuştu. Artık geriye bir tek Sultan Bayezid'in Selim'in İstanbul'a çağrılması hususunda ikna edilmesi kalmıştı ki her tarafta "Selim'i isteriz!" çığlıkları atılırken direnecek gücü yoktu. Bütün yeniçeriler saray kapısına dayanmıştı artık. Yapılacak en doğru iş adamlar yola çıkarıp Selim'i İstanbul'a davet etmekti.

Selim elindeki mektubu tekrar tekrar okurken Yayabaşı sözüne devam etti;

-Sultanımız şimdi sizi çağırır, gelsin ahali zarar görmeden bu fitneyi söndürsün der.

Selim şüpheli bir tavırla sordu;

-Peki, Şehzâde Ahmet'ten ne haber?

-Onun olan biteni duyunca Karaman'a doğru çekildiği söyleniyor.

-Siz görmediniz mi?

-Yok, görmedik, duyduk. Bu günlerde karşıya da bu yakaya da bir sinek dahi uçamıyor.

Selim bir süre sessiz kaldı. Oradakilere,

-Ağaları ağırlayın, rahat etsinler, dedi. Eliyle çadırın kapısını işaret etti. Herkes sırayla çadırdan çıktı.

Halimî Çelebi, Selim'in elinden mektubu aldı; heyecan içinde okudu. Her satırında âdeta tir tir titriyordu. Mektubun sonuna gelince Selim'in eteğini öpmek için hamle yaptı.

-Mübarek olsun, müsaade edin sultanlığınıza ilk biat eden ben olayım.

Selim omuzlarından yakalayıp yukarı çekti.

-Üstad, payitahta çok yol var.

İstanbul'a birkaç fersah ötedeydiler ama payitahtın yolunun henüz uzun ve uzak olduğu doğruydu. Sultan Bayezid'in Ahmet'i çok sevdiğini, onu tahta geçirmek için İstanbul'a davet ettiğini duymayan kalmamışken bütün bu olup bitenin bir hile olmadığını nereden bilebilirdi. E, Ahmet'in ordusuyla payitahta bu kadar yaklaşmışken birdenbire Karaman'a çekilmesi kendisinin yakalanması için bir tuzak olamaz mıydı? Öyle ya, bu tür hileler her zaman yapılırdı ve bir yolla ikna edilip saraya davet edilen şehzâdeler bir daha dışarı çıkamazlardı. Selim, Halimî Çelebi'ye verdiği mektubu geri aldı. Açtı, tuğrayı dikkatle inceledi.

-Babam Sultan'ın tuğrası olduğundan şüphe yok, diye mırıldandı. Halimî Çelebi'ye döndü;

-Uğurlu Mehemmed'in hikâyesini duymuş muydun, diye sordu.

Halimî Çelebi duraksadı. Yüzü ekşidi. Selim devam etti;

-Dedemiz merhum Sultan Fatih'in yanına sığınmıştı. O yavrucağa da elçiler gelmiş Tebriz'den. Hasan Padişah öldü, gel Akkoyunlu tahtı seni

bekler demişler. Hatta casusları görsün de haber yetiştirsin diye güya Hasan Padişah için bir de cenaze merasimi yapmışlar, ağlamışlar, sızlamışlar. Uğurlu olanı biteni duyunca kanmış, bizden kimseye akıl danışmadan Tebriz'e varmış. Sarayda bir de ne görsün, babası tam da karşısında duruyor. Şaşkınlıktan kaçmayı dahi akıl edememiş.

-Duydum hepsini.

-Biz de böyle bir tuzağa düşmeyelim.

Halimî Çelebi elini Selim'in omuzuna koydu.

-Oğul, şimdi öyle bir zaman oldu ki artık dönersen kimse hile sezdi döndü demez, korktu da döndü der; ardına on defa yüz bin asker toplasan bir daha İstanbul'un ufkunu bile göremezsin. Yola çıktık artık. Sonun nereye varacağını düşünecek hâlde değiliz.

-Alâ… Yolumuzu kendimiz seçtik. Velev ki hepsi tuzak olsun, dönmek yok.

- Bir husus daha vardı.

-Neymiş?

-Şehzâde Korkut adam yollamış, konuşmam lazım demiş.

-Korkut Ağam benimle konuşacaksa arada adama ne hacet var? Hemen ne icap ediyorsa onu yapalım.

Halimî Çelebi memnun bir şekilde çadırdan çıktı. Selim bir süre daha bekledi, şu birkaç aydır yaşanan olayların hepsini gözünün önüne getirdi. Bundan sonra olacak her ne ise düşünmemeye çalıştı.

23.

1512 yılının kışı henüz çıkmış sayılmazdı. Nevruz'a birkaç gün kalmış, toprak yavaş yavaş ısınmaya başlamıştı ama çoğunlukla karla karışık yağan yağmurlar yüzünden çiçeklerini henüz yeryüzüne salmamıştı. Yine de tepelerin kuzey yamaçlarında birer beyaz leke gibi duran kar kümelerinin dışında kışa dair izler hızla siliniyordu. O lekeler de bugün yarın esecek olan lodosla bir anda kaybolup giderdi.

Vakit öğleyi geçiyordu. Güneş tepedeydi ama hava soğuktu. Ovada en az otuz bin asker, bir o kadar at, bunlara yem ve yiyecek taşıyan yüzlerce araba, yük taşıyan yüzlerce katır, merkep, deve düzenli bir biçimde yol alıyordu. Bazen birkaç araba birden çamura saplanıyor, bir hay huy arasında bataktan kurtarılıyor ve yeniden yola devam ediyorlardı. Bunlar Şehzâde Selim'in ordusuydu ve İstanbul'a doğru ilerliyordu.

Şehzâde Korkut kürküne iyice sarılmış, bulunduğu tepenin üzerinden, İstanbul yönünde ilerleyen Selim'in ordusunu izliyordu. Atı soğuğun tesiriyle zaman zaman hareket etse de uzaktan görenler onun hiç kıpırdamadan durduğunu sanırdı. Yanındaki adamlarını Selim'e gönderip tek başına görüşmek istediği haberini yollamış, bulunduğu tepeyi tarif etmelerini tembihlemişti. Eğer Selim adamlarının sözünü kabul edip gelirse en son annesiyle birlikte Trabzon Sancağına gönderilirken gördüğü kardeşiyle yıllar sonra yeniden karşılaşacaktı. Onunla ilgili neredeyse hiçbir şey hatırlamıyordu. Birlikte büyümemişlerdi. Belki bu yüzden sevgiye ve hasrete dair içinde hiçbir şey taşıyamamıştı. Belki de sırf kardeşi olduğu için, yıllarca taht-ı âlide en büyük rakibi olduğunu düşünmüş ve sadece düşmanlık beslemişti. Zihnini yokladı, hayır şimdi düşmanlık da duymuyordu. Onu kucaklar mıydı, sever miydi, yüzüne bakar mıydı bilemedi. Onun çok sert tabiatlı, haşin, yavuz biri olduğunu duymuştu. Devletin bekası için herkesin yavuz bir sultan aradığı zamanda sanki beklenen adam olup çıkıvermişti ortaya. Kendisinden daha savaşçı, Ahmet'ten daha zekiydi. Kendisinde olmayan hasletlerin onda olmasını kıskanması gerekirdi ama içinden zerre kadar kıskançlık duygusu geçmiyordu.

Selim'in ordusundan bir atlının kendisinin bulunduğu yere doğru hareketlendiğini gördü. Mesafenin uzaklığından kim olduğu tam

anlaşılmıyordu. Yine de atın vakarlı adımlarından ve sürücüsünün heybetli duruşundan gelen kişinin Selim olması lazımdı. Öyle ya, onun tek başına gelmesini istemişti. Atını yavaş yavaş onun tarafına doğru hareketlendirdi. İlk ne diyeceğini, söze nasıl başlayacağını kestirmeye çalıştı. Zihni karmakarışıktı. Şimdi bütün buhranlarını bertaraf etmeye doğru sürüyordu atını. Yıllar öncesinden kalan, içini kemiren, yüreğini, kalbini, beynini yiyen, parmak uçlarını karıncalandıran şeyden kurtulmak istiyordu. Peki Selim tanıyabilecek miydi kendisini?

-Ben Korkut, diye mırıldandı kendi kendine. “Ben Korkut! On yedi yaşında Devlet-i Âliye sultanı, kırk yedisinde şehzâde. On gün sultan, otuz yıl şehzâde. İlk kokusunu aldığımda celladın on yedi bayram geçmişti ömrümden.

Atam Mehemmed Fatih herkes benden korksun diye mi koymuştu adımı? Eğer öyleyse ne büyük yanılgı… Hiç söylemedim, hiç belli etmedim ama ben korktum herkesten.

Atam Mehemmed Han’ın vefatını duyunca korktum önce. “O bile ölürmüş.” dedim kendi kendime. Sonra tuttular kolumdan tahta oturttular, “Sultan sensin.” dediler. Bu defa tahttan korktum, amcam Cem’den korktum. Beni tahta oturtanların yine beni tahttan indireceğinden korktum. Öyle ya, ben çocuk, babam Bayezid Han İstanbul’a ulaşınca tahtını verecektim. “Ya sen tahta alışırsan?” diye fısıldadılar kulaklarıma, “Ya Bayezid Han da senden korkarsa? O zaman başını gövdenden ayırır bakmaz gözyaşına.” diye fısıldamaya devam ettiler. Tövbe bismillah dedim ilk duyduğumda ama her kim fısıldıyorsa bunu, vurun kellesini diyemedim. Bir fitneyi öldürmekten de korktum.

Öldüremediğim fitne sürekli ayağıma dolandı. Ben kaçtıkça ardımdan geldi. Ben uzaklaştıkça meclisime girdi. Ben dövüştükçe soframa oturdu. Hâlbuki bir oğlum yoktu. Taht için ne büyük bir engel bir şehzâdesi, soyu devam ettirecek erkek evladı olmamak! Bunu bildikleri hâlde niçin yakamdan düşmediler ki?

O kadar karmaşıktı ki her şey. Bir gemiye binip uzaklaşınca kurtulacağımı umdum bu fitneden. Sanki bilmiyor muydum o gemiye ayak basar basmaz tahtın da tacın da bir daha bana müyesser olmayacağını; başka bir sultanın eteğini öpen şehzâde bizim sultanımız olamaz diye kulaktan kulağa fısıldayacaklarını? Biliyordum tabi. Hâlbuki bu benim için

fırsattı. Kurtulurum sanmıştım, elimi hanedan kanına bulaştırmaktan. Kendi köşemde kalacaktım, kimseye ziyanım dokunmayacaktı. Olmuyor; bu defa benim kanım dert oluyor. Benim kanımda herkesin eli!

Her sabah uyandığımda içimde derin bir boşluk hissediyorum. Sebebini sadece benim bildiğim bir boşluk. Otuz bahardır orada duruyor, otuz bahardır yüreğimi acıtan zehirli bir hançer gibi her sabah batıyor, her gece batıyor. Yüreğimi susturmak için ne lazımsa yaptım, olmadı. Şimdi kimseden ve hiçbir şeyden teselli aramıyorum. Sadece uçsuz bucaksız hatıralarımla kendimi avutabilirim. Tek üzüntüm bütün olan bitenin bir daha asla yaşanmayacak olması. Biliyorum ki bu son artık ve ben şimdi sona yaklaştım. İnsanın ölümünü bilmesi dahi bu kadar acı vermiyor ve ben sessizce acı çekmekten başka ne yapabilirim ki bu merhametsiz son karşısında. Sonra bir gün diyecekler, camdaki buğu gibiydi her şey, bir varmış bir yokmuş, bir varmış hiç yokmuş. Korkut da geldi geçti bu devrandan.

Hep ya erkendi diye düşündüm ya da çok geç. Hâlbuki tam zamanıymış. Ne eksikmiş ne fazla. Belki insan ömründe yaşanması gereken her ne varsa oymuş yaşadıklarım. Ben istedim, ben arzuladım, ben yaşadım ama ben bitiremedim. Boğazımdaki son ilmeği ben sıkamadım. Kendi celladım olmayı beceremedim, korktum.“

-Kardaş, diye fısıldadı rüzgâr. Aldırış etmedi.

-Şu an ve bundan sonra sadece merhamete ihtiyacım olacak; bir yudum su gibi son bir nefes gibi bir merhamet. Bir şehzâde olduğum için değil, merhamete muhtaç bir insan olduğum için. Ömrümü ailemle tamamlayabilmek için birazcık merhamet. Kim bilir o zaman belki kendimi ilk defa insan gibi hissederim. Söylesene kuzum, Osmanoğlu’nun sarayında doğmuş olmaktan başka ne suçum var benim? Bir insan sarayda doğamaz mı?

- Korkut ağam, diye gür bir ses yükseldi.

Korkut irkildi. Selim, tam karşısında durmuş, sanki bütün düşüncelerini okumuş gibi kendisine bakıyordu. Yoksa az önce zihninden geçenleri sayıklamış mıydı? Yanına kadar gelmiş olmasını nasıl da fark etmemişti.

-Kardaş hoş geldin, safa getirdin, sultanım kardaş, dedi heyecanla atını Selim’e doğru yaklaştırıp.

-Safa buldum, dedi Selim sakince.

İkisi de aynı anda atlarından indiler, birbirlerine sıkıca sarıldılar, birbirlerini kokladılar. Başlarını omuzlarından kaldırmadan öylece kaldılar. İyi ki yanlarında kimse yoktu; değilse Devlet-i Âliye'nin iki büyük şehzâdesinin ağladığını herkes görürdü.

Sonra her ikisi de atlarına binip tepelerin üzerine doğru yavaş yavaş sürdüler. Aralarında konuşacakları çok şey vardı; bilhassa Korkut'un söyleyecekleri Selim için çok önemliydi ve her ikisi de sanki bu günü bekliyordu.

24.

İstanbul’un görmüş geçirmiş bütün yaşlılarını bir araya getirip en zorlu kışın ne zaman yaşandığını sorsalar herhâlde hepsi bu yıl derdi. 1512 yılının Nisan ayı da onları haklı çıkaracak sertlikte geçiyordu. Nevruz geride kaldığı hâlde mevsim sanki dönmemekte direniyor, baharın değil kokusu kendisinden bile haber gelmiyordu. Devlet-i Âliye’nin kış boyunca donmuş olan bütün sıkıntıları, belaları, kavgası, dedikodusu, entrikası, sevgisi ve nefreti gelip Nisan ayında düğümlenmiş, çözülmeyi bekliyordu.

Günlerdir İstanbul’u kasıp kavuran isyan ve tuğyan hâli o gün yerini derin bir sessizliğe bırakmıştı. Evlerin pencerelerinden sarkan meraklı başlar sokağı gözetliyor, tanıdık olsun veya olmasın ilk görünen kişiden son duruma dair sorular soruyordu. Kimsenin ne olup bittiğinden haberi yoktu. Cesareti olanlar sarayın bulunduğu yere doğru telaşlı adımlarla yürüyor, bir duvar veya çatı üstü bulunca hemen yerleşip olacakları izlemeye çalışıyordu.

Topkapı Sarayı’nın büyük kapısına doğru uzanan yolun iki tarafına binlerce yeniçeri dizilmişti. Hepsi kılıçlarını havaya doğru kaldırmış, yolun üzerinde âdeta kılıçtan bir tünel oluşturmuştu. Soğuktan moraran yüzlerine ve artık neredeyse uyuşmaya başlayan kollarına aldırmadan bekleşiyorlardı.

Sarayın büyük kapısının arkasında da aynı sessizlik vardı. Devlet erkânı Yenibahçe’den Divan kapısına kadar olan yolda dizilmiş büyük kapının açılmasını bekliyordu. Düne kadar sanki hiçbir şey yaşanmamış, bunca fitne başkaları tarafından çıkarılmış, bunca entrika başkaları tarafından çevrilmişti. Birazdan büyük kapının açılmasıyla birlikte ilk kim öne çıkacak, ilk kim biat edecek, ilk kim saygıyla toprağa kadar eğilecekti? Cevabını herkes biliyordu aslında. Divan kapısının arkasında duran sultandan ilk kim yüz çevirdiyse şimdi yeni sultanın eteklerine ilk yapışacak olan da oydu.

Divan kapısına kadar olan bu yolun bir başka özelliği de idamların burada gerçekleşiyor olmasıydı. Yol kenarında bekleyenlerin soluğunu enselerinde hissettiği bir grup cellat, çağrılmadıkları hâlde gelip duvar dibinde toplanmış; keskin gözler ve asık suratlarla onlara bakıyordu. Tahta geçecek sultanın eteğini öpen ilk kişi olmak celladın baltasından

kurtulmaya yeterdi belki o an için ama yedikleri herzeler bir bir ortaya çıktığında öpecekleri tek şey sadece toprak olurdu.

Divanhânenin önünde gösterişli saltanat arabası ve yanında elli altmış kadar süvari bekliyordu. Sultan Bayezid, Divanhânede tek başınaydı. Birazdan kapı açılacak ve içeri giren adamlar ona oğlu Selim'i yeni sultan olarak takdim edeceklerdi ağdalı sözlerle. Belki de Şeyhülislam Efendi, "Memâlik-i İslâmiye'de sultanlık eden Zeyd…" diye başlayan hal' fetvası okuyacaktı kendisi için. O sırada diyemezdi ki "Memâlik-i Osmaniye'de ne duyulmuş ne görülmüş bir şey bu yaşadıklarım, bana reva gördüğünüz bu eziyet, benim başıma açtığınız bunca işler, söyleyin hangi kitapta yazıyor?" Zinhar tüm bunları diyemezdi. İçinde biriktirdiği binlerce kahır sözünün hiçbirini söyleyemeden kapıda bekleyen arabaya bindirecekler, bilmediği bir yere doğru süreceklerdi. Artık gönderileceği yerin de bir kıymeti yoktu. Topkapı Sarayı'nda dünya başına yıkıldıktan sonra buradan daha kötü bir yer neresi olabilirdi ki?

Divanhânenin kapısı yavaşça açıldı. Şehzâde Selim sakin tavırlarla içeri girdi. Sultan Bayezid'in yanına kadar gelip eteğini öptü. Eline sarıldı. Bayezid'in ayak başparmağından giren ağrı kalbine doğru yürüdü, göğünün ortasında kilitlendi. Acısına aldırmadı. Hırıltılı bir ses çıktı boğazından.

-Hoş geldin oğul.

-Hoş bulduk sultanım efendim, hoş bulduk babam.

-Veziriazam, Şeyhülislam, Kazasker Efendiler nerede?

-Yalnız geldim.

-Niye?

-Saray kapısında yeniçeriler vardı.

Sultan Bayezid telaşlandı.

-Yoksa sana bir fenalık mı yapacaklardı?

-Hayır, kılıçlarının altından geçmemi bekliyorlardı.

-Yaaa! Vay devletsizler, vay bedbahtlar, vay densizler! Aralarından nasıl geçtin?

-Deniz tarafındaki gizli kapıdan girdim içeri. Gören olmadı.

-İyi yapmışsın.

Selim babasının ayakucuna oturdu. İkisi de bir süre hiç konuşmadılar. "Demek kılıçlarının altından geçirip sayemizde sultan oldun, sen de artık

bize borçlusun dedirteceklerdi, ha?” diye kendi kendine söylendi Bayezid. “Bana etmedikleri kalmadı, şimdi sıra oğullarımda, ha?”

-Sultan baba, böyle olsun istemezdik, dedi Selim usulca.

Bayezid düşüncelerinden sıyrıldı.

-Ahmet’ten haber var mı?

-Karaman Vilayetine çekildi diyorlar.

-Peki Korkut?

-Onunla konuştum. Midilli’ye yerleşmek istediğini söyledi.

Bayezid iç geçirdi.

-Bana bunu neden reva gördünüz?

Selim’in babasına anlatacak çok hikâyesi vardı aslında ama şimdi bunları sıralayacak durumda değildi. Belli belirsiz mırıldandı:

-Kader, kelimesi döküldü dudaklarından.

-Kader? Ben henüz sağ ve sağlıktayken oğullarımın taht kavgasına tutuşması kader mi?

-…

Selim ses çıkarmadı. Sultan Bayezid yerinden doğruldu. Divanhânenin penceresine doğru yürüdü. Dışarıda bekleyenler saflarını hiç bozmamış hepsi büyük kapıya doğru bakmaya devam ediyordu. Veziriazamı seçti gözleri kalabalığın arasından. Yanında şeyhülislam duruyordu, onun yanında kazaskerler, onların yanında nişancı, reisülküttap ve diğerleri.

-Yunus Paşa nerede?

-Eşikte bizi bekliyor.

-Yeniçeri Ağası?

-O dışarıda, Yeniçerilerin başında.

-Benim için düşünceniz nedir?

-Doğduğunuz yer olan Dimetoka’ya teşrif buyuracaksınız. Vücudunuz için de iyi gelir, havası latifdir, bilirsiniz.

Bayezid’in canı sıkıldı. Öksürük nöbeti tuttu.

-Sağlığım yerinde, diye bağırdı öksürük arasında.

-Şükür.

-Beni fitne ve fesadın elinde oyuncak ettiniz, diye inledi.

Selim ses çıkarmadı. Bu defa kızgınlıkla bağırdı.

-Buradan bir yere gitmeyeceğim.

-…

-Yüreğime indirdiğiniz yetmiyor mu? Devlet-i Âliye'nin sultanını saraydan çıkarmak neyin nesi?

-…

-Bari bir uyuz merkep bulup ona da ters bindirseydiniz.

-Hâşâ…

Bayezid, Selim'e sıkıca sarıldı, yalvarır gibi konuştu;

-Seni tüm orduma serdar yapayım. Dilediğin yere ordu çek, dilediğince akça al, dilediğince memleket zapt et. Bana bunu reva görme.

-Bu odadan dışarı sultanımın serdarı olarak değil, serdarlarımın sultanı olarak çıkacağım.

Bayezid artık sona geldiğini çok iyi biliyordu. Selim ona sıkıca sarıldı.

-Sultan babam, devran böyle geldi diye üzülme. Yemin olsun ki ben oğlun Selim, taht-ı âliye de baht-ı Osmanîye de sahip çıkacağım. Devlet-i Âliye'yi atamın, ecdadımın emanetidir. Ahalinin bir ferdine, toprağının bir zerresine zarar eriştirmeyeceğim. Hem vallahi hem billahi.

Eğilip babasının elini öptü. Sultan Bayezid tekrar tahtına baktı.

-Her şey bunun için.

-…

-Kardaşların, ne yapacaksın onlara?

-…

-Söyleyemiyorsun ama ben biliyorum.

Selim ses çıkarmadı. Bayezid de cevap alamayacağını sezdiğinden üstelemedi. Yavaş yavaş kapıya doğru yürüdü. Vücudunun ağrısına katlanamayacak hâle gelmişti. Titrek bacaklarıyla güçlükle hareket ediyordu. Selim babasının koluna girdi. Birlikte Divanhâneden çıktılar. Yunus Paşa eşikte duruyordu. Üzgündü. Bunca yıldır ekmeğini yediği, eteğinin dibinden ayrılmadığı sultanının tahttan indirilişine tanık oluyordu. Üstelik bunda kendi payı da az sayılmazdı. Başını yerden hiç kaldırmadan sultanına doğru hamle yaptı. Önce eteğini sonra ellerini öptü. Selim ile birlikte Bayezid'in koluna girip kapıda bekleyen üstü kapalı saltanat arabasına doğru yürüdüler.

Bahçede bekleşen devlet erkânı Selim'in Divanhâneden çıktığını görünce o kadar şaşırdılar ki o an biri Selim'in görünmez olup aralarından geçtiğini söylese hemen inanırlardı. Onun nereden ve ne şekilde Divanhâneye girmiş olabileceğini soracakları kimse de yoktu etrafta. Önce bir uğultu oldu, kimin ne dediği anlaşılmadı. Sonra hepsi birden abartılı bir saygıyla iki büklüm olacak kadar eğildiler.

Sultan Bayezid saltanat arabasına bindi. Son kez sarayın avlusuna doğru baktı. Parmak ucuyla Selim'e yaklaş işareti yaptı. Selim başını ona doğru uzattı. Bayezid, Selim'in kulağına doğru iyice yaklaştı;

-Ben ölmeden oğullarıma dokunma, hiç olmazsa onları bana bağışla. Bunca acıdan ve kahırdan sonra bir de onların acısını yaşatma bana.

Selim başıyla onayladı.

-Yemin ver, dedi Bayezid ısrarlı bir ses tonuyla.

-Kur'an'a yemin olsun ki senin sağlığında evladından kimseye ziyanım ilişmeyecek.

Bayezid eliyle belli belirsiz gidelim işareti yaptı. Arabanın perdeleri çekildi. Önde ve arkada süvariler, ortada saltanat arabası olduğu hâlde Bayezid'i Dimetoka'ya götürecek olan birlik hareket etti.

Bayezid'in arabası Topkapı Sarayı'nın büyük kapısına doğru yavaş yavaş ilerlerken, az önceki karşılama heyeti şimdi uğurlama heyetine dönüşmüştü. Büyük kapı gürültüyle açıldı. Dışarıda kılıçları havada bekleyen Yeniçeriler karşılarında süvariler arasında ilerleyen saltanat arabasını görünce ne yapacaklarını bilemediler. Şaşkınlık hâliyle birbirlerine bakışırlarken,

-Kenara, diye bir ses yükseldi ön taraftan. Kenara! Kenara!

Yeniçeri kalabalığı ikiye yarıldı, arabanın ve süvarilerin geçeceği bir yol açıldı. Bayezid kırk bir bayram önce gösterişli bir şekilde girdiği Topkapı Sarayı'ndan derin üzüntüler, tarifsiz acılar içinde ayrılıyordu ve onu tahta çıkaranlar bu defa Sultan Selim'e biat etmek için yeni bir sıra oluşturuyordu.

25.

Sultan Selim başını iki elinin arasına almış masanın üzerinde duran mektuplara bakıyordu. Sultan Bayezid'in daha Dimetoka'ya ulaşmadan vefatının verdiği üzüntü yetmiyormuş gibi bir de sağda solda zehirlendi dedikodularının yayılması canını sıkıyordu. Babasına karşı böyle bir fenalık yapmayacağına dair oğlu Süleyman'ın başına yemin edebilirdi. Gel gör ki dedikodu o kadar etkiliydi ki yanı başında duran Halimî Çelebi bile az daha inanır olmuştu.

Tahta oturalı haftalar geçtiği halde devlet idaresinde henüz değişikliğe gitmemiş, kimseyi azil veya tayin etmemişti. Kim layık ve müstahak, kim hain ve işbirlikçi, kim dedikoducu ve çıkarcı hepsinden haberi vardı. Hepsinin kaydını zihnine yazmıştı ama zamanı gelmeden ve güçlü bir bahane bulmadan kimseyi görevden alamazdı. Tahta geçtiği günden beri yalnız bir adam olduğunun da farkındaydı. Yapacağı her hamleyi dikkatli yapmak mecburiyetindeydi. Yanına güvenilir ve iş bilir adamlar bulmalı, sadakatinden emin olduğu kişilerle sırlarını paylaşmalıydı. Etrafını saran dalkavukların, geçmişte yaşadıklarını allayıp pullayıp anlatarak yan ve yoldaşlarına makam ve mansıp ayarlamaya çalışmalarına, kendilerini öve öve bitiremeyen beylerin ve vezirlerin Anadolu'da ve Rumeli'de en azından hasılatı bol bir sancak beyliği için gelip gidip kendilerini göstermelerine, veziriazamın düne kadar hiçbir şey olmamış gibi davranmasına, kazasker efendilerin, defterdarın, nişancının divanda binbir ağdalı sözlerle kendisini övmelerine katlanmasının sebebi bundandı. Hükümdarlık tahtına oturmuştu ama henüz devlete tam hâkim olamamıştı. Bütün hesaplaşmaları sonraya bırakmıştı ama kimin cellat baltasını hak ettiğini, kimin rezil, kimin zelil olacağını henüz aklında tutuyordu. Hocasından öğrendiği en iyi şey sultana kılıcının kör gerektiğiydi. Şimdi ona uymak zamanıydı.

Ahmet'in Karaman Vilayetinde büyük bir ordu topladığı haberleri geliyordu. Elçiler yollayıp bu cihan kavgasına artık bir son vermesini, kendisine tâbi olmasını istemişse de bir fayda görememişti. Bu yetmiyormuş gibi Korkut da verdiği sözü yerine getirmemiş Midilli yerine Saruhan Vilayetinin yolunu tutmuştu. Ahmet, davasından bir türlü vazgeçmiyordu ve belki de İstanbul'daki adamlarının, emrindeki askerlerin sayısına güveniyordu; bunu kestirebiliyordu da Korkut'a ne olmuştu?

Hâlbuki onunla İstanbul'a girmeden önce görüşmüş, hem devletin hem tahtın bekası üzerine uzun uzun konuşmuşlardı. Korkut, tahtta gözü olmadığını, bir kavganın peşinde koşmadığını, ailesiyle gözden ırak, gönülden ırak bir yerde, mümkünse gelenin gidenin en az olacağı Midilli'de yaşamak istediğini söylemiş, Selim de eğer sultanlık müyesser olursa kendisine haslar bağlayacağını ve rahat ettireceğini vaat etmişti. Şimdi bu mektuplar, payitahtta adam ayartmaya çalışmalar, İstanbul'a yeniden gelme planı yapmalar, ocak içinde taraftar toplamalar anlaşılır gibi değildi. Bütün bu yaşananlar aslanın merhametsiz hikâyesinin bir kez daha yaşanmasını mecbur kılıyordu sanki. Tabiat onu eteğinden tutmuş hırsla içine çekiyor ve bir erkek aslan olmasını zorunlu hâle getiriyordu.

İçeri Yunus Paşa girdi. Selim'in eteğine doğru eğildi, onun çekilmesine fırsat vermeden eteğin ucundan öptü. Selim masanın diğer ucunu gösterdi.

-Gel Paşa, buyur, otur şöyle…

Yunus Paşa saygıyla oturdu. Memlekette olan biteni anlattı uzun uzun; Ahmet'in Karaman Vilayetinde sultan gibi dolaştığından, Korkut'un Saruhan Vilayetine girdiğinden ama nerede olduğunun tam bilinmediğinden; sözü İstanbul'a getirip kimlerin makam ve mansıp peşinde koştuğundan, kimlerin hangi entrika içinde dolaştığından ve hangi dolapları çevirdiğinden bahsetti.

-Yani, diye sordu Selim. Yani ne tavsiye ediyorsun?

-Haşa, tavsiye edemem sultanıma, sadece bu fakir artık bir yerden başlamak gerekir der, değilse, Allah göstermesin, devlet elimizden kayacak. Şehzâdeler İstanbul'a yürümeye hazırlanıyor.

Selim masadaki mektupları gösterdi.

-Korkut Ağamın bunlar.

Yunus Paşa mektupların birkaçına hızla göz gezdirdi. Canı sıkıldı, yüzü katılaştı. Selim kızgındı;

-Bana verdiği sözleri tutmuyor. Hâlâ saltanat sevdasında. Besbelli buradan da onu isteyenler var. Bu mektupların ucunda her kim varsa bul, buldur, kaydını gör, dedi.

Yunus Paşa mektupları topladı. Her birini düzgün bir şekilde katlayıp koynuna soktu.

-Başüstüne.

-Dikkat üzere olun. Kimseye sezdirmeyin. Meselenin aslını öğrenmeden hareket etmeyin.

-Başüstüne.

Selim bir süre sessiz kaldı. Yunus Paşa onun bir şey daha söyleyeceğini anladığından sessizce bekliyordu. Selim, onun yüzüne bakmadan mırıldandı.

-Bir de şu Yeniçeri Ağası…

Yunus Paşa sözün nereye varacağını anladı. Sesini yumuşattı, yalvarır gibi konuştu.

-Sultanım… Ağa affınızı ister, yeniçerilerden bazısı bir densizlik etmiş, onlar bulundu, haklarından gelindi. Lakin Ağa'nın bir günahı yok.

-Paşa, o kılıçlar havadayken Ağa orada değil miydi?

-Ağa bilememiş işin neye varacağını.

-Öyle mi diyorsun?

-…

-İki sümüklü Yeniçeri mi akıl etmiş sultanı kılıçların altından geçirmeyi?

-Ağa'nın aklına…

-Gelmez diyorsun. Devlet-i Âliye'nin sultanına kılıçtan gölge yapmak kimin aklına gelir? Şimdi söyle bakalım, kılıç gölgesinde hükümdar olanlar, hükümran olabilir mi?

-Olmaz.

-Peki bugün, yarın ya da sonraki bir gün, bu kılıç gölgesi yine yapılır mı?

-Elhak, yapılır.

-Devlet ağaların, odabaşıların, yayabaşıların eline kalır mı?

-Kalır.

-Şimdi… Ağa'nın kaydını görsünler. İbret-i âlem için başını da kapı önünde, kılıç ucunda gezdirsinler.

Yunus Paşa bir yerden başlamak gerektiğini söylerken Selim'in tahta geçmesi yolunda en fazla destek gördüğü Yeniçeri Ağasının hakkından gelmeyi aklının ucundan bile geçirmemişti. Ağa, bir densizlik edip şehzâdeyi kılıç altından yürütmek isteyenleri durdurmamış, "Bu yapılan, sultan olacak kişiye büyük hakarettir, bire deyyuslar indirin kılıçlarınızı!" diyememiş, belki de bu gösteri kendisinin de hoşuna gitmişti. Ne var ki devlet nizamında böyle bir şımarıklığa tahammül göstermek mümkün

değildi ve Sultan Selim’in bu büyük hatayı affetmesi beklenemezdi. Sanki tahtın sahibi gücünü önce birlikte yola çıktığı adamlarına gösteriyor ve ne olursa olsun iktidarına ortak kabul etmiyordu. Yunus Paşa, sultanı ikna edemeyişinin çaresizliği içinde çıktı odadan.

Sultan Selim, ilk icraatına kendisini tahta taşıyan en önemli kişilerden birini ortadan kaldırarak başlamıştı. İktidar oyununda en küçük boşluğa yer yoktu ve Yeniçeri Ağasının vücudundan daha önemli iki mesele, tahtın iki ortağı, henüz yerli yerinde duruyordu.

Bir zaman sonra odaya Halimî Çelebi girdi. Selim onu saygıyla karşıladı. Bir süre Ahmet ve Korkut hakkında sohbet ettiler. Ele geçirdikleri mektuplar üzerine fikir danıştılar.

26.

Korkut içi sızlayarak uyandı. Oysa derin bir uyku hâli, vücudunu saran bir sarhoşluk içindeydi. Ne kadar zamandır uyuduğunu hesaplayacak durumda değildi. Niye uyandığını da bilmiyordu. Yavaş yavaş yanan çıranın duvara çarpan alevlerinin meydana çıkardığı dalgalı gölgelerin uyandırdığını sandı önce. İçindeki sızıyı buna bağlayacak oldu ama düşünmek istemedi. Gözlerini yavaşça araladı. Tam gözlerinin hizasında bir çift çakır göz ona bakıyordu. Gülru'nun gözlerine baktı. O an karanlıkta mavisi griye dönmüş bir gölün dibini görmek ister gibiydi. Sanki gökyüzünün bütün yıldızları dökülüp onun gözlerinin içinde binbir çeşit renk oluşturmak için toplanmışlardı. Dudaklarının kenarına bir gülümseme yapıştı. Gözlerini yeniden kapatacak oldu. Gülru'nun bakışlarından alamadı kendini. Öylesine güçlü, öylesine derin bir bakıştı ki bu. Daha ötesi yoktu, daha farklısı daha başka türlü anlatılanı yoktu. Bir peri değildi karşısındaki, bir melek değildi, Gülru'ydu. Sevgili eşi, kızlarının annesi, can yoldaşı, neşesi, kızgınlığı, hüznü ve sevgisiydi. Gülru'nun gözünde belirginleşen göle doğru dikti gözlerini. Bir tüy hafifliğinde yükselip, bir kaya ağırlığınca gelip kondu kirpiklerin ucuna.

-Neden buradayım diye geçti içinden.

Karaya vurmak isteyen bir yunus gibi duruyordu gökyüzünün kıyısında. Lacivert madeninin karanlığına benzeyen gökyüzünün bir köşesine ay tutunmuş, geriye kalan her boşluğu ürpertiyle bakan yıldızlar doldurmuştu. Gölden yavaş yavaş sis yükselirken kendini sulara bıraktı. Ilıktı her şey. Bir nefes ılıklığındaydı hava. Küreksiz bir sandal gibi yavaş yavaş gölün ortasına doğru sürüklendi. Bir sinek balığının suda açtığı ince dalgalar olmasa hiç sallanmayacaktı. Sular ağzına gözüne dolmaya başladı. Uyandı.

-Neden buradayım, diye inledi.

Gülru kulağına doğru eğildi;

-Neredeydin, diye fısıldadı. Bir su sesi kulağından içeri doğru yayıldı. Kıpırdamadan sesin zihninde yaptığı yankıları dinledi.

-Gökyüzü vardı, bir de göl… Ay ışığı ve yıldızlar vardı, bir de ben. Gölün içindeydim. Bir yunusun beni kurtarmasını beklemeyecek kadar aklım başımdaydı ama kıyıya vuramayacak kadar da uzaktaydım. Ay ışığı düştükçe sudaki dalgalar altın alevi gibi parıldıyordu. Yıldızların yarısı

gölün içine dökülmüştü. Gökyüzünde hiçbir şey yoktu; bir beyaz bulut akıyordu derinliklerde, bir ben yoktum, bir benim yüzüm karanlıktı. Ilıktı her şey. Su ılıktı, hava ılıktı, rüzgâr ılıktı ve yüzüme çarpıyordu. Senin nefesin miydi her şeyi bu kadar ılıklaştıran?

Neden oradaydım? En son içtiğim suyu hatırlıyorum, bir de aldığım son nefesi... Bir beyaz martı vardı başımın üzerinde, bir de hafif rüzgâr... Saçlarım dağınıktı, çenem zangırdıyordu... Gözlerimde yaş yoktu ama yüreğimin kanadığını hissediyordum... Bunlar sonunculardı.

-İlk ne oldu, diye fısıldadı yine Gülru. İlk ne oldu?

-İlk ne olmuştu, diye söylendi kendi kendine Korkut. İlk ne olmuştu hatırlamadığım, neydi o... Bir dağ mı devrilmişti, bir deniz mi bölünmüştü ikiye... Gözlerimi kamaştıran bir şimşek çakması mıydı, yıldırım düşmesi miydi kulaklarımı sağır eden... Nereden geldim ben buraya? Başlangıç neydi? Yoksa başlangıcı kayıp mı ettim? Neden buradayım? Burası…

Gülru'nun gözlerini gördü Korkut, çakmak gibi yanıyordu. Zihnini toparlamaya çalıştı. Gülru gözlerini o kadar iri açmıştı ki o an sorsalar onun çakır gözlerindeki birbirinin içine geçmiş gibi duran tüm renkleri sayabilirdi. Çıranın ışığında bile bir şimşek parıltısıyla yanıp sönüyor, nadiren kırptığı gözleri, her kırpışta yeni bir ateşle yeniden açılıyordu. Uzun kirpikleri her kapandığında dünyadaki bütün ışıkları söndürüyor, her açıldığında gökyüzündeki yıldızları parlatıyordu. Karanlığın ortasında bakıp duran bu bir çift göz, içine yıldızlar düştükçe çakır rengine dönüşüyordu.

-Gökyüzü düşmüş, diye fısıldadı.

Gülru hiç aldırış etmeden bakmaya devam ediyordu. Elini Korkut'un alnına koydu. Yavaşça kaydırarak gözlerini kapattı. Dudaklarını onun dudaklarına daha da yaklaştırdı. Elini yavaşça çenesine doğru yaklaştırdı, dudağının kenarında durdu. Biraz daha yaklaştı. Korkut, yüzüne çarpan sıcaklıkla kendinden geçmeye hazırdı.

-Ne oldu, diye fısıldadı bu defa.

-Hiç, diye fısıldadı Gülru, belli belirsiz. Hiç. Sadece nefes al, sadece nefes ver. Böylece kal. Böylece.

Korkut düşünmedi. Gülru'nun isteğine boyun eğip sadece nefes alıp vermeye devam etti. O nefes alıp verdikçe dudaklarının kenarına yaklaşan sıcaklığı daha çok hissediyordu. Bir ateş önce çenesine doğru yaklaşıyor, sonra dudaklarının kenarında dolaşıyor, nihayet birazcık uzaklaşıyor, sonra

aynı hareketi tekrarlıyordu. Her defasında sevgili eşinin dudaklarını dudaklarında hissedecek gibi oluyor, kendini yine o kuyunun içine bırakıveriyordu.

-Ne yapıyorsun, diye inledi.

-Hiç, dedi yine Gülru, Hiç… Nefesini içime çekiyorum.

Korkut neden diye soracak oldu, dili dönmedi, uyku galip geldi yavaşça uyudu.

Gülru, Korkut'un yüzüne koyduğu elini onun çenesine doğru iyice yaklaştırdı. Dudaklarını onun dudaklarına değdirecek kadar yakınlaştırdı yeniden. Şimdi Korkut her nefes alıp verdiğinde yüzüne çarpan nefesini nefesine karıştırıp içine çekmeye başladı. Bedenini Korkut'un bedenine iyice yapıştırdı.

Bu ondan aldığı son nefesti sanki. Bir daha nefesleri nefeslerine karışmayacak, bir daha gözlerinin içine bakamayacak, bir daha beyazlara karışan sakalını eliyle karıştırmayacaktı. Osmanlı hanedanından biri olmak onun omuzlarına bu kadar ağır yükler yüklemişken şimdi bu korkunç mücadelenin içinde yapayalnız kalmak daha ağır gelir olmuştu. Korkut'u her an kaybedebilirdi. Bir sahipsiz hançer, bir deli oku, bir uçurum kenarı; hiçbiri olmazsa bir çingene urganı onu alıp götürebilirdi. Kim durdurabilirdi bunu? Selim! Ah o Selim… Ne yaman çıktı. Ahmet olsa, derdini anlatırdı ama Selim dinlemezdi. Selim kimseyi düşünmezdi, kimseyi istemezdi.

Korkut uyanmadan binse kır atına, çatlatırcasına sürse, Selim'in huzuruna varsa, "İki nefes fazla almamıza izin ver ne olur." diye yalvarsa, elini ayağını öpse. Vermez miydi? Vermem derse, alın bu kadını başımdan derse, kuşağının arasındaki zehirli hançeri saplayıverse onun kalbinin tam ortasına. Selim'in adamları onu oracıkta parça parça ederlerdi. Etsinler, Korkut'a yer açılsın yeter ki şu yıkılası dünyada.

Yok, bırakmazlardı yine de. Peşlerindeki fitnenin sönmesi Korkut'un varlığına bağlıydı. O görse de görmese de bu hep böyleydi.

Gözlerinin kenarında toplanan sular yavaşça aktı, Korkut'un dudaklarına değdi. Korkut eliyle Gülru'nun yanaklarını yokladı, parmak uçlarına değen ıslaklığı fark etti.

-Ey bulut dök meleklerin gözyaşını, ey toprak doy, ey cemre düş; yeşermek için bekliyor sevgilinin topraktaki yüzü, diye fısıldadı.

-Ve belki, diye fısıldadı Gülru.

-Ve belki iki sevgili oturup bu çimenlerin yanına...
kızaran ufka bakacaklar
hissedecekler çimenlerde yeşeren yüzü
çıplak ayaklarıyla…
-Ve bir kelebek belki, dedi Gülru yine fısıltıyla.
-Ve bir kelebek belki…
konmakla konmamak arasında
çizerek havada dolambaçlı yollar
çimenlerde baş gösteren sarı çiçeklere
konacaklar
beklemek onlar için uzun bir ömür
akşama dönüşecekler ruhlarını koruyup
koruyup sevgilerini
koruyup tanıklıklarını sevdalara dair
ve belki iki sevgili
incitmemek için çimenlerdeki sevgilinin yüzünü
sadece uzaktan
el edecekler kelebeğe…
-Ve belki kuzey rüzgârları, diye fısıldadı yine Gülru.
- Ve belki kuzey rüzgârları
söküp sürüklediği yaprakları
çimenlerin üstüne serpip sevgilinin gülümseyen yüzü diye
ve dudakları ve gözleri diye
ıslık bile çalmadan uyanmasın diye
döküp yaprakları çimenlerin üstüne
üşümesin diye
yavaşça uzaklaşacak dağlara doğru
ve o iki sevgili, hani oturuyorlar çimenlerin yanında,
yavaşça sarılacaklar birbirlerine
üşümesin diye
-Ve belki bir sabah erken, diye fısıldadı Gülru yine.
-Ve belki bir sabah erken
sevgilinin gözyaşları çiğ olup yağacak çimenlerin üstüne

-Ve belki bir harman vakti…
-Ve belki bir harman vakti…
savrulup samanla buğday havaya
bir daha buluşmamak üzere başakla sap
çimenlerin üstüne döküldükçe
iki sevgili
-hani şu çimenlerin kenarında oturan-
incinmesin diye çimenler
incinmesin diye sevgilinin topraktan fışkıran yüzü
gözyaşlarıyla sulayacaklar çimeni.
ve belki bir kelebek, belki de bir arı,
konup gözyaşlarının üzerine,
sevdayı içecekler.

Gülru hıçkırıklarını gizleyemedi. Korkut'a sımsıkı sarıldı. Yanakları birbirine değince onun da ağladığını fark etti. Öylece kaldı, gözyaşları birbirine karıştı. Kulağına doğru eğildi Korkut'un;

-Şahidim hepsine. Bu gözler gördü, bu kulaklar duydu. Vallahi şahidim, billahi yalan yok; sen yaşadığım en güzel şeysin. Senden başka hiçbir şey yaşamamış gibiyim.

Korkut, eşine sıkıca sarıldı:

-Hakkını helal et. Sabah ola hayrola.

Gülru bunun bir veda sözü olduğunu anlamayacak durumdaydı. Sevgili şehzâdesine sıkıca sarıldı, öylece kaldı. Bir süre sonra kolları gevşedi, yavaşça yana doğru düştü.

Saatler sonra iki yorgun vücuttan biri, Korkut, uyandı. Gülru'ya baktı, derin bir uykudaydı. Yavaş hareketlerle yataktan kalktı, pencereye doğru yürüdü. Şafak sökmek üzereydi. Odanın köşesinde duran leğenin yanına varıp çömeldi. İbrikteki suyla abdest aldı. Sandıktan hiç giymediği çamaşırlarını, kaftanını çıkardı. Üzerindekileri çıkarıp yenilerini giydi.

Çıranın sönmeye yüz tutan ışığında Gülru'ya baktı. Yüzyılların yorgunluğu altında ezilmiş gibi kan ter içinde uyuyordu. Ayakuçlarına basarak yanına vardı. Eğilip şakağından öptü. Gülru hafifçe kıpırdadı ama uyanamadı.

Korkut bir süre seyretti eşini. Sonra yine onu uyandırmamaya özen göstererek kapıya yöneldi. Kızlarının yattığı odaya geçti. İkisi de uykudaydı. Yanlarına varıp saçlarını okşadı. Bir süre seyrettikten sonra odadan çıktı. Gülru'nun yanına dönecek oldu; vazgeçti.

Evden çıktı. Konağın avlusunun dışında iki atlı bekliyordu. Yanlarına vardı. Alaca karanlıkta yüzleri seçilmiyordu. Aslında seçmek de istemiyordu. Yedeklerinde tuttukları ata bindi. Sert bir ses tonuyla;

-Gidelim… Görün işinizi, dedi.

Adamlar hiçbir şey söylemediler. Üç atlı karanlığın içine doğru at sürdüler.

Korkut'un diline gelip de bir türlü söyleyemediği şey Selim'in onun hakkında ölüm emrini vermiş olduğuydu. Artık Devlet-i Âliye için bir tehlikeydi ve ne kadar dil döküp anlatsa da kimseyi zararsız bir âdemoğlu olduğuna inandıramayacaktı, çünkü fitne boş durmamış, kendi adına sağa sola mektuplar gönderip Selim'i kışkırtmış; onun İstanbul'a yürüyeceği korkusunu yaymıştı. Selim'in bunu affetmeyeceğini kendisi de biliyordu ama hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi davranıp celladın kapısına gelmesini beklemişti. Bugün, o gün; bu gece, o geceydi işte.

Şehzâde, adamlarla birlikte gecenin karanlığında kaybolurken Gülru ve kızları için her türlü tedbiri almış olmanın gönül rahatlığı içindeydi çünkü Gülru hamileydi ve doğacak çocuğun erkek olması hâlinde dünyada yaşayabileceği en ağır acıyı hiç merhamet göstermeden ona yaşatabilirlerdi. Şimdi hiç olmazsa bu sırrın kendisinin yokluğunda ortaya çıkması imkânsızdı. Gece zifiri karanlıktı ve yüzündeki tebessümü kimse görmüyordu.

Sabaha doğru sadık adamlarından ikisi Gülru'yu uyandırıp daha önce hiç gitmedikleri bir kasabaya götürecekler, gözden ırak bir konakta, yeni ahali içinde, sade bir hayat sürmesini sağlayacaklardı. Daha önceden gönderip muhafaza altına aldırdığı altınlar onun ve kızlarının rahat bir hayat sürmesine yeterdi. Doğacak çocuğunun bir şehzâde olduğunu ise kimse bilmeyecekti.

Deli Birader için ise hiç üzülmüyordu. Kendisine bir şey olursa Geyikli Baba Zaviyesine şeyh olup dünya işlerinden elini eteğini çekeceğini söyler dururdu. Sultan Selim herhâlde onun bu isteğini kırmazdı.

27.

Şehzâde Ahmet’in neredeyse otuz binden fazla süvari ve yayadan oluşan ordusu Yenişehir ovasına hâkim küçük bir tepeyi kendisine dayanak yapıp saflarını kurmuş, ondan gelecek hücum emrini beklemeye başlamıştı. O küçük tepenin en yüksek noktasında ise Şehzâde Ahmet’in büyük çadırı kurulmuş, sancaklar açılmış, tuğlar dikilmiş, gösterişli elbiseler içindeki adamlar çadırın etrafını sarmıştı. Burası ovaya tam anlamıyla hâkim durumda olduğundan Sultan Selim’in ordusunun yerleşme şekli açıkça görülüyordu. Selim otağını ordusundan çok geriye kurmuş, etrafını atlar ve develerle çevirmiş, karargâhın önünü âdeta etten bir duvarla kapatmıştı. Ordusunun sağına ve soluna süvarilerin yerleştiği, merkezde ise önde yayalar onların hemen arkasına da yeniçerilerin yerleştiği seçilebiliyordu. İki taraf birbirine çeyrek fersahlık mesafede saf kurmuştu ve kızgın süvariler ortadaki boşluğu kolayca geçebilirdi.

Ahmet, büyük otağında sadık adamları ve beyleriyle savaş ve saldırı planlarını tartışıyorlardı. Herkes can kulağıyla Ahmet’i dinliyor, kendi safının ne zaman hareket edeceği, Selim’in ordusunda nereye hamle yapacağını, saflar bozulursa nasıl toplayacağını, aniden geri çekilme gibi tuzaklara karşı nasıl hareket edeceğini zihnine âdeta kazıyordu. Bir saf dağıldığında her ne olursa olsun onun yardımına gitmemeleri gerektiğini az çok savaş görmüş herkes bilirdi çünkü yardım götürme arzusu safların karışmasına ve daha büyük bir felaketin doğmasına yol açardı. Sağ ve sol kanatlardaki süvarilerin görevi çevirme hareketine karşı tedbir almak, hızla saldırıp geri çekilmek ve bunu yaparken bazen ordunun merkezinin bir kama gibi öne çıkmasına imkân hazırlamaktı. Bunun için sağ ve sol kolların geri çekilme işini dikkatlice yapması yeterliydi. Böylece ordunun safları süvariler saldırırken hilâl şeklini alır, geri çekilirken bir kama gibi sivrilirdi. Yine de ordunun en önemli yeri merkeziydi. Burası ordunun ağırlık merkezi ve en kalabalık gücüydü. Padişah veya serdar burada bulunur, bütün sevk ve idare merkezden yapılır ve en öldürücü darbe yine buradan gerçekleşirdi. Sağ ve solda yer alan safların karışması hâlinde bütün yük merkezdeki kuvvetlerin üzerine binerdi. Üstelik dağılan saflar geniş meydanda kaçacak yer bulamamış gibi merkezdeki kuvvetlerin üzerine geldiğinde ordu hareket kabiliyetini yitirir ve yenilgi kaçınılmaz olurdu. O hâlde muharebede

direncin kırılmaması için her kumandanın kendi safının dağılmamasına, bir karışıklık ve geri çekilme hâli vaki olursa diğer safların tarafına asla gidilmemesine dikkat etmesi gerekiyordu. Her safın arkasında her bölük için ayrı ayrı toplanma mahalli belirlenmiş ve bunun işareti olarak büyük tuğlar ve sancaklar dikilmişti. Böylece zaruret hâlinde herkes kendi sancağının bulunduğu yere doğru çekilecekti. Ne var ki Ahmet'in bildiği bütün bu hususları Sultan Selim de biliyordu ve savaşın çok çetin geçeceğinden herkes emindi.

Ahmet'in otağında savaşın nasıl cereyan edeceği tartışılırken, tepeden tırnağa silah kuşanmış olan namlı beyler ve kudretli kumandanlar arasında sadece oğlu Murat yoktu. Ahmet, Sultan Selim'in kendisiyle savaşmak için Anadolu'ya geçtiğini haber alınca oğlunun bu kavganın içinde olmasını istememiş ve yanına kattığı üç bin adamla birlikte Safevî ülkesine göndermişti. Gerçi etrafındaki beylerin hepsi bu ayrılığa çok içerlemiş, Ahmet'i daha savaşmaya başlamadan yenilgiyi kabul etmekle suçlamışlardı. Öyle ya şehzâdeyi başka bir sultanın yanına göndermek, sadece onun canını kurtarmaya yarardı. İş işten geçmişti, dönüp gelse dahi artık sıradan bir sipahiden farkı kalmazdı. Bu iş Ahmet'in kendi kendini imha etmesinden başka bir şey değildi ama bu defa bir baba içgüdüsüyle hareket etmiş, sırf oğlunun hayatından emin olmak için kendi varlığını, saltanat iddiasını, geleceğini ve belki de sultanlığını hiçe saymıştı. Şimdi ne kendisiyle ne de geçmişte yaptıkları ve yaşadıklarıyla hesaplaşacak durumdaydı. Adamlarının sadakati olmasa o da bir savaşı göze almayabilirdi.

Ahmet ve adamları savaştan ve sadakatten dönmeyeceklerine dair yemin ettiler. Sonra hep birlikte dışarı çıktılar. Tepenin altında saf bağlamış olan orduyu seyrettiler bir süre. Emirler tekrarlandı, vedalar yapıldı, helallikler dilendi.

Ahmet otağın önünde bekleyen atına bindi. Ardında tuğ taşıyan süvarilerle yavaş yavaş ordunun ön saflarına doğru ilerledi. Ordusunun orta yerinde durup onları izledi. Hepsi ellerinde kılıç, mızrak, ok, gürz, kazma, balta ve işe yarar her türlü savaş aletiyle onun bir hareketini, bir işaretini bekliyordu. Çoğu oğlu Murat'ın yaşındaydı. Onları izledi bir süre, oğlunu düşündü. Gideceği yere varmış mıydı? Onu nasıl karşılamışlardı? Hayatından emin miydi? Yoksa hiç göndermese miydi? Şu an yanında

olması, safların önünde birlikte at sürmeleri, birlikte emir verip, bağırıp, çağırıp, “Vurun ha!”, “Koman ha!” diye oraya buraya sıçramaları ne güzel olurdu. Onu korkak bir enik gibi Safevî ülkesine göndermekle belki hayatını kurtarmıştı ama savaşmaktan kaçmak ömrü uzatır mıydı?

Sultan Selim’in ordusunun bulunduğu yere doğru döndü. O taraftan kalkan tozun büyüklüğünden hâlâ bir hareketlilik olduğu anlaşılıyordu. Demek ki hâlâ safları kurmakla ve arkadan gelen kuvvetleri yerleştirmekle meşguldüler. Yine de çok sürmezdi, belki birkaç saate kadar onlar da yerleşmelerini tamamlarlar ve iki taraftan da hücum boruları çalmaya başlardı. Acaba iki tarafın orduları birbirine kavuşmadan önce başka bir çözüm yolu bulabilirler miydi? Ahmet’in Selim’e; Selim’in Ahmet’e söyleyeceği hiç mi söz kalmamıştı?

Oturup anlatabilirdi mesela, İstanbul’daki adamlarının tahta kendisini layık ve müstahak gördüklerini ve sabah akşam mektuplar gönderip çağırdıklarını, bu yüzden Karaman Vilayetinden adam ve asker toplayıp yola çıktığını, son bir güçle son bir hamleyle savaşacağını. Selim alaycı bir şekilde, “İnandın mı onlara? Tuzaktı olamaz mı o mektuplar.” derse cevabı hazırdı: “Bilmez miyim sanıyorsun? Onların hepsi doğru da olabilir, tuzak da olabilir. Eğer doğru çıkarsa faydasını görürüz, değilse zaten her şeyimizi kaybettik. Oğlum Murat’ı bile bu uğurda feda ettim. Bundan sonra bana üç şey kalıyor: Biri Mısır Sultanına kul olmak, ikincisi Kızılbaş’a gidip Erdebiloğlu’nun eteğine yapışmak, üçüncüsü dervişlik edip yalın ayak dağda taşta dolaşmak. Ne var ki ben üçünü de yerine getirmeyeceğim. Şimdiye kadar yaptığım işlerin tümünün bedelini kardaşımın kılıcıyla ödeyebilirim.” Yutkundu. Düşüncelerinden sıyrılıp derin bir nefes aldı.

Atını bu defa Selim’in ordusundan tarafa doğru sürmeye başladı. Bir an bütün herkes şaşırdı. Ordunun ön saflarında bulunanlar bir an hareket edip etmemekte kararsız kaldılar. Hafif bir kıpırdanma oldu. Birkaç adım öne çıkanlar, birbirine bakışanlar, hücum emrini duymak isteyenlerin uğultusu duyuldu. Ahmet dönüp eliyle yerinizde kalın işareti yaptı.

-Kalın, bekleyin!

Saflar yeniden düzeldi. Ön sırada bulunan kumandanlar atlarını bir o yana bir bu yana koşturarak adamlarına mukayyet olduklarını gösterseler de aslında herkes onun ne yapacağını merak ediyor, şaşkın ve kararsız gözlerle onu izliyordu.

Ahmet arkasından gelen Solak Pîrî'yi de geri yolladı. Tek başına Selim'in ordusuna doğru ilerlemeye devam etti. Meydanının tam ortasına gelince durdu, beklemeye başladı. Sultan Selim'in ordusunun önünde bir hareketlilik oldu. İki atlı hızla ona doğru geldi. Etrafında geniş bir yay çizdikten sonra aynı hızda geri döndü. Ahmet olduğu yerde kalıp kıpırdamadan durmaya devam etti. Bir müddet sonra karşı taraftan bir atlı koptu. Atını tırısla sürüp Ahmet'e doğru ilerlemeye başladı. Gelen Sultan Selim'di.

Selim, Ahmet'in yanına gelince hemen atından inip saygıyla ona doğru yürüdü, atının yularını tuttu. Ahmet yavaşça atından indi. Bakıştılar. Otuz bayramdan fazla geçmişti birbirlerini görmeyeli. Biri dese ki bu Ahmet değil, bu da Selim değil inanırlardı belki; ama biliyorlardı ki kardeştiler. Kucaklaştılar.

-Kardaş, dedi Selim. Yoluna kurban olaydım, Sultanım kardaş.

-Kardaş, diye cevap verdi Ahmet. Yolunda kurban olsaydım Sultanım kardaş.

İkisi de hemen oraya bağdaş kurup oturdular. Sultan Bayezid'in ölümü üzerine konuştular bir süre. Bir süre çocukluklarından, sancaklarından, hocalarından söz ettiler. Sonra ağabeyleri Korkut'u andılar. Selim ondan uzun uzun bahsetti, doğrularından, yanlışlarından, verdiği sözden caymasından, öldürülmesini hiç arzu etmediğinden. Ahmet hiç ses çıkarmadan dinledi. Bir ara ağabeyi Korkut için ağlamak geldi içinden, zor tuttu kendini.

Selim, İran ve Azerbaycan ahvalindeki değişmelerden Şah İsmail'in yaptığı işlerden, Kırım'dan, Rumeli'den bahsetti. Yapılması gerekenleri tek tek izah etti. Ahmet de Anadolu'nun ahvalinden, eşkıyalardan, vergi meselelerinden, beylerin ve paşaların nasıl yoldan çıktığından, tımarların akçeyle alınıp satılır olduğundan, ahalinin sıkıntılarından söz etti. Birbirlerine o kadar hasret kalmışlardı ki konuştukça daha fazla konu açılıyordu. Sanki o an ülkenin tüm meselelerini tartışmak üzere ayak divanı toplamış gibiydiler.

-Keşke sen Rumeli'ye, ben Karaman'a padişahlık etseydim, dedi Ahmet.

Selim ciddileşti. Kızgınlığını göstermemeye çalıştı.

-Bir tahta iki sultan sığar mı kardaş?

-Bir tahta iki sultan sığmaz ama Memleket-i Osmanî'ye iki taht sığar belki.

-Babam Sultan'dan bir taht kalmadı mı kardaş? Ona da babasından, ona da babasından.

-Gel memleketi bölüşelim. Sen Rumeli tahtına otur, ben Karaman. Bak ikimiz de ordu çektik, ikimiz de savaşmaya geldik. Müslümanların kanını boşa akıtmayalım. Biz kardaşız, kardaş kanı dökmeyelim.

Selim gülümsedi bu defa. Alaycı hâli belli oluyordu.

-Sana öğretmediler mi kardaş: Sultanlar arasında akrabalık yoktur.

Ahmet'in yüzüne acı yapıştı.

-Doğru… Sultan babam hep derdi.

Bir süre sessiz kaldılar. Ahmet atına yöneldi. Selim çevik bir hareketle onun atının yularını kavradı. Ahmet'in binmesine yardım etti.

-Gazan mübarek olsun sultanım kardaş, dedi Ahmet.

-Senin de olsun sultanım ağam, dedi Selim gür bir sesle. Hakkını helal et.

-Helal olsun! Sen de helal et.

-Helal olsun.

Ahmet atını sürdü. Birkaç metre gitti; durdu.

-Kardaş eğer zafer sana müyesser olursa, benim küçük oğullarıma dokunma, sabidir daha onlar.

Selim ses çıkarmadı. Ahmet'in içi yandı o an.

-Aslanın hikâyesini sen de biliyorsun, dedi kahırlı bir ses tonuyla. Atını ordusunun bulunduğu yere doğru hızla sürdü.

Solak Pîrî onu karşılamaya çıktı. Ona bakıp gülümsedi;

-Solak hâlâ söylemedin, niye sultanların ömrü uzun oluyor da, şehzâdelerin kısa?

Solak Pîrî anlamadı. Düşünür gibi yaptı.

-Bulamadım.

Ahmet güldü.

-Çünkü sultan olamıyor.

Solak Pîrî anlamaya çalışırken Ahmet ordusunun merkezine doğru atını sürdü. Yerini aldı. Karşı tarafta Selim'in ordusunda borular çalmaya başlayınca kendi tarafında da aynı şekilde davullar çalmaya, borular ötmeye başladı. İki ordu birbirine doğru hızla harekete geçti. Büyük bir toz bulutu

meydandan göğe doğru yükselirken iki kardeşten biri ok atıyordu, diğeri hedefteydi.

28.

Topkapı Sarayı'na doğru açılan büyük ve geniş yolun iki yanına dolan kadınlar, erkekler, çocuklar; yola bakan pencerelerden sarkanlar, çatılara yerleşenler gözlerini yolun ucuna dikmişlerdi. Biraz sonra Sultan Selim buradan geçecek ve ilk defa onu dünya gözüyle görmüş olacaklardı. Yol, sık sık yeniçeriler tarafından kontrol ediliyor, bazen bir atlı asker, bazen elinde değnekle bir şatır bağıra çağıra yol açıyor, sonra tekrar eski düzene dönülüyordu. Bütün bu gösteri Selim'in muzaffer bir sultan olarak şehre takdiminden ibaretti çünkü o, herkes tarafından tahtın sahibi gibi görülen Şehzâde Ahmet'i mağlup etmişti. Askerleri, savaş meydanında kalan binlerce ceset arasında onun vücudunu güçlükle bulmuşlardı. Başında "Sultanımın ömrü çok olaydı." diye ağlayan Solak Pîrî de olmasa cesedi tanımları mümkün olmayacaktı. Ahali arasında Ahmet'in küçük çocuklarının da ortadan kaldırıldığı söyleniyordu. Hepsinin cenaze namazı Bursa'da sessiz sedasız kılınmış, dedelerinin bulunduğu hazireye defnedilmişti.

-Kenara, kenara, diye bir ses yükseldi yolun ucundan.

Önce bir şatır belirdi elinde uzun değnekle. Bir yandan "Kenara!" diye bağırıyorlar, diğer yandan yola taşmış olanları ellerindeki uzun sopayla kenara itiyordu. Nihayet Sultan Selim göründü. Atının üzerinde dimdik duruyordu. Arkasında kudretli kumandanlar ve onların ardında da yeniçeriler geliyordu. Onun yüzündeki sert ifadeden kızgın mı, üzgün mü olduğu anlaşılmıyordu. Onu gören herkes bir anda coşkulu davranışları bırakıp sessizliğe gömülüyordu. Her kime sorsalar yeni sultanın heybetinden korktuğunu, hışmına uğramaktan kaçtığını söyleyebilirdi. Ne de olsa tahtın tartışmasız tek sahibiydi. Artık ne Korkut kalmıştı rekabete tutuşacak; ne Ahmet vardı dövüşe duracak, ne de diğer küçük şehzâdeler vardı iktidarı uzaktan izleyecek. Herkes aslan kağanın hikâyesini hayatı karşılığında öğrenmişti.

Sultan Selim, Topkapı Sarayı'nın büyük kapısından içeri girdi. Yenibahçe'de devlet ileri gelenleri iki yana dizilmiş başları önde onu bekliyordu. Hiçbirinin yüzüne bakmadan aralarından geçti. Hizmetkârlar hemen atının yularına yapıştılar. Atından indi. Meraklı gözlerin kalabalığı içinde taht odasına doğru yürüdü.

Taht odasında tek başınaydı. Bir süre tahtın tam karşısında durup bekledi.

Odada tek başınaydı. Tahtın tam karşısına geçip bekledi. Renkli tüyleri, keskin pençeleri, uzun gagası ve geniş kanatlarıyla Hüma Kuşunu görür gibi oldu. Tahtın üzerine kanatlarını germiş, vakur bir edayla duruyor, kendisini izliyordu. Hüma Kuşu diye dilden dile dolaşan efsane şimdi bir hakikat olmuş, sanki devleti sahibine veriyordu. Bunun gerçek mi, hayal mi olduğunu ayırt etmekle uğraşmadı. Toparlandı. Çocukluğu, kardeşleri, annesi ve sarayın o coşkulu kalabalığı geldi aklına. Daha ne olduğunu, nerede yaşadığını anlamadan sancağa çıkışı, gençliği, delişmen çağları, Trabzon vilayetinde yaptıkları, yaşadıkları geçti gözünün önünden. Kardeşleriyle mücadelesi, ağabeyleri Korkut'un, Ahmet'in ve sayısını bilmediği yeğenlerinin kendi elinden çıkan akıbeti kalbine bir ok gibi saplanmıştı zaten ve ömrü boyunca zihninden atamayacaktı. Şu anda Devlet-i Âliye'nin rakipsiz sultanıydı ama onun yerinde olmayı, yaşadıklarını ayniyle yaşamayı kim isterdi? Bir gün yazmaya çalışırlarsa onun hayatını, hangi kalem eksiksiz anlatabilirdi ki?

Diz çöktü, ellerini açıp dua etti. Yere oturdu. Kollarını dizlerine kavuşturdu, alnı dizine değecek kadar iki büklüm oldu. Bir süre hiç kıpırdamadan kaldı. Yüreğindeki acıyı dindirecek hiçbir sözü yoktu. Taht odası öylesine derin bir sessizlik içindeydi ki zaman zaman duyulan iç çekmeleri, dua fısıltıları, ah edişleri ve sarsılarak ağlayışı da olmasa bir hayat belirtisi yok sanılırdı.

Odanın kapısı gıcırtıyla açıldı. Selim daldığı hayal âleminden sıyrılıp hemen doğruldu. İçeri Halimî Çelebi girdi. Saygılı tavırlarla Sultan Selim'in yanına kadar geldi;

-Hüma Kuşunu gördün mü?

Eliyle tahtı işaret etti. Gerçekte hiçbir şey yoktu orada. Şaşkınlığını gizleyemedi;

-Gördüm, buradaydı.

Halimî Çelebi gülümsedi;

- Taht da devlet de artık sizin sultanım.

Selim bir süre sessiz kaldı, sonra başını hocasından tarafa doğru çevirmeden,

-Öyle ama bir babayı, iki kardaşı ve tüm yeğenlerimi kaybettirdi bana. İçimde açtığı yarayı ise kimse bilmez, dedi

Halimî Çelebi onun sesinin titreyişinden ağladığını anladı.

-Devletin bedeli hep ağırdır, say ki cihan kavgası olmasın, dedi. Elini onun omuzuna koyup devam etti;

-Reaya fukarası iki evlek tarla için kavga eder, baş yarar, göz çıkarır. Sen devlet için uğraşırsın. Ben iki akçe vergimi vermek istemem, sen kardaşını feda edersin. Sultanım oğul, devran hep böyledir. Şimdi üzül… Yarın bedelini ödediğin devlet seni bekler. Hüma Kuşunu sorarsan eğer o da hep seni izleyecek, devletin daim olsun diye.

Halimî Çelebi odadan çıktı. Sultan Selim yavaş adımlarla tahta doğru yürüdü. Devlet-i Âliye'nin bütün yükü omuzlarındaydı ve artık fetret sona erdiğine göre ah vah edip inlemek yerine Osmanlı'nın bahtı için mücadele zamanıydı.

SON